

BREVIS EPITOME

in qua præcipua Rhetoricæ capi-

ta, tanquam flosculi quidam sedula ma-

nu collecti, continentur, in gra-

tiam studiosæ iuuen-

tutis;

Auctore Vincentio Blasio Garcia Valentino, pri-

mæ Classis præfeto, & publico Rhetoricæ in-

terprete ad nobilissimum & ornatissimum

virum Ioannem Ruyzium Castell-

blanch patritium Valen-

tinum.

PROLEGOMENA.

MIRARI satis non queo, Audito-

res humanissimi, quid uenerit in

mentem seniori Plinio, alijsq; no-

bilis ingenij uiris, & clari scripto-

ribus nominis, ut parum conside-

ratè, me dicant temerè, naturam, rerum omnium

parentem, & procreatricem, accusent; & maledi-

centiæ fræna laxantes, exclament; eam sese nobis

non matrem, ut decebat, sed nouerçam, quod mi-

nimè fuerat expectandum, præstitisse. Hinc audi-

re est eorum inanes, & nihil profuturas querelas,

orationem insolentem, & omnis expertem huma-

nitatis, qua, omnes humanæ uitæ partes percur-

A

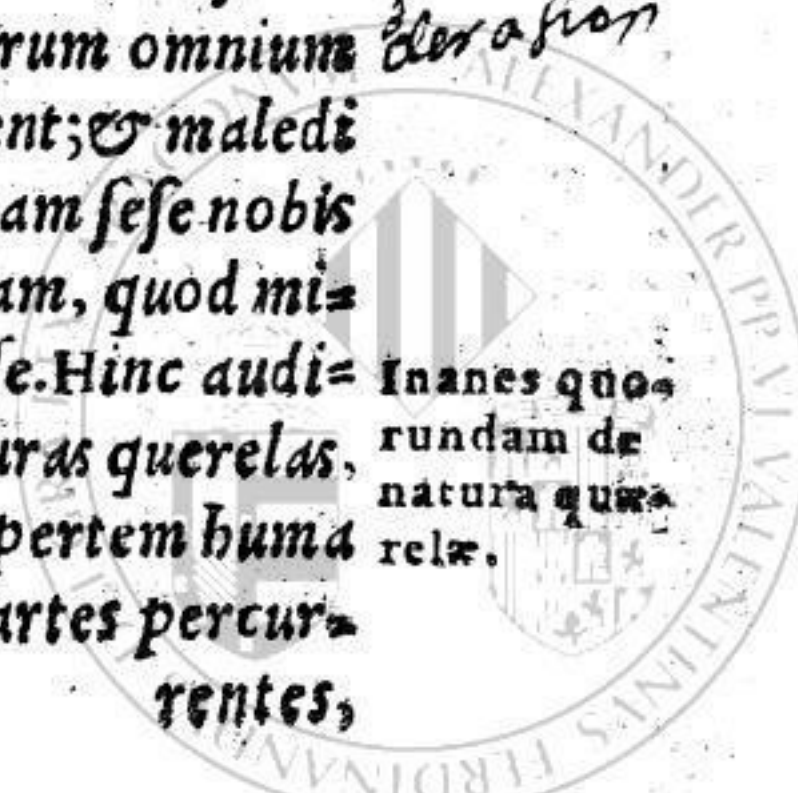
rentes,

2

*no que do
dextra me de
manu illa.*

*pocho un h
derafion*

*Inanes quo-
rundam de
natura quæ-
relæ.*

entes, breui se demonstraturos confidunt, nihil fieri, ac ne fingi quidem posse homine miserius, nihil acerbioribus curis distentum, atrocioribus periculis expositum, ut qui sit corporis natura fragilis, consilij temeritate præceps, actionum suarum exitu calamitosus. Quæ etiam si uera essent, eorum tamen acerbicatem, aut amaritudinem facillimè aut tollerent, aut certè imminuerèt rarissima illa duo munera, quæ soli homini ex cunctis animantibus singulari liberalitate concessit; Ratio, & Oratio.

Duo naturæ munera.

Ratio Dialecticæ est.

Quinque uicia Rationis.

2 Rationis cura præstantissimam differendi artem, rectè, ac castè iudicantium consensu tangit, quæ inuenta est ad corrigenda quinque uicia Rationis; Absurdum, Ambiguum, Falsum, Inconsequens, & Obscurum, quibus uelut turpissima labe mens humana polluitur à ueris in falsa coniecta, & è clarissima luce in tenebras deturbata.

Oratio ad Grammaticam, & Rhetoricam pertinet.

Oratio instrumentum, & opus Rhetoricæ.

3 Orationem Grammatica, & Rhetorica sibi quasi suo iure uendicarunt. Ex his ultimam aggressuri, faciemus non minus prudenter, quam opportunè, si quid sit Oratio; unde dicatur, & quotusplex sit, breuiter perstringamus. Oratio siquidem Rhetoricæ instrumentum est, cum illius adiutus beneficio, quæ cupit, præstat orator; opus, cum est quippiam ex arte confectum.

4 Elegans est, & multorum sermonibus, ac scriptis celebrata Aristoteles, orationis definitio, quam

quam tacitus præteribo, ut difficilem, & laborio-
sam; & in illius locum aliam multo faciliorem,
& omnium sermone magis tritam, docendi, & di-
scēdi commoditatem secutus, consulto substituā;
Mentis index, quæ nominibus, & uerbis sensum
animi, & tacitam cogitationem exponit.

Orationis
definitio.

5 Oratio dicta est, quasi præs ratio, uel, ut qui-
busdā placet, à posteriori supino uerbi, oro, oras,
deducta. Græcè λογος appellatur. Quæ Etymo-
logia cum ambigua sit, possitq; in uarios, atq; di-
uersos sensus retorqueri, ea reiecta, Latinam ob-
uijs, quod aiunt, uinis amplectemur.

Orationis
Etymologie

6 Oratio triplex est; Philosophica, uel necessa-
ria, cuius adiumento, quasi præsentis numine, in al-
tissimo puteo, ut sensit Democritus, demersa ue-
ritas extrahitur, extracta in hominum proseniū
uenit; Forensis, uel Rhetorica utilis iure dicitur,
eum ea bene moratis, & bene constitutis ciuitatē
bus, & in quibus non solum animus, sed etiam
oratio libera esse solebat, multorum, & ingentiū
commodorum causa extiterit; Poëtica, quæ iucū-
da dicitur, quòd inuenta tantum sit ad aures de-
mulcendas, animosq; mirifica uoluptate complē-
dos.

Quotuplex
oratio.

7 Hanc triplicem orationem ex triplici huma-
no uestitu colligimus. Texit namq; natura militē
armis pro necessitate, ut illis egregie protectus,
hostem ferire; ac profligare, uictoriæq; superstes

Vnde colligatur tri-
plex oratio.

de re feliciter gesta, cum omnium gratulatione, gloriari possit: ad talos usq; demissa toga, uestis est utilis Senatori, ut ea personæ, à Republica impositæ dignitatem representet: sericæ, olosericæ uestes, ceteraq; corporis ornamenta nitidiori civi relinquuntur.

De inuento-
re, dignita-
tate, & utili-
tate Rhetor-
icæ.

Diodorus Si-
culus, lib. 1.
Bibliotecæ
Luz.

Lib. 6.

Horatius li-
br. 1. ode. 10.

Arist. senten-
tia.

8 Rhetoricam, uel forësem orationem aggressuri commode illius inuentorem, dignitatem, & utilitatem describemus. De inuentore Rhetoricæ tam uariæ, tamq; discrepantes sunt excellentium Rhetorum sententiæ, ut quamuis illud semper uerum fuerit; **Q**UOT capita tot sententiæ, hac in resit lōge uerissimū. Diodorus Siculus. scriptor haud in postremis habendus, inuentionem tantæ artis Mercurio acceptam refert. Cui, ut homini parum constanti, & cum minus benè, tum contra seipsum sentienti nequaquam assentimus. Oblitus enim eorum, quæ dixerat, Mercurium nō, ut antea inuentorem, sed interpretem facit: Nec me mouent Horatij uerba;

» Mercuri, facundæ nepos Atlantis,

» Qui feros cultus hominum recentum

» Voce formasti catus, &c.

9 Aristoteles, qui diuina ingenij acie infinitatem omnem peregrinatus est, Siculos quosdam Coracem, & Tisiam Rhetoricæ cognoscit auctores. Leguntur enim hæc Aristotelis uerba latinitate donata in eo libro, quæ Cicero de claris oratoribus

ribus inscripfit: Sed ait Aristoteles, cum sublatis
 in Sicilia tyrannis, res priuatæ longo interuallo,
 iudicijs repeterentur, tunc primum, quod esset a-
 cutâ illa gens, & controuersa naturâ, artem, &
 præcepta Siculos quosdâ, Coracem, & Tisiam cõ-
 scripsisse. At qui rerum auctores, non fabularum
 & esse, & uideri uolunt, Rhetoricæ originem à
 natura, cuius magna uis est, & penè incredibilis,
 tanquam à fonte repetunt; additum incremen-
 tum ab hominum obseruatione credunt; tandem
 affirmant ab ijs, qui & expendebant diligentius,
 & disputabât omnia subtilius, atq; adhibitis præ-
 ceptis, adiunctaq; doctrina insitam ingenij uim,
 excolere, & ornate, studioseq; dicere contende-
 bant, eò perductam, ut nulla posteriorum exerci-
 tatio, nullum, quantumuis acre, studium, nulla in-
 dustria, aut pertinax labor quidquã addere quod
 illi supina præuaricatione, aut ignobili desidia
 prætermisserint, uideatur posse.

Verior sen-
 tentia de ori-
 gine Rhetor-
 icæ.

Incremen-
 tum.

Perfectio,

10 De utilitate, & dignitate Rhetoricæ si uer-
 ba facerem, ut animos studiosorum quasi otio lan-
 guentes ad tam præclaram rei cognitionem exci-
 tare, perinde facerẽ, ac si currenti satis sua spõ-
 te equo stimulũ admouerem; quod semper est ha-
 bitum impudentis.

De dignita-
 te & utilita-
 te.

11 Rhetorica est benedicendi doctrina: nec mi-
 rum si Græcas uoces Latinis immisceamus, cum
 Latina sit nulla, quæ Græcæ respondeat. Marcus

Rhetoricæ
 definitio.

BREVIS EPI TOM E

Tullius laudem, artem, vim, facultatem, doctrinam, virtutem, copiam, rationem, viam, exercitationem, studium, consuetudinem, scientiam benedicendi, artificium dicendi appellat, & artificiosam eloquentiam.

Vnde dicta
Rhetorica.

12 Dicta est Rhetorica à uerbo Græco, inusitato illo quidem, & penitus obsoleto, ῥήτωρ, quod olim apud Græcos idem significauit, quod nunc apud Latinos, dico, eloquor, & fluo: ut hinc quis intelligat, in oratore, præter artem, atq; præcepta dicendi, fluxum orationis, ubertatem, copiam, ac pene dicam flumen desiderari.

Quid sit benedicere.

13 Benedicere est, ornate, distincte, copiose, & ad persuadendum accomodate loqui, ut à negligenter culto, & usitato Grammaticorum, atq; ab horrido Dialecticorum sermone florens, elaborata, & omnibus ingenij luminibus litæ Rhetorum distinguatur oratio.

Rhetoricam
artem esse. §

14 Sunt nonnulli tam absurdis sensibus, deprauatoq; iudicio, qui, ut Rhetoricam à reliquarum artium numero arroganter excludant, Platonem, Aristotelem, & M. T. Ciceronem suæ insanissimæ sententiæ auctores fingunt. Hinc audire est eorum orationem impudētissimam: Aristoteles, cui facilius quiuis, ac libentius assentiatur, solo nutu significanti, quam omnibus, qui nunc ubiq; terrarum sunt, Philosophis iureiurando confirmantibus, de Rhetorica disputatis, eam non appellauit

Prima ratio
contra Rhetoricam.

Aristotelis
sententia.

artem

artem, sed facultatem, ergo Rhetoricam qui artem appellat, cum minus bene, tum contra Arist. sentit. Alioqui iniustus esset, & plane iniquus rerum estimator, si quam artem nouerat, eam non libenter artem prædicaret.

15 Iam Plato, *Dij uestram fidem!* qui uir? quibus laudibus? quanta sapientia? in *Phædro* non modo negat artem esse, sed etiam nulla ratione esse posse demonstrat.

16 Denique *M. Tullius*, cuius uos oratores dicta, ut oracula, præcepta, ut sanctissimas leges obseruare consueuistis, primo oratorio ad *Q. fratrem*, exclamat Rhetoricam aut non esse artem, aut esse pertenuem. Quare si rationes à præstantis doctrinæ uiris acutè subtiliterq; conclusæ uos, cæca animi obstinatione deprauatos minus mouent, moueat saltem horum uirorum auctoritas, quæ tanta fuit apud antiquos, & nunc est, & ut speramus, apud posteritatem omnem erit, quanta esse potest maxima.

17 Hæc isti: at nos contra. Quis enim unquam, qui sanus esset, in hunc modum colligeret: Aristoteles non dixit, ergo non est. Mendosa est, mediis fidiis, fallax, & captiosa colligendi ratio.

18 Plato præterea, quem tanti nos facimus, ut istis alienæ laudis, & gloriæ obstrictatoribus nequaquam cedamus, si in *Phædro* Rhetoricam negauit artē esse; at in *Gorgia* aliter sensit, cum scripsit

Secunda ratio.
Platonis sententia.

Tertia Ciceronis sententia.

Solutio prima.

Secunda

psit artem esse seruantem, quasi per nobili palinodia cum lōge clarissima arte, cuius maiestatem offenderat, reconciliari uellet, & quæ immerenti conuicia fecerat, ingenuo ore delere percuperet.

19 Tandem illud, quod Ciceroni falsò adscribunt, quam frigidū, & ineptum sit, uel inde quouis certissima coniectura deprehēdet, quod in eo, qui est de oratore ad Q. fratrem, M. Tullius. L. Crassi personæ, quem loquentem in eo dialogo fecerat, seruire cogeretur. Etenim dum uixit Crassus, eam de Rhetorica, in qua unus inter cæteros excellebat, animo opinionem imbiberat, ut audacter affirmaret, eam aut non esse artem, aut esse pertenuem. Necesse igitur habuit Cicero, Crasso mortuo, sed loquenti tamen, eandem sententiam tribuere, quam dum uixit, mordicus tenuit. Verum exutis compedibus, quas, ut seruaret decorum, sibi ipsi nexuerat; nec habens aliunde scribēdi, nec sentiendi suspensas rationes, ut in libello de claris oratoribus, & alijs innumerabilibus in locis facit, eò existimationis Rhetoricam euehit, ut pene reliquos omnes huic uni uelut Reginae, ac domine famulari dicat.

Quid sit ars.

20 Ars est, ex multis præceptionibus, atq; notitijs, usu, & exercitatione conquisitis, & in unū exitum, ac finem spectantibus, animi habitus constitutus; uel earum coaceruatio. Quæ omnia cum in Rhetoricam apte cadant, ineptus sit, & inops

à iudi-

à iudicio, qui Rhetoricam ex altissimo reliquarum artium gradu deturbandam putarit.

21 Materia artis ea est, in qua omnis ars, & ea facultas, quæ conficitur ex arte, uersatur. Quibus ita iactis fundamentis, facillimum erit nostræ artis materiam inuestigare. Erit enim, nisi me ueritas ratiocinantem fallit, omnis res, quæ orationis ornatum admittat, aut de qua benedicere possit orator. Rhetorica siquidem aut in certis quibusdam rebus uersatur, aut nullam sibi subiecit rem, aut omnes. Si quis dicat omni Rhetoricam materia carere, præterquam quod sapientibus uiris ingentes risus excitabit, ingenij sui præterea tenebras patefaciet, omniumq; seipsum ludibrio exponet. Quorsum enim tot præcepta inuēta sunt, tot confecta uolumina, tot diuinorum ingeniorum edita monumenta, si nihil habent solidum, nihil expressum, & eminens; nulliusq; rei usui seruiunt? si ad certas res confugiat; libenter rogabo, quænam sint istæ res certæ, intra quarum angustias uelit artem tam latè patentem, tam longe manantem, comprimere, ac coercere. Iam ergo cum prima, & secunda opinio omnium sit damnata consensu, ut quæ à ueritate longissimè absit, restat, ut fateamur, omnem rem materiam esse Rhetoricæ.

22 Nec inde sequitur, quod imperiti quidam uolunt, nostra sententia insignem edi, & luctuosam reliquarum artium stragem; quando hæc una ne-

Quid sit materia.

Rhetoricæ materia omnis res. & qua ratione colligatur.

Rhetoricam nihil officere reliquis artibus.

cessaria, & amplectenda, reliquæ superuacane, & explodendæ uideantur: hæ namque ueritatem exquirunt, illa uerissimile consecratur.

Rhetoricam enim Dialecticam non confundi.

23 Illud præterea ridiculum est, & non philosophantium, sed delirantium hominum commentum, Rhetoricam, & Dialecticam, quod utraq; de omnibus rebus agat, permisceri, atq; confundi: cum apertius sit, quam ut à quoquã declarari debeat, tunc duas artes easdem esse, cum earum idem est finis, eadem probandi ratio, & eiusdem materiæ eadem consideratio.

Discrimen inter Rhetoricam, & Dialecticam.

24 Zeno, cum digitos dilatauerat, manumq; extenderat, illius palmæ similem Rhetoricam esse dicebat; cum uero digitos contraxerat, pugnumq; fecerat, arbitrabatur se ueram, & quasi ad uinum expressam Dialecticæ imaginem ostendisse. Sed stultè decipitur.

Rhetoricæ officium.

25 Rhetoricæ officium est (nam de discrimine mox agemus) benedicere, aut nihil prætermittente eorum, quæ ualent ad persuadendum. Idq; ex officij diffinitione colligitur, quæ sic habet; Officium est, id, quod artifex præstare debet, ut finem consequatur.

Quid sit officium.

Quid sit finis, & Rhetoricæ finis.

26 Cum finis sit, ad quem omnia, quæ in arte tractantur, referuntur, ipse uerò alio non referatur, cæcus est, qui non uidet; stupidus, qui non agnoscit; amens qui non ingenuè fatetur, persuadere finem esse Rhetoricæ.

27 Distinguitur Rhetorica a Dialectica, quòd illa in hypothesi, hæc uero in thesi uersatur.

Verum Rhetoricæ discrimen.

28 Thesis, Latine propositum, seu consultatio, est, quæstio indefinita, quæ de uniuerso genere agit; ut sitne ducenda uxor: hypothesis, quæstio finita, est, quæ ad res priuatas, singularesq; descendit; ut sitne ducenda uxor Catoni, hæc puella, his orta parētibus, tenui ornata dote, honestis prædita moribus, tenera ætate, & infirma.

Thesis, & hypothesis.

29 Questionum finitarum, seu controuersiarum tria sunt genera; exornationis, seu ut uocant, demonstratiuum, quo aut laudamus honestum, aut uituperamus turpe; Deliberationis, seu deliberatiuum, quo suademus utile, dissuademus inutile; iudicij, aut iudiciale, quo defendimus iustum, & accusamus iniustum.

Questionum finitarum tria genera.

30 Tandem Rhetorica in quinque partes diuiditur; in inuentionem, dispositionem, elocutionem, memoriam, & actionem. Nunc operæpretium erit,

Rhetoricæ quinque partes.

de unaqueque harum partium priuatam disputationem instituire; quãdo, quæ ad prolegomena pertinebãt, sint iam ad extremum p̄ducta colophonem.

(?)

VINCENTII BLASII

Garciae Praefatio, cum primam

Rhetoricæ partem, inuentionem, aggregeretur in magna insignium virorum frequentia, atque concursu.

Ex 4. Aeneidos.

CEANVM interea surgens Aurora reliquit,

It portis, iubare exortc, selecta iuventus:

Retiarara, plage, lato uenabula
 Massyliq; ruunt equites, & odora canum uis. (ferro,
 Reginam thalamo cunctantem ad limina primi
 Pœnorum exspectant, ostroq; insignis, & auro
 Stat sonipes, ac fræna ferox spumantia mandit.
 Tandem progreditur magna stipante caterua,
 Sydoniam picto chlamidem circumdata limbo:
 Cui pharetra ex humero, crines nodatur in aurum,
 Aurea purpuream subnectit fibula uestem.

Nulla imagine, aut similitudine accuratius expressi, nullo in speculo uerius cerni potest hodierni diei celebritas, uesterq; in hanc classem concursus, uiri omni laude maiores, quam his Virgilianis Carmimbus, quæ Reginam Didonem, magnifico apparatu, atq; uisendo, magna procerum frequentia, &

tia, & per illustri pompa ad uenationem prodeū-
 tem: ita describunt, ut omnium oculis pene subij-
 ciant. Quemadmodum enim ante Solis ortum, al- Delecta iu-
uentus.
 bescente die, sese omnibus portis uenatum delecta
 ex tota nobilitate iuuentus effuderat; sic nunc ad
 nos ea præcepta, & quasi uias, quæ ad Romanam
 eloquentiam ferunt, tradituros, nobilissimæ indo-
 lis iuuenes, summa lætitia exultantes, confluxerunt
 clarissimæ & artis, & linguæ diuitias, copio-
 se loquentis sapientiæ immensas opes, & thesau-
 ros, ut sic loquar, uenaturi. Ruunt præterea Massy Massyli Equi-
tes.
 li equites, Philosophiæ nimirum candidati, opti-
 marumq; artium cognitione ornatissimi iuuenes,
 qui grauissimarum rerum, & maxime abstrusarū
 studijs intenti, occupationibus impediti, laboribus
 pene fracti, uix credibile est, quantum in eloquen-
 tia Romana promouerint; quàm sit eorum orna-
 ta, quàm illustris oratio, quàm purus, ac Latinus
 sermo. Exspectant eloquentiam, omnium artium
 reginam, ac principem, qui uiri? Pœnorum primi, Pœnorum
primi.
 nobiles, & magni Philosophi, Theologorum max-
 ximi, Atlantes nostræ Academiæ, in quos, ut ho-
 mine maiores, omnes omnium oculi, omnium ora
 conuertuntur, exspectant, inquam, eloquentiam,
 quasi thalamo cunctantem, & in publicum prodi-
 re, ingenuo pudore uerentem, & tam insolitam
 lucem, tam inexpectatam rerum faciem formidā-
 tem. Quanquam nihil est, ut uerum fatear, quod
 eloques.

BREVIS EPITOME

eloquentia pertimescat, quæ summos Reges, qui, quantum uellent, tantum sibi licere credebant, circumscripsit, & inuitos in officio continuit: iratis, & in alienam perniciem ruentibus gladios extorsit: seuisimos tyrannos, & cruore hominum tinctos aut è medio sustulit, aut meliores, effecit. Ecce quæ, Dij immortales, fuerunt fulmina illa in Philippum Macedonia Regem, Græciam dolo malo, & insidijs occupantem? Quæ in Tarquinius intoleranda superbia Reges? Quæ in L. Catilinã, orbem terræ cæde, atq; incendijs uastare cupientem? Hunc quem neq; pudor a turpitudine, neq; metus à periculo, neq; ratio à furore, neq; patriæ pietas à nefario scelere reuocabat, eloquentissimi hominis uox potius, quàm consulis seuerissimi imperium, in eam mentem impulit, ut iam suis commoueri uitijs, legum pœnas pertimescere, temporibus Reipublicæ cedere uelle uideretur. Saltè fugam meditatus est; exilium cogitauit. Quæ in Rubellium Tribunum seditiosum, & turbulentum? Quæ in M. Antonium euersorem Romanæ libertatis, pestem, & exitium Reipublicæ, communiq; omnium patriæ molientem? nullum, mihi credite, hostibus bonorum, & uexatoribus ciuium telum excogitari, aut fingi potest insensius, nullum paratius, nullum expeditius, eloquentia. Potestne præterea esse ulla tanta lux, ullus tantus splendor obijci, qui sit eloquentiæ insolitus, & inusitatus? Quæ in florentissim

rentissima Atheniensium ciuitate orta, & educa-
 ta, & perfecta hominum generi uelut immortale
 lumen apparuit, obscuritatē, & caliginem amet?
 Quam populus Romanus, qui rerum potitus est,
 maximis semper, & amplissimis honoribus auxit,
 adeo, ut qui omnes nationes sibi uni parere coe-
 git, huic uni libenter paruere, facesq; submiserit,
 ea latebras, & solitudinē persequatur? Qua subla-
 ta, qui in tenebricosis, naturaq; inuolutis quæstio-
 nibus studium, operamq; suam ponunt, nihilo plus
 agerent, quam si tenebras tenebris offunderent, ea
 sese ab hominum oculis subducat. & in situ, sordi-
 bus, squalore delitescat? Non est hoc eloquentiæ
 maiestati decorum, non amplitudini consentaneū,
 non cum illius sapientia coniunctum, non gloriæ,
 quam est nata lōgē maximam, accommodatunt.
 Si igitur eloquentia est, magnum diuinæ libertatis
 beneficium (eā namq; supra humanam conditio-
 nem extollimur; cū reliquis hominibus eius unius
 beneficio præstemus) si ea continet in se tantam
 utilitatem, tamq; uberes fructus, ut nos cūctis mor-
 talibus gratos, amabiles, atq; iucundos efficiat; si
 populos, populorumq; rectores, si reges, eorumq;
 regna ordine, lege, atq; ratione constringit; si de-
 niq; omnium animos saluberrimis præceptis ad
 uirtutem informat, ipsa profectō est uitæ lux, mo-
 rum magistra, igubernatrix actionum nostrarum.
 Me, me, inquam, insolitus iste splendor, & lux ex-

Vbi nata elo-
 quentia, au-
 ta, perfecta.

Quanti à Ro-
 manis facte
 eloquentia.

Incommodo
 ex interitu
 eloquentiæ

BREVIS EPI TOM E

cecat, orbatq; sensibus. hæc primæ nobilitatis,
 summæq; auctoritatis noua facies meum os occlu-
 dit. Qui oratores, quamuis summa ingenij, doctri-
 næ, & eloquentiæ laude præstantissimi, in conspe-
 ctu uestro, uiri clarissimi, non obmutescunt? Cuius
 non dicam, oculorum, sed mentis aciem non per-
 stringet uestra præsentia, & auctoritas tanta, quã
 ta esse potest? Quis ergo miretur hodierno me die
 improviso metu territum, animo fluctuare; æstua-
 doq; uehementer modo in spem erigi, modo formi-
 dine, & pudore frangi? Angor animi uehementerq;
 perturbor, quòd si quam forte in spem uenerã fo-
 re, ut silentio mea posset inscitia, & infantia tegi,
 nunc totam deponere cogar, non aliter ac Socra-
 ticus tybicen, qui quamdiu se à canendo abstinuit,
 & laudari potius ab imperitis silens, quàm irride-
 ri à sapientibus modòs faciens uoluit, tamdiu ho-
 minum opinione floruit: at inani ambitione tu-
 mens, cum suæ peritiæ specimen dare cœpit, re-
 pente sibilis explosus est, & derisus. Hinc uix e-
 quidem statuere possum, maioremne mihi uester
 inopinatus aduētus utilitatem & gloriam, an de-
 trimentum, & ignominiam, cum acceperim in in-
 iuria beneficium attulerit. Utilitatem enim inde
 maximam capio, quia dum meas uires experior,
 & earum infirmitatem sentio, ut me penitus inspi-
 ciam, & humilitatis meæ recorder, & me intus, ut
 aiunt, & in cute noscam, effecistis; ideoq; notior
 mihi

mibi ipse factus, incipiam, reuocata ad ueritatem
 ratione, minus me amare, si tale quippiam in eū
 cadere possit, cui sua sēper displicēt. Hoc tāti sem-
 per fuit, tantiq; ab omnibus factum est, ut inter sa-
 luberrima, humanæq; uitæ necessaria præcepta,
 illud præcipue ueteres illi, prudentissimi quidem
 homines, Apollinis oraculo adscripserunt. Hoc no-
 mine quantum à uobis habeo beneficium? quas uo-
 bis debeo gratias? Vnde facile colligo, optimis ui-
 ris ita insitam esse, & ingeneratam à natura bene-
 agendi cupiditatem, ut ijs, apud quos aliquantum
 commorantur, tantum fructum afferant, quantum
 ulla res possit. Viui consilio, prudentia fortitudi-
 ne, iustitia, & reliquis animi bonis Reipublicæ pro-
 sunt maximè; secundis rebus lætitiā augent; ad-
 uersis remedia adhibēt salutaria & ueluti Dij quī-
 dam immortales, magna, & plurima uel in suos
 ciues. uel in patriam, uel in omne hominum genus
 beneficia conferunt; mortui (quanquam quomodo
 mori possunt illi, quos ante obitum præclarissimæ
 uirtutes reddiderunt immortales) exemplo, & me-
 moria recte factorum ad honestas actiones, exer-
 cendasq; dignas uiro uirtutes accendunt. Fateor
 etiam, uestrum ad me beandum aduentum plurimū
 ualuisse, quod facile sit existimare, me nequaquam
 esse obscuri inter uiros eloquentes nominis, quem
 tantæ existimationis, auctoritatis, & doctrinæ ui-
 ri dignum ducant, ad quem adeant; cuius audiant

BREVIS EPITOME

uocem; cuius prælectionibus intersint. Detrimen-
 tum autem non exiguum sentio, cum considero,
 non in mediocri statu prædicationis, ac fame res
 meas esse uestra commendatione positas; eaq; de
 caussa, nisi infinitam quandam diligentiam, cau-
 tionemq; in hac prouincia adhibeam, uix summã
 uidear, & eam iustissimam doctorum hominum
 reprehensionem posse uitare. Quòd si tam grauis
 mihi aduersaria constituta, & parata non fuisset
 expectatio, nihil à me eximium, nihil præstans,
 nihil præter aliorum consuetudinem, & exem-
 plum haud mediocris in hominum animis iam diu
 opinio concepta postularet. At nunc in id ueni-
 mus, (iniqua quidem sorte) honoris, & fame di-
 scrimen, ut ingenij mediocritas non omnino con-
 temnenda diligentia, non ignobilis, nec oscitans
 industria uituperationem potius, quam laudem
 relatura uideatur. Miserrima profecto nostra ui-
 detur conditio, & iure deploranda fortuna, cum
 pleriq; ad aperto obtrectandi studio, officiosam
 hanc nostram diligentiam non ad parendi uolun-
 tatem, & nauandæ operæ cupiditatem, sed ad ina-
 nem ambitionem, & temerarium, inconsultumq;
 ardorem referent; incuriam nostram, & errorẽ,
 qui in tanto negotio, & laborioso munere uitari
 non potest, obseruabunt diligenter; notabunt ce-
 leriter; prædicabunt assidue: quid moror? male di-
 cendi nullũ finem facient. Boni præterea uiri, nõ

quid mearum uirium possit infirmitas, non quid tardū ingenium assequi ualeat, sed quid nobilissimorum hominum frequentia, quid susceptæ provincie ratio, quid longe pulcherrima doctrina flagitet, attendentes, non tam consilium, & officij nostri necessitatem, quam rem ipsam iudicio suo metientur. Denique maleuoli (quos scio non defuturos) si quæ à nobis non insulse dicta, nec infeliciter inuenta, nec inculto, & horrido dicēdi genere tradita fuerint, aut uerbis, ut habēt de more, eleuabunt, aut silentio, quod inuidie propriū est, præteribunt: at, si quæ minus probentur (multa enim sunt, quæ incuria fudit, aut humana parum canit natura) offenderint, Dij immortales! quæ exultabunt letitia? Quos tumultus, quas Tragoedias excitabunt? Tam qui stat Sonipes, & fræna ferox spumantia mādīt: hic, ut planius dicam, locus, in quo cum alij quondam summi uiri, tum proximè L. Palmyrenus, quem uita functū honoris causa nōmino, magna cū ingenij, doctrinæ, humanitatis, & sapientiæ laude floruit, quā me terreat; quā extinguat ardorē, & alacritatē omnē; quā animo meo formidinem incutiat; quas difficultates ingenio, hebeti quidē, & parū exercitato, opponat, est explicatu difficillimū. Vestrū est, uiri humanissimi; me, magnis undiq; oppressū angustijs, quæq; non perficiendi spes, sed parendi cum uoluntas, tunc necessitas eò detrusit, unde sine uestro presenti au-

Horatius]

sonipes;

xilio, ueluti numine educi non queo, omni metu liberare. Nō enim uos estis ita natura instituti, & formati, ut à benedicendi doctrina abhorrentes, Romani sermonis uenustatem, elegantiam, & puritatem oderitis; ideoq; Rhetoricam profitentibus infensi, oblata uestræ integritatis seueritate, grauitateq; personæ, studiosorum spes infringatis; studia retardetis; cursum ad laudem, & gloriam interceptiatis; per fugia tandem omnia, & ad salutem aditus obstruatis. Non hoc uestra natura, non doctrina, non consuetudo fert. Nos interim in uestra benignitate nixi, hoc unum agemus, in hoc laborabimus; hic erit nobis propositus in omni uita scopus, ut ad iudicium posthac uestrum nos ipsos cōformemus, ut quam de nobis opinionem suscepistis, ei, aliqua saltem ex parte (omnino siquidem optare non ausim, sperare minus) respondere possimus. Sed hem quid facit eloquentia? rogas?

Vide.

Imago eloquentiæ.

Tandem progreditur magna stipante caterua Sydoniam picto chlamydem circumdata limbo, Cui pharetra ex humero, crines nodatur in aurā, Aurea purpuream subnectit fibula uestem.

Progreditur ergo toties à nobis expectata, & exoptata eloquentia; cuius ossa Diij, ut inquit Aristides, inuentionem, nervos dispositionem, cutem eloquutionem esse uoluerunt. Et quando sine anima nihil moueri potest sua sponte, sine motu autem nihil uiuum ducimus, accessit his actio, & pro

nunciatio, quasi spiritus quidam vitalis, qui nullo melius contineri potuit uinculo, quam eo, quam nos memoriam, thesaurum, ac promptuarium rerum optimarum appellamus. Comitantur eã Dialecticorum acumen, Philosophorum sententiæ, uerba prope Poëtarum, Iurisconsultorum memoria, Tragedorum uox, gestus summorum actorũ. Pēdet ex eius humero per ampla de uerborum, ac rerum copia disputatio, uelut pharetra innumeris sagittis onusta. Crines, qui insignem illi, & gratissimam addunt uenustatem sunt, elegantiã, dignitas, compositio; latinitas, perspicuitas, uerborum, & sententiarum ornamenta; compositionis numerus, coagmentatio, concinnitas, & certa mensura periodi. Denique Aurea fibula, id est prudentia, purpuream uestem, auroq; lucentem, ac gemmis, unionibus, margaritis, smaragdis, & adamantibus preciosissimam, Encyclopediam scilicet, uenustissimè subnectit, nihil ut in ea sit neglectum, nihil in compositum, nihil intempestiuum, nihil insolens, nihil obfuscatum, ac turbidum, nihil non admirabile, atq; diuinum. Hæc est uera eloquentiæ imago, uel à Mercurio, uel ab Aristide inuenta, quæ se profectò aliquando in conspectum nostrũ dare, & sub oculos cadere si posset, eamq; nos si discussa, quæ nostris offusa est oculis, caligine, cerneremus, mirabiles sui amores in animis nostris accenderet. Hoc autem cum optare quidem, spera

Pharetra ex humero pendens.

Crines, quibus nodantur in aurum.

Aurea fibula.

re nulla ratione possimus, uelimus id, quod possu-
mus; nimirum, ut nos omnium & ueterum, & re-
centiorum præcepta in angustum conclusa accu-
ratè, diligenterq; tradamus; uos fideli memoriæ
mandetis.

De inuentione.

- 1 **Quid sit in-
uentio.** Inuentio, prima Rhetoricæ pars, est doctrina
inueniendi, seu excogitandi argumenta.
- 2 **Quid Argu-
mentum.** Argumentum, quod dictum est ab arguo. quod
arguat, siue demonstret quid uerum, quid falsum
sit; est ratio rei dubiæ faciens fidem.
- 3 **Quot rebus
paretur fi-
des.** Paratur fides trifariam, sensibus, ut hisce ocu-
lis uidi; affectu, ut, quando aliquis, amore excæca-
tus, in deformi fœmina insignem uenustatem re-
periri contendit; & argumentis, de quibus more
Dialectico, & Rhetorico differemus.
- 4 **Quid sit lo-
cus.
Locorum
usus.** Loci sunt, quasi sedes, & domicilia in quibus
latent argumenta. Quorum locorum usus hic est;
dubitatur sit ne amicitia inter Senecam, & Lucii-
lium; demonstrabo esse uel maximam, si ad illius
effecta, uel opposita, uel definitionem cōfugiam:
Amicitia est, uoluntatum, studiorum, sententiarū
summa consensio. Quis ergo negabit, hos duos ui-
ros artissimo esse fœdere copulatos, cū talis in-
ter eos consensio uigeat?
- 5 **Quotuplex
sit Argumē-
tum.** Argumentum duplex est, insitum, quod ex se
ipso fidem facit, ut sunt quæ petuntur è causis,
& effectis; & assumptum.

6 Argumenta insita diuiduntur in prima, & à primis orta.

7 Argumentum insitum primum est, simplex, nec aliunde ortum, cuius formæ quatuor sunt; sex tamen uocibus expressæ; causæ & effecta, subiecta, & adiuncta, opposita, & comparata.

8 Causa est, unde effectus aliquis existit; cuius formæ sūt quatuor; efficiens, finis, materia & forma.

9 Efficiens est, quæ sua uirè efficit. Hæc duplex est, agens natura, & agens consilio.

10 Natura, uel necessitate agunt quæ iudicio carent; ex quibus quedam nature conatu agunt, quedam externa ui: illa sunt, in quibus est agendi principium nullo externo adiuuante, ut ignis; hæc quibus ab alio est agendi uis impressa, ut aqua feruens calefacit; quia fuit admota igni.

11 Efficientes consilio, uel delectu, sunt, quibus liberum est agere, aut non agere, ut Deus, Angeli, homines: diuiduntur uerò in procreantes, ut patres, matres, & opifices; conseruantes, ut leges; in efficientes solas, & efficientes cum alijs, quæ uulgò concausæ dicuntur. Dialecticorum est communis locus; efficientem causam naturalem, uel necessariam, non impeditam necessario sequitur effectus, qui, ea sublata, necesse est tollatur, ut si ignis est, non potest non urere, modo sit admota materia. De causa uoluntaria idem sentiendum est, ut si sutor est, consui potest calceus.

Duplex argumentum insitum.

4. Argumenti primi insiti formæ.

Quid sit causa, & quotuplex.

Causa efficiens.

Duplex causa efficiens. Efficiens natura.

Efficientes consilio.

Locus Dialecticorum communis.

BREVIS EPITOME

De fine.

- Finis quid sit.** 12 *Finis est, cuius gratia aliquid fit, siue sit summus, qui per se expetitur. siue destinatus, quem nonnulli medium appellant.*

De forma.

- Quid sit forma.** 13 *Forma est, causa, per quam unaquæq; res est id, quod est, & à ceteris rebus distinguitur.*

De materia.

- Materia quid sit.** 14 *Materia est, causa, ex qua res fit, uel ex qua res naturalis, aut artificiosa componitur.*

De effectis.

- Quid sit effectus.** 15 *Effectus est quidquid ex causis existit. Vocatur à Cicerone effectus, uel effectum, euentus, uel euentum.*

- Proprij effectus.** 16 *Effectus illi sunt, qui causas efficientes sequuntur: euenta reliquas omnes causas respiciunt.*

- Locus communis Dialecticorum.** 17 *Posito effectu causam eius propriam uel adesse, uel adfuisse necesse est; quo sublato, causa tollitur, ut, quoniam dies est, quis, nisi cæcus, solem ortum esse inficiabitur?*

De subiectis, & adiunctis.

- Quid sit subiectum.** 18 *Subiectum est, cui aliquid adiungitur, ut anima est subiectum scientiæ, ignorantia, &c.*

Vsus Dialecticorum.

- T. Ci. in Tus. eu. questio. nibus.** 19 *Sublato subiecto mouentur tam adiacentia, quam reliqua omnia, quæ subiecti propria sunt, ut, qui omnino non sunt, hi ne miseri quidem esse possunt.*

20 *Adiunctum est, quidquid subiecto adiungitur, huc sunt reuocanda adiacentia, antecedentia, consequentia, locus, tempus, & circumstantiæ omnes.*

Quid sit adiunctum.

De oppositis.

21 *Opposita sunt, quæ de eodem, secundum idem, & ad idem, & eodem modo, & eodem tempore dici, & uerè affirmari non possunt.*

Quid sit oppositum.

22 *Enumerationem aduersorum, priuantium, & contradicentium non solum fidem facimus, sed etiam locupletamus orationem.*

De comparatis.

23 *Comparata sunt, quæ inter se conferuntur. In quibus duo sunt necessaria; res de qua agitur, quæ propositio; & quæ ei comparatur, quæ reditio dicitur.*

Quid sit comparatum.

24 *Comparata aut sunt circa quantitatem, aut qualitatem; illa appellantur paria, cum eorum uena est, & eadem quantitas, aut imparia, quorum non est eadem quantitas.*

Comparata in duplici sunt differentia.

25 *Comparatum impar est duplex, maius, quod est, cum quod minus difficile est esse, explicatur per id, quod esse difficilius est; comparatum minus est, quando quod esse difficilius est, explicatur per id, quod esse facilius est.*

Comparatum impar duplex.

26 *Comparata circa qualitatem sunt similia, aut dissimilia; nimirum quando qualitas est eadem, aut diuersa.*

Comparata circa qualitatem sunt in duplici differentia.

BREVIS EPITOME

27 Adhibentur exempla ad aliquid probandū, ad laudes, consolationem, uituperationem, & ad animos permouendos.

28 Augentur exempla à laude rei, auctoris, gētis, unde sumuntur. Atq; hæc de argumentis insi-
tis primis.

Quæ sint argumenta à pri-
mis orta.

Argumentū
à primis or-
tum.

29 Argumēta à primis orta sunt Etymologia,
coniugata, diuisio, & definitio.

30 Etymologia est, nominis interpretatio, ut
animosus, plenus animi.

De coniugatis.

Coniugata.

31 Coniugata dicuntur, quæ sunt ex uerbis gene-
ris eiusdem, hoc est, quæ orta ab uno, uarie com-
mutantur, ut sapiens, sapientia, sapienter.

De diuisione.

Quid sit di-
uisio, & quo
triplex.

32 Diuisio est, rei per partes explicatio, quam
distribuere licet in nominis, & rei. Prior est uocis
diuersæ significationis, & ambiguae distinctio, seu
adnumeratio significationū nominis homonymi,
uel etiam orationis ambiguae, & phrasis. Postea-
rior triplex est, generis in suas formas, totius in
partes, & rei in accidentia: quibus alias si quis di-
uisiones adiungat, faciet id quidem me non inuis-
to, non reclamante.

De definitione.

Quid sit de-
finitio.

33 Definitio est, oratio, quæ eius, de quo agitur,
natura

naturam dilucidè, ac breuiter ostēdit: de cuius formis copiosissimè disputant Dialectici; sed descriptionis, ut uocant, usus oratoribus est, Historicis, & Poëtis frequentissimus.

De Argumentis assumptis.

34 *Assumptum Argumentum est, quod per se, suaq; natura fidē non facit: nā eius fides argumēto aliquo artificiali expenditur, & confirmatur.*

Argumenta assumpta.

35 *Assumptorum quinque sunt, teste Arist. modi, lex, quæ in scriptam & communem, seu nō scriptam diuiditur: testimonium, quod est aut diuinū, aut humanum: pactum; in quo sunt tabulæ priuatae, & publicæ, ad quæstionem negandam, aut confirmandam allatæ: his adiunguntur fœdera priuata, & publicæ, quæ non scribuntur; Quæstio, sub eius nomine tormenta, & dolorem corporis ad eruēdam ueritatem intelligimus: iusurandum, quod est affirmatio religiosa, & uinculum magnū ad adstringendam fidem.*

Quot sint argumenta assumpta.

De partibus orationis.

1 *Orationis partes quatuor sunt, exordiū, narratio, contentio, peroratio; reliquæ enim, particulæ sunt, & ad has quatuor iure quidem reuocantur. Partitio, & propositio, ad confirmationem reducuntur; Egressio est eius partis, à qua pendet; Iudicium fustum est per orationem; Refutatio confirmationis est.*

2 *Esse uerò quatuor partes orationis dubitabit nemo,*

BREVIS EPITOME

Cur tantum
quatuor par
tes oratio-
nis.

nemo, qui secum ita reputet; Primum ad audien-
dum parandus est auditor, quod fit exordio; cum
præstat aures attentas, exponenda res est; inde nar-
ratio oritur: ubi causam, controuersiamq; cogno-
uit. sententiam nostram argumentis confirmamus, con-
trariam infirmamus, & euertimus: unde nata con-
tentio est; tandem peroramus, rei summam cum
effectu colligentes.

Quid sit ex-
ordium.

3 Procœmium (uox Græca) exordium (translati-
ua) principium, aut initium, est orationis pars pri-
ma, quæ efficit, ut amice, ut attentè, ut intelligen-
ter audiamur.

Beneuolen-
tia quomo-
do concilia-
tur.

4 Conciliatur beneuolentia à persona nostra,
disceptatorum, & aduersariorum.

A nostra p-
sona.

5 A persona nostra, si uiri boni, æquiq; uideamur: uidebimur autem, si dicamus, nos officio uenisse ad agendum, aut pro amico, aut pro affine, aut pro eo, qui de nobis sit benemeritus: pietas prætereà, uoluntas gratificandi, studium in Rempublicam, misericordia erga calamitosos, nostra deniq; dignitas, aut eorum, quos defendimus, existimatio, infirmitas sexus, ætatis, uoletudinis, morum innocentia plurimum ualent ad hominum studia colligenda.

A persona
auditorum.

5 A persona auditorum, ut possis beneuolentiam tibi parare, diuide exordium in procœmium, & insinuationem, quæ dicta est à similitudine clandestini ingressus, quo ciuitates capiuntur. Ea necessaria est, cum

cum est animus iudicis abalienatus, esse autem solet cum causa est turpis, & tunc dicendum erit, hominem non rem, aut contra, spectari debere; aut cum fesus est audiendo, tunc confugiendum erit ad iocum, fabulam, apologum, apophtegmatam, & alia, quæ risum mouent: aut cum persuasus est ab ijs, qui priore loco dixerunt, cui incommodo occurremus uel admirantes, uel dubitantes, uel refellentes ea omnia, quibus potissimum factam fidem putamus.

7 Ab aduersarijs beneuolentiam captabimus ostendentes eorum amentiam, furorem, libidinē, barbariem, nequitiam, petulantiam, deiectionem animi, consiliorum præcipationem, inueteratā in alios debacchandi consuetudinem.

A persons aduersariorum,

De attentione.

8 Attentio est, commendatio rei, & propositio, & futuri sermonis quasi ambitiosa ueditatio.

Quid sit attentio, & quomodo pareatur.

9 Hanc ut paremus, necesse erit, ut proponamus magna quædam, quæ in animis hominum admirationem mouent: aut necessaria, quæ uim incutiunt animis: aut coniuncta cum ijs, apud quos res agitur, quæ spe boni, & fuga mali mortalium animos uehementer afficiunt.

De docilitate.

10 Docilitas cõparatur exposita rei, de qua dicturi sumus, aperta, breuiq; summa: Tunc enim docentur auditores, cum discunt, & quid agatur, intelli-

Docilitas quomodo cõparetur.

intelligunt. Vnde cauendum erit, ne prudentiam auditorum confusione partium, memoriam multitudinem rerum obruat, aut impediatur orator.

Quod sit vitiosum exordium.

10 Fugiendum est exordium uulgare, commune, immodicum, parum coherens; et potissimum in eleganti exordio ea seruabuntur, quae mox de narratione dicentur.

De narratione.

Quid sit narratio.

Dilucida.

Probabilis.

Suauis.

11 Narratio est, rei gestae, aut tanquam gestae utilis ad persuadendum expositio: in qua tria requiruntur; Primum, ut sit dilucida, idque fiet, si constet uerbis dilucidis, usitatis, et proprijs; Probabilis, ea nimirum, quae personis, temporibus, locisque consentiat, et cuiusque facti, et euenti causam reddat, eaque contineat, quae cum hominum opinione, auctoritate, lege, more, religione coniuncta sint: in qua denique probitas narrantis significetur, antiquitas, memoria, orationis ueritas, et uita fides; Suauis, quae, scilicet, habeat admirationes, expectationes, exitus inopinatos, interpositos motus animorum, colloquia personarum, dolores, iracundias, metus, letitias, cupiditates.

De egressione.

12 Cum sint non raro audientium animi facta, et hilari oratione leniendi, idcirco letum orator, plausibilemque locum exquirat, et opportuna digressa

ingressione auditores reficit & recreat. Hac uti
 licebit, ut augeamus factum, aut euertamus qua-
 sitionem, seu occupemus argumenta; aut animos
 auditorum à consideratione criminis, attentione
 neq; nimia auertamus. Id fit loco communi, que-
 rela, laude hominum, & aliarum rerum; aut con-
 iunctio, descriptione, fabula, historia, exemplo, simi-
 litudine, facetijs, & acuto aliquo commento, qua-
 le est Demosthenis, de Asini umbra.

Quo-
 modo f-
 egressio-
 utendum.

13 Descriptiones sunt montium, fluuiorum, na-
 uium, quarum rerum capita ab illo libro, è quo hæc,
 uelut à fonte in riuulum derivata sunt, petenda e-
 runt, à nobis uero praxi relinquuntur.

Quarum re-
 rum sint de-
 scriptiones.

De contentione.

14 Contentio pars orationis est tertia: quãdo nos
 stram confirmamus, confirmatio uocatur: quãdo alienam
 redarguimus, reprehensio, & confutatio dicitur.

15 Ordo hic est; præcedit narratio, huic fere iun-
 ctæ est partitio, mox contentio, quæ quasi certame-
 men appellatur, in qua quis est tam absurdis sen-
 sibus, de prauatoq; iudicio, qui non intelligat om-
 nes esse neruos industriæ, ingenij, & eloquentiæ
 contendendos?

16 Confirmabimus nostram sententiam, & fidem
 faciemus Syllogismo, qui ex quinque partibus cõ-
 stet, ut nimis concissam, & spinosam Dialectico-
 rum ratiocinationem fugiamus, qui non tantum
 docere, sed etiam delectare, & flectere uolumus.

Syllogis-
 mus ex quin-
 que partib.

quitur partitio, mox confirmatio laudes refert; quæ quidem omnia prudenti oratoris iudicio expendenda relinquuntur.

- 27 Argumenta laudum sumuntur ex locis sequētibus, HONESTO, quod antiquitatem, originē, inuentorem, rei dignitatem, causas efficientes, & definitionem amplectitur; UTILI, quod utilitatem, usum, commoda, effecta, fines, partes, & quibus, quando, ubi, cur utilis res sit, docet; FACILE, sed quādo facilitas laudanda sit, aut difficultas, prudens orator, ac industrius uidebit. De confutatione nihil est, quod præcipiam; ea enim eosdem habet locos cum confirmatione communes, quibus quæ ab aduersarijs uel abiicienda sunt, uel obijci possunt, diluuntur. Peroratio potissima colligi argumenta, & affectus mouet.

Peroratio.

28 Orationis nuptialis, Natalitiæ, Epithalamij præcepta tanquam hodie parum necessaria prætermittimus.

De genere suaforio.

29 In deliberatione finis proponi solet utilitas cum honestate conflictata, aut dignitas; nec prætermittenda uidentur ab historijs petita exēpla, quæ in exercitatione quotidiana nostrorum discipulorum frequentissime à nobis usurpabuntur.

Status in genere suaforio.

30 Status sunt; an sit? & quale sit? exquirimus etiam, an fieri possit? an fieri debeat? an expediat id, de quo deliberatur.

31 Exordia erunt, ut supra docuimus, & parabitur benevolentia à nostra persona, attentio uerò à rei necessitate, utilitate, periculi magnitudine: si quid gestū fuerit, ex quo deliberatio nascatur, narratio apponetur, cuius loco propositione per amplificationem elata utimur.

Exordia in genere suaviorio.

32 Confirmationis loci sunt; honestum, utile, facile, possibile, (sic enim loquuntur recentiores) necessarium, equum, incundum, tutum. ijdem sunt omnino dissuadendi loci.

Confirmationis loci.

33 Peroratio colligit firmissima, & exemplis accommodatissimis utitur, ut Titus Livius sepiissime, & foelicissime facit in suis concionibus.

Peroratio.

De genere Iudiciali.

34 In hoc eadē exordiēdi, & narrādi ratio, sed cōfirmationis loci uarij sunt pro statu uarietate.

Exordium.

35 Status, seu constitutio est, id de quo controversia est; uel causse summa, ad quam omnia argumenta referuntur.

Quid sit status.

36 Status triplex est; coniecturalis, cum quaeritur an sit factum; finitiuus, seu legitimus, cum quid sit factum; quando uerò quale sit factū, quaeritur, uocatur his nominibus, Iudicialis, status qualitatis, & iure ne, an iniuria sit factum.

Quotuplex sit status.

37 Nascitur status ex intentione accusatoris, & depulsione, seu definitione rei; ut, occidisti Aiacē Vlysse? hæc est intentio; nō occidi, depulsio: Quaestio, an occiderit? fecisti sacrilegiū Saturnine? nō

Vnde nascatur status.

Sacrilegium, sed furtum feci. Quæstio, quid fecerit? Interfecisti Clodium Milo? interfeci; sed iure.

Quæstio, an iure interfecerit?

Quid sit ratio,

38 *Quod reus adfert depellendi criminis causa, ratio dicitur; Infirmatio autem rationis allata, firmamentum uocatur; ex ratione, & firmamento iudicatio, et disceptatio manat; ut, sacrilegus es, intentio; non sum, sed fur, Depulsio; status, quid sit? Ratio, rem profanam sustuli quadruplum rediturus: Firmamentum, sed ex æde sacra depositam pecuniam furripuisti. Iudicatio; sacrilegium fecerit, an furtum, qui profanam pecuniam ex æde sacra sustulerit?*

Status coniecturalis,

39 *In statu coniecturali nec ratio, nec firmamentum quaeritur, sed ex intentione, & depulsione iudicatio constituitur, quæ erit eadem & status, & quæstio.*

Loci status coniecturalis.

40 *Coniectura à circumstantijs peti solet; suspicionem autem probamus, quando & uoluisse, & potuisse ostendimus: hinc duo loci: uoluntas, & facultas.*

Voluntas.

41 *Voluntas qualitatem personæ, & causam inducentem ad suscipiendum facinus complectitur; cuius sunt loci duo, impulsio, & ratiocinatio.*

Voluntatis loci impulsio, & ratiocinatio.

42 *Ad impulsione[m] pertinent affectus excitantes, ut ira, odiũ, amor: Ratiocinatio continet questum, præmium, spem commodorum, & honoris, uel fugam incommodi, infamiae, doloris; ut Milo*

Clodium

Clodium interfecit, quòd ille solus & ipsum odisset, & potuisset occidere; ut ex illius morte utilitatem expectaret.

43 Facultatis loci sunt signa, & rerum circumstantiæ, quibus suspicio probatur. Facultatis loci.

44 Signum est, ueluti dictum, aut factum antecedens, uel consequens, uel cum ipsa re cohærens, ut titubatio, trepidatio, pallor, rubor, &c. Signum.

45 Circumstantiæ sunt, locus, tempus, occasio, spatium, spes perficiendi, & modus celandi, instrumenta, uires. Circumstantiæ.

46 Qui defendit duobus utetur locis, absolute, per quam signum, uel causam contra nos allatam diluimus; ut occidisti, quia sepelisti; Absolutio, non ut factum celarem, sed ut à ferarum dilaniatione defenderem; & inuersione, quæ docet, quod obiectum est contra nos pro nobis facere, ut sepelisti; ergo occidisti. Inuersio contra; imò si occidisssem, non sepelisssem. Loci eius quæ defendit.

47 Communes loci sunt, à testibus contra testes, à rumoribus contra rumores, ab argumentis, & signis contra argumenta, & signa. De quibus copiose auctor ad Herennium. Loci communes.

48 In statu finitionis post exordium, & narrationem facti, propositionem, & partitionem nostram definitio confirmanda, tanquam congruens cum ipso facto; aduersarij ratio refellenda, si falsa, si turpis, si inutilis sit; deinde perorandum. De statu finitionis.

Legalis, & rationalis status.

49 Cum ex legis, aut scripti alicuius interpretatione controuersia nascitur, legalis status uocatur, ceteri omnes rationales.

Status legalis quinque species.

50 Status legalis quinque sunt species 1. cum duae leges, aut sententiae pugnant inter sese 2. scripti, & sententiae 3. cum res, quae propria lege non est comprehensa, ex alijs legibus per similitudinem iudicatur 4. cum ex ambiguo nascitur controuersia 5. cum Reus litam defugiendo negat, se accusantem apud hos iudices hoc tempore, hoc loco, hac lege, hoc crimine.

De statu iuridicali, seu qualitatis.

Confirmatio nis loci in statu iuridicali

51 Confirmatio nis loci in hoc statu sunt, Natura, lex, consuetudo iudicatum, seu praedictum, Pactum.

Duplex status qualitateis, absolutus, & assumptiuus.

52 Status qualitatis duplex est; unus absolutus, quoad acti defensionem nihil extrinsecus assumitur; alter assumptiuus, quo factum per se improbabile assumptis extrinsecus auxilijs tuemur. Huius sunt loci quattuor, concessio, relatio, seu traslatio criminis, comparatio, remotio criminis.

Assumptiuus status loci quatuor.

Concessio & illius duae partes.

53 Concessio est, quando reus non defendit factum, sed ignosci sibi postulat: huius duae sunt partes, purgatio, & deprecatio.

Purgatio.

54 Purgatio est, cum Reus, criminis culpam omnem a se remouens, eam in necessitatem, fortunam, & imprudentiam confert.

Deprecatio.

55 Deprecatio culpam agnoscit, sed misericordiam suppliciter postulat.

Relatio cri-

56 Relatio criminis est, cum fecisse nos non negamus.

gamus, sed coactos, aut aliorum iniuria lacepsimus.

57 Comparatio est, cum dicimus necessum fuisse, alterutrum facere: quod à nobis factum est, satius fuisse, & consultius fieri.

Comparatio;

58 Remotio criminis est, cum à nobis non crimē, sed culpam amouemus, & peccati causam, uel in rem quampiam, ueluti legem, uel in hominem, cuius iussu fatemur esse factum, conijcimus.

Remotio er-
minis.

59 Illud denique obseruādū, in remotione criminis totū penitus crimē tolli, in relatione, minui tantū culpā rei, aliorum peccatis uehementer lacepsiti.

Qui differās
remotio cri-
minis, & re-
latio.

De dispositione, 2. Rhetoricæ parte.

1 Cum prudentis, & exercitati oratoris iudicio relinquatur disponendarum orationis partiū ratio, ineptissimus sim, & stultissimus, si plura præcipiam, quam & à ueteribus & recentioribus Rhetoribus tradi consuescunt.

2 Argumēta, rationes, probationesq; ita disponentur, ut quæ sint magnum apud iudices pondus habituræ, & in frōte, & calce cōfirmationis collocentur; infirmæ medium in agmen conijciātur.

Qua ratione
sint argumē-
ta dispen-
da.

3 In genere exornationis cum persona laudatur, aut contra, discrimina, ætatisq; partes, quinam ordo seruandus sit, & quæ uia tenenda, demonstrabuntur, in demonstratione facti, & in deliberatione, primum honestas, mox utilitas, tandem facilius apponentur.

Quæ seruan-
da in genere
exornatio-
nis.

De persequutione, 3. Rhetoricæ parte.

VINCENTII BLASII

Garciaë Valentini Præfatio, cùm

tertiam Rhetoricæ partem, elocutionem
 aggredieretur, in eorum gratiã, qui
 in primam Classẽ frequen-
 tissimi ex tota Acade-
 mia confluxe-
 rant.

MAXIMVS hic uester ad me audiẽ-
 dum concursus, ingens alacritas, &
 conspectus longe gratissimus, Audi-
 tores ornatissimi, mirum est quantiũ
 ardorem mihi adferat, quãtumq; me
 in hoc laudabili uitæ, studiorumq; genere confir-
 met. Iure uos semper dilexi; merito plurimi feci;
 uere eos esse uos prædicant, quos nulla unquam à
 labore iuuenilis uoluptas, etiã honestissima auo-
 cet, aut à mansuetiorum consuetudine, dulciq; cõ-
 gressu Musarum, grauissimarum artium occupa-
 tiones deterreant, aut ab eloquentiæ studio impe-
 ritissimorum hominum uocule, & conuitia, quæ
 quotidie iactata meas sæpe aures offendunt, dimo-
 uere possint. Arethusa, fons est, Poëtarum carmi-
 nibus inclytus, & totius antiquitatis sermonibus,
 ac scriptis celebratus. Hic in mare cum influit, ita
 pleno alueo fluit, ut impetum suum, ac fluxum in-
 ter ma-

Arethusa
 fons.

ter marinos fluctus non modo conseruet, sed etiam
pristinam dulcedinem, & suauitatem retinēs, uix
maximæ aquæ amaritudinem admittere uideatur.

Sic uos, inter studia, & artes, quæ ut à uulgi tra-
ctatione, populariq; sensu remotæ, ita parum la-
tinis excultæ literis, doceri potius, quàm ornari
uolunt, quam semel orationis uenustatē, linguæq;
candorem quasi animo imbibistis, eum deforma-
re, aut inficere nō semilatinorum lectio auctorū,
non scripta barbarie respersa, & inusitatis, inau-
ditisq; referta uerbis, nō deniq; ipsa barbaries ut
posset, permisitistis. Vnde liquido constat, uos alijs,
& ijs quidem difficilioribus disciplinis impeditos,
& ad maiora in dies gradum facientes, sæpè re-
spexisse ad eloquentiam, eiusq; studia, remissa tem-
poribus, & lōgo interuallo intermissa, animo sem-
per retinuisse, dignaq; statuisse, in quibus multum
& antea, & hodierno præsertim die elaborare,
sit uobis cum utile, tum honorificum. Quæ etsi nō
possum nō liberè fateri, magna esse probitatis do-
cumenta, & excellentissimæ, diuinæq; mentis indi-
cia, tamen incredibilis meus in uos amor, perpe-
tuaq; obseruantia, & eloquentia Romana eiusmodi
sunt, ut hæc omnia, & fortasse plura à uobis
debeant impetrare. De mea singulari erga uos be-
neuolētia nihil dicam; ne uidear assentari, uelleq;
falsam gratiam, inani propensæ uolūtatis prædi-
catione, aucupari; De eloquentia, si licet paucis

BREVIS EPITOME

Eloquentiæ
laudes ex-
quisitæ,

de re omnium maxima loqui, sic habete; eam unã esse, quæ populi Romani, & reliquarum gentiũ nomen ab hominum ignoratione vindicauit, atq; fecit, ut illud exciperet anni consequentes. Hæc una est, quæ magnas omnes, & amplas Respublicas re-
ctè, ac sapiënter administravit; improbos terruit; bonos desperatione debilitatos erexit, & confir-
mauit; temerarios in populo motus, & dissensio-
nũ procellas non modo cõposuit, sed etiam fregit.

Per hæc leges latæ, abrogatæ aliæ, aliæ antiquatæ sunt; bella cõmodo Reipub. suscepta, fœdera ista, arma deposita, prælia dirempta, optimaq; quæq; felicissimè cõstituta: huius immortalis lumine cun-
ctæ artes, ac disciplinæ illustratæ longe, lateq; ni-
tent, ac fulgent, & ad cõmunis uitæ usum transfe-
runtur. Et ne plura, quæ sunt pene innumerabilia, confectè, comprehendam breui; sic enim statuo; omnibus artibus ingenuis circundatos esse cancel-
los, extra quos si egredi conetur, eos quiuis uel il-
literatus, & idiota, sua existimatione reuocare
queat; eloquentiam uero cuncta peruagari, nul-
la in extremitate cõsistere, sese, in omnium laudũ
societatẽ offerre. Nã, si utilitas queritur, quid præ-
stabilius, quã posse dicendo hominis tenere cœtus;
uoluntates, quò uelit impellere, unde libeat, deduce-
re; & in magna rerum inconstantia, ac mutabi-
litate opinionum (mutantur enim quotidie ho-
minũ instituta, mores, leges, artes, opiniones) ob-

Utilitas elo-
quentiæ.

scuris lucē, dubijs fidē, confusis ordinē, incultis e-
 legantiā, fastidijs gratiā, uetustis nouitatē, nouis au-
 thoritatē adferre. Hæc omnia, & alia maiora ars
 quæ præstat, nōne magnū quiddā facere iudicāda
 est, uel poti⁹ optime mereri de humano genere cē-
 sēda? Iā si dignitas splēdor, & maiestas expetitur,
 quid tā admirabile, quā ex infinita hominū multi-
 tudine unū existere, qui in eo præcipuē excellat,
 solus, qđ omnibus hominib⁹ esse cōmune ducimus,
 & ut esset, natura uoluit? Nō est tamē communis
 spirit⁹ uiuis, terra mortuis, mare fluctuātibus, lit-
 tus eiectis, quā cūctis mortalibus sermo. In quo tñ ho-
 mines exhorrescūt? quē stupefacti intuētur? in quo
 exclamāt? quē Deū, ut ita dicā, inter homines pu-
 tāt? Oratorē. Qui distinctē, qui explicatē, qui abū-
 danter, qui illuminatē, & rebus, & uerbis dicunt,
 & in ipsa oratione quasi quendā numerū, uersūq;
 conficiunt, ij, ij, in quā sunt, qui humana specie au-
 gustiores apparēt, omniumq; in se mentē, oculos,
 ora conuertunt. Quæ præterea maior, liquidior,
 & uerior percipi uoluptas potest, quam, cum sa-
 pientibus sententijs, grauib⁹q; uerbis ornata o-
 ratio, ea præcipit, quæ ciuium salutem, populi li-
 bertatem, Reipub. gloriam, Deorum cultum, ac re-
 ligionem complexa incredibilem sibi, etiam apud
 ferreos homines, suiq; cōmodi oblitos, audientiam
 faciant; uim incutiāt animis obstinatorū; oracula
 putentur; adeò, ut nunquā cecinisse uerius Apollinē

Dignitas elo-
quentiæ.

Voluptas

nem

Potestas.

nem fabulosa, & inania numina colere soliti homines aliquando crediderint. Quæ amplior excogitari potest in terris, & maior potestas, quam populi motus, iudicum religiones, Senatus gravitatem, auctoritatem omnium ordinum ab unius non dicam ore, aut uoluntate, sed nutu pendere, ad unius obtutum multa gladiatorum millia distringi, & uetustis urbibus, si à fide, imperioq; defecerint, aut nouis rebus studuerint, aratrum induci? Quod si regia quædam, & quæ mortales munificentie, & liberalitatis admiratione capiunt, consectamur, quid diuinius, quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis, uniuersum hominum genus magnitudine, & multitudine meritorum deuincire, & ad omnium incolumitatem honorũ, improborumq; terrorem natũ uideri? O pacis, otijq; sociam eloquentiam! O uitæ magistram! O reginam, ac principem omnium artium! Quænam esset nostra uita sine te, uel potius mors? Quæ lux uel potius caligo? Quæ confusio, quæ tenebræ? Quod hoc, superioriq; tempore suus ei honor tributus nõ est, sit hæc uel temporum iniquitas, uel hominum cæcitas, uel utrumq; simul: apud ueteres certè, in illa ingeniorum, eruditionisq; fœlicitate plurimum ei tribuebatur, & eius studium cæteris studijs antelatum liberis gentibus, orbisq; terrarum expugnatribus, dominari consuevit. De hac arte tam ampla,

Regium munus.

Cur aliquando contempta iacuerit eloquentia.

pla, tam pulchra, tam utili, nec exiguo tempore,
 & maximi laboris, nos, quibus Latina lingua pe-
 regrina est, qui in optima scribendi, aut dicendi ra-
 tione rudes, ac infantes pene sumus, qui tantum à
 veterum studijs, exercitationibus, & ingenijs de-
 generauimus. Sine summo labore, & assiduo cogi-
 tare non debemus. Nunquam enim rem, omnium,
 ut usu multorum seculorum apparuit, difficillima-
 mam, eandemq; omnium gloriosissimam ludibun-
 di consequemur. Sed quorsum hæc ad uos, quibus
 nemo attentius, nemo ardentius, nemo maiori in-
 tegritate, & religione & ad literarum, & eloque-
 tiæ studia incumbit? Quorum est tanta ingenij so-
 licitas, ut, quæ alijs sunt obscura, & nimia comen-
 tantium subtilitate abstrusa, Phoebea uobis luce cla-
 riora uideantur. Equidem, si liceret ingenium cum
 uoluntate coniungere, ita ut alterum alteri respon-
 deret, & cupiditati pares essent uires, sperare
 posse me industria, diligentia, studio uestrum de-
 siderium, ac expectationem adæquare; & istam
 ueteris eloquentiæ sitim sine ullo fastidio explere.
 Verum, ut hoc quidem certe ab imbecillitate, te-
 nuitateq; meæ sperari minimè posse, & debere nō
 modo cognosco, sed etiam tam liberè, quam do-
 lenter confiteor; sic illud facile spondeo, in meq;
 recipio, siquid aut iam est in me facultatis, aut e-
 rit aliquando in his studijs, quibus totum me addi-
 xi, atq; dicam, partum, uelle me id totum, quan-
 tumq;

Honestæ pol-
licitationes.

BREVIS EPITOME

sumq; erit; uestrae laudi seruire; unam uestram uti-
 litatem respicere; quod si consequar, fordebunt a-
 pud me humana omnia, maioraq; meis laboribus
 contigisse praemia iudicabo, quam aut optarim,
 aut sperauerim. Illud autem, si me probe noui, ef-
 ficiam ut non modo uos quos in oculis gerō, sed om-
 nes intelligant, me uestrorum meritorum neq; ingra-
 tum, neq; inmemorē unquā, quod uitium late patet,
 exitisse. Quod ni facerem; mi lato, & grato ani-
 mo uestra acciperē beneficia, & uoluptatis sensu
 prorsus carere, & mortalium plane ingratisimus
 esse, & omnē penitus humanitatē exuisse existi-
 maret. Exstabit, emisebit, haerebit animo meo ue-
 strorum magnitudo beneficiorum, & ante oculos
 posita omnem ingratae obliuionis ignauiam excu-
 tiet, uel ob id maximē, quod inuisū terris, caelo q-
 damnatum ingrati nomen exhorreant. Quidquid
 igitur diligētia cōsequi, studio prestare, industria
 perficere, memoria cōplecti, uiribus sustinere po-
 tero, id totum, tanquam obseruantiae, & pietatis
 erga uos meae perpetuum esse pignus uolo, & ho-
 diernū diem tanquam uadem locupletissimum ex-
 stere, adeo, ut prudentiam uestrā, & iudicium de
 me, meisq; studijs, mei rursus animi egregiē memo-
 ris significationē, ac uocē, admirabiles uestras, sin-
 gularesq; uirtutes assidue, & libenter praedicantem
 posteritas omnis cūm audierit, uehementē
 admiretur. Quid multis? sedebunt in ore, uersa-
 buntur

lunt in pectore, habitabunt in lingua uestra in-
gentia merita.

Quæ mihi semper erunt inis infixa medullis.

Ex Ouidio.

Perpetuusq; animæ debitor huïus ero.

Spiritus hic uacuas prius extennandus in auras

Ibit, & in tepido deseret ossa rogo.

Quàm subeant animo meritorum obliuia nostro,

Et longa pietas excidat ista die.

De elocutione, tertia parte Rhetoricæ.

1. Elocutio, à qua eloquentia, quæ est copiose lo-
quens sapientia, dicta esse existimatur, est oratio-
nis exornanda ratio; cuius sunt tres partes, ele-
gantia, dignitas, compositio.

Quid sit elo-
cutio, &
quot eius
partes.

2. Elegantia est, orationis uirtus, quæ facit, ut
uñquodq; uerbum purè, aperteq; dici uideatur:
ea duplex est, Grammaticorum, & Oratorum.

Elegantia.

3. Grammaticorum elegantia constat latinitate,
& perspicuitate; illa est obseruatio incorruptè lo-
quendi secundum Romanam linguam, hæc uero est,
quando uerba propria aptè in oratione coniun-
guntur, huius uitia Grammatici persequuntur.

Quid sit La-
tinitas.

4. Ceterum latinitatem assequemur, si utamur
uerbis Latinis, ijs nimirum, quæ apud Ciceronem,
Cæsarem, Terentium, & Virgilium reperientur.

5. Uitiatur latinitas Barbarismo, qui fit additio-
ne, detractio, immutatione, transmutatione li-
tere, & deprauato accètu: Barbaræ lexi, quæ est,

Latinitatis
uitia.

Barbarism.

BREVIS EPITOME

solæcismus.

cum uocem Romanis hominibus inusitata transsumamus: & solæco, aut solæcismo, qui fit, quando uoces Latine, & elegantes sunt, fixi tamen, & appropositi affinitate perturbatur, aut rectus cum uerbo male coherat, aut inferiora cum superioribus perperam connectuntur. Sed ad elegantiam redeamus.

Elegantia quibus in uerbis sita sit.

6. Elegantia sita est in uerbis simplicibus, aut coniunctis: simpliciter aut sunt nativa, id est, cum rebus ipsis nata, aut reperta, seu modificata, necessitate, & elegantie causa inuenta.

7. Nativa ille deligenda sunt, quæ non sint sordida, ut uomere; obscena, ea nimirum quæ satis honestè nominari non possunt; inusitata, ut opulere; agrestia, ut sestertiorum numerum, quæ molles sunt personæ, ut sestertium, uel aurum noua (cautius enim est uti circuitione, cum res noua, & inaudita contingit, quam barbaras uoces, & olim à Romanis ignotas admittere). Græca, (nisi quid uoluerimus occultare, aut nostris sint uenustiora, aut nostra desint, aut scriptoris Græci uerba recitamus) deique humilia, quæ grandis fient per synonymiam, comparisonem, Metaphoram, & Auxilium.

Græcæ uoces quot modis liceat admittere.

Canones quidam diligenter

8. Ne Andabatrum more in re tantum uaria, tamque diffusa huc, atque illuc uagemur, hos canones religiose seruabimus.

9 Non quæuis dictio uerbo iungi potest, quæuis illam Grammaticorum canones admittant. Dicimus enim facere uerba, non agere uerba.

Primus canon.

10 Voce parum opportuna, & in suo loco non sita, latinitas uitiatur, omnisq; perit elegantia. Hinc si quis dicat, homo homini Deus, eleganter loquetur; at quæ ineptè, quamq; pueriliter, si hac ratione; huius lucis usura fruens, rationisq; & consilij particeps, est animal regio ad gloriam, & imperium nato, Deus.

Secundus.

11 Barbarica phrasi omnis latinitas peruertitur, id est, si linguam Latinam ad idioma uernaculum detorqueas, uel, ut Barbari loquuntur, ad pedem literæ orationem Hispanicam conuertas.

Tertius.

12 Quæ ratione exornari, & poliri oratio solet appposito, seu epitheto; & sententiæ aliæ cum alijs copulentur, priuatim demonstrabimus.

Cap. II. De dignitate.

13 Dignitas est, quæ ornatam reddit orationem, & grata uarietate distinctam. Constat ex uerborum, & sententiarum ornamentis, quibus præter uulgarem consuetudinem expolitur oratio. Leguntur hæc Ciceronis uerba; ornari orationem Græci putant, si uerborum immutationibus utamur, quas appellant tropos, & sententiarum, orationisq; formis, quæ uocant Schemata.

Quid sit dignitas.

Ex quibus constat.

14 Tropus est, locutionis forma, qua propria significat

Tropus quid.

BREVIS EPITOME

Figuratio uerbi in aliam commutatur; formæ huius sunt Metaphora, Ironia, Synecdoche, Metonymia.

Metaphora. 15 Metaphora est, tropi forma ex simili simile significans. Quæ laudabilis est, si ratione sumpta sensibus accommodetur, præcipuè oculorum sensui, qui est acerrimus; quamuis illa à rebus omnibus deduci possit.

Metaphoræ vitia. 16 Vitiat Metaphoram dissimilitudo; reprehenditur quæ longè petita est, quæ obscœna, quæ maior, aut minor, quàm res postulat, quæ nimis dura, & insolens; quæ certè mollietur aliqua adhibita uoce.

Allegoria, & Aenygma. 17 Si multiplicari, & continuari Metaphoras uideas, Allegoriam uocabis, si Allegoria sit obscurior, Aenygma dicitur; si excessum in significatione uideas, Hyperbolem appellabis.

Ironia. 18 Ironia est, Tropi forma ex dissentaneo dissentaneum significans, Latine illusio, & dissimulatio uocatur. Aliud enim dicit, aliud intelligi uult.

Synecdoche. 19 Synecdoche est, cum ex parte totum, aut ex toto pars intelligitur; aut indiuiduum pro genere, aut genus pro specie, aut species pro indiuiduo ponitur: uocatur ab alijs Antonomasia.

Metonymia. 20 Metonymia, seu Hyppallage est, cum ex causis effecta, uel ex subiectis adiuncta, aut contra significantur; quod fit quatuor modis, 1. cum inuentor

Cum vox iterum atq; iterum repeti
Europis Euris ut. crux. crux. tolle
rent, tollerent, occidi occidit

cum vox idem in se at ex laudis ora
tionem ut multa super priamo
rogitant et super eorum multa
epanalepsis vocatur

In verbis, similium claudisio
ne appellatur paronomasia et
verba, verbera, amans amens
orator, arator

cum multa sine conjunctione posita
sunt. Auidetor constituit ut
cetera posterum tunderem ra
em de formavit consumpsit
it

uentor pro re inuenta ponitur . 2. cūm e effectis
causse significantur . 3. cūm continens pro re con
tenta usurpatur , aut possessor pro re possessa . 4.
cūm ex adiunctis res subiectas intelligimus .

De figuris verborum, & sententiarum.

21 Figura est habitus , seu conformatio quedā,
qua oratio à recta, & simplici consuetudine mu
tatur. Quæ duplex est, uerborum, & sentētiarum.
Figure uerborum sunt, quæ sequuntur.

22 Cūm uox continenter repetitur Epizeusis
est. Cūm ; quæ ultima fuerat prioris carminis, sit
prima sequentis , Anadiplosis, usitatissima Poë
tis. Cūm in fine eadē auditur in cissorum, membro
rum, seu periodorum , Anaphora , huic Epistro
phe contraria est , quæ cum superiori coniuncta
Symploce efficit. Epanalepsis est , cūm uox ea
dem inchoat, & claudit orationem . Si eadem in
principio, & medio, aut medio, & fine audiatur,
Epanodos est.

23 Est figura in uerborum similium cōclusionē;
hæc appellatur Paranomasia: at si idem uerbum,
aut nomen uarietur per tempora , aut casus , sit
Poliptoton. Quod si uerba subinde mutantur per
figurā aliquam, aut uariandi rationem, & eadem
sentētia maneat, Expolitio Sinonimix fit; sin au
tem idō nomen, aut uerbum bis in contrario sensu
repetatur, est Antistasis: deniq; multa sine, & coniū
ctione posita Asyndeton constituunt.

Quid sit fi
gura.

Verborum fi
guræ.
Epizeusis.
Anadiplosis

Anaphora.
Epistrophe

Symploce.
Epanalepsis

Epanodos.

Paranoma
sia.

Poliptoton

Expolitio
sinonimix

Antistasis.
Asyndeton

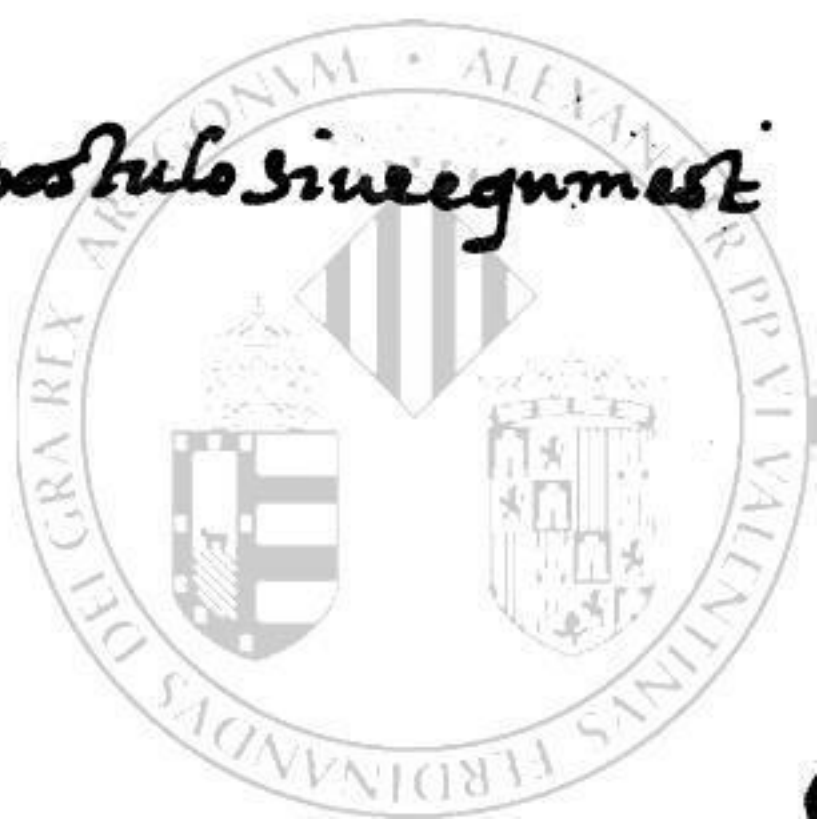
- Figura sententiarum duplex.** 24 Duplex est figura sententiarum, altera, qua figuratur orationis habitus, quasi uestitus, uel affectus, altera qua ipsius corpus augetur. Prioris hæ sunt formæ.
- Interrogatio.** 25 Interrogatio, cum exacerbando aliquid percontamur; Pysma seu quæsitum idem propemodum est sed superiori una uoce, huic non nisi pluribus satisfacere possumus. Epytrochasmus terribilis est interrogatio. Sæpenumero instandi causa, admirationis, acrius imperandi, commiserationis, & indignationis interrogamus; sed hæc ultima appellatur Aganactisis.
- Exclamatio.** 26 Exclamatio est, ubi impotens aliquis affectus animi erumpit; cui confinis est execratio oratoria.
- Aporia, & communicatio.** 27 Aporia, & communicatio (utraq; dubitatio est) hoc differunt, quod illa nobiscum, hac cum alijs dubitamus. Sed cum quærimus quid in nos, & pro aduersario dici possit; Subiectio est, ut est Apophasis, si, quasi alio interrogante, nos respondemus, rationemq; reddimus.
- Oximoron, & sustentatio.** 28 Oximoron, & sustentatio sic se habent, ut illa sit ita subtilis sensus, profundaeq; sententiæ, ut fatua uideatur, hæc uero audientium mentem decipiat, subijciens rem modo maiorem, modo minorem quam erat expectata.
- Paralyphsis.** 29 Paralyphsis dum multa se præterire fingit;

ut quistis homo est quid tibi vis quid tibi
mecum verberet,
ut quid non mortalia pectora cogit
Improbe amor ^{non mortalia pectora cogis auri}
sacra fatnes?
vclamatio, ut ael oportentum In
vltimas terras exportandum

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

*Epantosis sive de sine postulo sine egum est
Feoro daue*

Accuratè recitat ; sed Apostrophe subito mutata
 persona in aliam inuehitur. Permissio, & concessio
 simillimæ sunt at illa figura non est absque ex-
 probatione, dissimulatione, asseueratione, aut si-
 ducia, & est in factis, hæc in dictis, cum rem pro-
 positam comprobat.

Apostrophe
 Epitrope,
 Symchorisæ

30 Parrhisia præseferat audaciam dicendi, quod
 periculosum dictu uidebatur. Deesis potestatem,
 aut numen, aut auxiliũ cuiusquã implorat. Diabo-
 le futura denunciat. Epitimisis iisdem uerbis, qui-
 bus lacesiti sumus, respondere nos docet. Tandẽ
 Hypocrisis aduersarium gestu, & pronuntiatio-
 ne extollit, uel abiicit.

Parrhisia,
 Deesis.
 Diabole.
 Epitimisis.
 Hypocrisis,

Figuræ quibus orationis yber-
 tas augetur.

31 Si consequentia membra ab eisdem orian-
 tur uerbis, quibus antecedentia clauduntur, & ue-
 lut gradibus quibusdam connectatur oratio, fit
 Climax, seu gradatio: si conuertatur sententia per
 contrarium, commutatio; si contrarijs opponan-
 tur contraria, Anthitesis; si duæ res contrarie
 coniungantur, Synociosis.

Climax.
 Cõmutatio
 Anthitesis.

32 Epanorthosis, quod dictum est, tollit, ut me-
 lius reponat. Prodiorthosis, præmunit, & corri-
 git, quod futurum est in suaue auditoribus, aut no-
 bis odiosum. Apodioxis quod ab aduersario dictũ
 est, reijcit, & eludit. Procatalepsis tacitam obie-
 ctionem refutat. Paramologia quedam largitur

Synociosis.
 Epanorthosis.
 Prodiorthosis.
 Apodioxis.
 Procatale-
 psis.
 Paramolo-
 gia.

- aduersario, ut reliqua magis exaggerari possint.
- Paradiastole** 32 Paradiastole, aliquid concedit, ut uicinum
Transitio. quid detrahi possit; Transitio monet, quid dictum
Aetiologya. sit, & quid restet; Aetiologya causam ostendit;
Dicæologia. Dicæologia officij rationē, aut excusationem ad-
Prosapodosi- hibet; Prosapodosi, pluribus propositis suam
sis. cuiq; rationem subijcit. **Color** est simulata & obli-
Calor. qua defensio alicuius suspectæ causæ, uel perpe-
 ram facti. sic Fabius monet, dandum esse de formi-
 bus colorem, hoc est, speciosam facti causam ex-
Epixigisis. quirendam. Epixigisis, quæ sunt dicta superius,
 declarat.
- Amplifica-** 34 Amplificatio est, quoties gradibus aliquot
tio. peruenitur non modo ad summum, sed quodam
 modo supra summum; ad hoc genus pertinet & il-
 lud, cum congestis ordine quodam circumstantijs
 in contextu, & cursu semper aliquid priore ma-
 ius insequitur. Huic contraria est Comparatio:
 nam ut incremento ad superiora tenditur, ita cõ-
 paratio à minoribus incrementum petit. Fit au-
 tem uel iustione, uel exempli collatione.
- Ratiocina-** 35 Amplificamus & ratione, cum aliquid cres-
tio. cit, & aliud augetur: cum amplificamus coniec-
 ctura ab aliquo signo sumpta, uel circumstantia
 maiore, quæ fidem prope excedat. Ad hanc for-
 mã referendũ est, quoties res atrocissimas, quasq;
 in summã ipsi extulimus inuidiã, eleuamus consul-
 to, quo grauiora uideãtur, quæ sequuntur. Ampli-
 ficamus

Epiphonema est exclamatio, que ad finem rei narra-
te additur, ut tantum potest in animis somnum in-
gredientis calamitatis metus ~||~||~

Emphasis est, cum pl. cogitatione relinquitur, q. ver-
bis exprimitur, ut Ego Ille qui q., Ego sum Ille con-
sul Judices ~||~||~||~||~

Auxessio, verbo grauiore quam prore utitur, ac rarius q.
proprij loco substituit. ut nunquam in mea causa tua fi-
des virtusque contremuit ~||~||~

Endiadis duo in vno contrahit ut pateris libamus et in
auro, loquebatur suaui oratione crebat vel ex quo

ficamus congerie uerborum, ac sententiarum idem significantium. Tandem amplificamus quasi correctione quadam. Sed de his plus satis: totidem autem sunt minuendi modi, quot sunt amplificandi.

Verborum congeries.

36 Extenuatio est, cum attigisse dicimus, qui genam pugno contudit: huic Lyptotes subijcitur, qua aliquid arrogantiae uitandae causa extenuamus. Gnome, uel sententia, dictio est ad mores, uel res communes pertinens. Huc prouerbia pertinent, & Enthymemata, i. sententiae ex contrariis.

Extenuatio.

Lyptotes.

Gnome.

37 Epyphonema est exclamatio, quae ad finem rei narratae adhibetur: Noema sententiosum schoma est, detortum in personam aliquam, cuius mores, & ineptiae notentur. Frequentatio res in tota causa dispersas, unum in locum cogit, quo grauior, aut acrior, aut criminiosior sit oratio.

Epyphonema.

Noema.

Frequentatio

38 Emphasis est, cum plus cogitationi relinquatur, quam uerbis exprimitur: Auxesis, uerbo grauiore, quam pro re utitur, atrociusque proprii loco substituit. Lyptote minus dicit, & plus intelligit; Endiadis duo in uno contrahit.

Emphasis.

Auxesis.

Lyptote.

Endiadis.

De compositione, tertia Elocutionis parte.

39 Compositio est, uerborum concinna, & numerosa constructio, qua lenis, & equabilis, suisque modulis perpolita fluit oratio. Paratur numero; coagmentatione, concinnitate, & certa mensura Periodi.

Quid sit compositio, & quibus rebus paratur.

Numerus qd. 40 Numerus, est orationis apta modulatio, ex interuallorum, breuium, longorumq; uarietate: sunt interualla tempora syllabarū, & spatia, quæ in efferendis uerborum partibus transiguntur. Numerus ergo est, pedum ordine positorum quidam pulcher incessus, & ueluti quædam orationis ex-
Pedes numero inferniūt politio. Numeri sunt pedes fere omnes, & ad illius usum conuertuntur.

Número locus in quibus sit. 41 Locus est numero in principio, & fine periodi; media enim liberiora esse uolumus; quam ea suos habent pedes. Nam qui pedes frontem orationis occupant, hi in fine incisorum col-
Pedes qui in prima Periodi parte constituuntur, locantur, sed non gemini, nec alijs præcedētibus. sunt hi;

Creticus. - u -	Palimbacchius. - - u
Pæan primus. - u u u	Dactilus. - u u
Pæan quartus. u u u -	Anapæstus. u u -
Dichoræus. - u - u	Molossus. - - -
Amphibrachis. u - u	Dochmius. u - - u -

Dichoræus. 42 Pedes in extrema parte Periodi laudantur. Dichoreus, præcedente Cretico. l. Dactilo. l. Spondeo.

Choræus, & Molossus: Molossus sequitur alius quando tres Choræos, uel Dactilum.

Creticus. Creticus in extrema sententia uel solus, uel duplicatus, Elegantissimus etiam est Dochmius. Sua
 nis Tro-

uis Trochæus cum spondæo; Dispondæus præcedente Choræo; Dactilus post Creticū, & Bacchiū. Horum est usus apud Ciceronem frequentissimus. Quæ hoc in loco notari solent uitia, ea nos prius nostris auditoribus demonstrabimus.

43 Si Periodus monosyllaba dictione breui claudatur, elegantissimè præcedit Iambus, uel Anapestus: sin breui, Trochæus.

si ultima dictione monosyllaba fuerit.

De coagmentatione.

44 Coagmentatio est eorum structura uerborum quæ molliter cohærent, ut apud Ciceronem in hoc exemplo reperies: Quæ res in ciuitate diu plurimum possunt. Spectatur in uocalibus, consonantibus, aut in utrisq; simul; habet suas etiam figuras.

Quid sit coagmentatio.

In quib' spectetur.

Figuræ coagment.

Anastrophe.

45 Prima est Anastrophe, quæ dicitur duorum uerborum ordo præposterus, ut Italiam contra; quôcum, quicum. Apocope ultimam syllabam, aut litteram tollit, ut Immitis Achilli, peculi, peculi. Reliquæ Poëtarum magis, quam Oratorum censentur: sed ad uocales redeamus.

Apocope.

46 Danda opera est, si mollem, & suauem dictionum iūcturam uolumus, ut exiles, tenuesq; uocales, quales sunt. i. & u. præcedant sonoras, a, & o; E uerò medium obtinet sonum. Fugienda quoq; uocalium tenuium multitudo, ut progeniei, & mollitiei. Quod si quando contingat, ut uocales, quæ non apte cohærent, nostra in oratione

Vocales quæ eleganter, & molliter cohærent.

Quæ dictiones fugiendæ.

BREVIS EPITOME

audiantur, non ideo graue nos commisisse peccatum, putandum erit. Id enim M. T. id Quintilianus, id primæ Classis Ciceroniani, & egregij dicendi artifices nequaquam formidarunt.

De consonantibus.

47 Ex ijs optime coherent, quæ labijs coeuntibus efferuntur, ut, m, & b, m, & p, & cum ab ea consonante incipit dictio sequens, quæ priorem finiuit ac terminauit, ut tecum meritls certet. V, laudatur post m. ut, Eoliam uenit. Et f, ut loca foeta furentibus austris. Nec Ciceronis desunt exempla. Longum sim facturus, si omnia, quæ hoc in loco præcipiunt Rhetores, uelim in hunc libellum congerere; præsertim cum, ut opinor, nemo sit, qui, si paullo accuratius in Ciceronis operibus uersatus sit, auresq; suas consulat, non facile possit per seipsum & eiusmodi uitia declinare, & quæ utilia sunt, ac laudabilia, suum in usum conuertere.

De concinnitate.

Quid sit concinnitas, & eius figura. Similiter de Inuentia. Similiter cadentia.

Antitheton.

49 Concinnitas est, oratio cadens aptè beneficio figurarum, quæ sunt, similiter desinentia, ut in foro nunquam, in agro aliquando; in locis desertis; in iudicijs constitutis; hæc à quibusdam appellatur similiter cadentia, uoluntq; similiter desinentia esse hæc, tulisti hæc omnia, & dedisti. Alia figura est Antitheton, quæ omnia contraria cuiuscunq; generis sint, complectitur: tandem conside-

rantur

vantur paria paribus relata, in quibus mēbra paria paribus opponuntur, ut uicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia. Has autem delicias orationis, ut pueriles, uir grauis parcius in suam orationem admittet.

Paria paribus relata.

De mensura Perīodi.

49 Periodus inuenta est ab ijs, qui in Græcia Oratorium numerum inuenerunt, cum à Romanis, ante Ciceronis tempora, nunquam fuisset cogitata. Nam eo tempore L. Crassus, M. Tullij præceptor, à Græcis acceptam Romanis tradidit.

A quibus inuenta perīodus.

50 Est autem Periodus, oratio in certo quodam spatio inclusa, procurrens, quoad insistat in singulis absolutisq; sententijs. Dicta est à Peri, i. circū, et odos, uia, quasi circularis uia.

Periodi definitio.

Vnde dicta.

51 Periodus, quæ unicum habet membrum monoculos dicitur; quæ duo dicolos; quæ tria, tricolos; quæ quatuor; tetracolos; Latine unius, duorum, trium, quatuor membrorum; aut bimentbris, trimembris, quadrimembris. Qui nimis religiosi modum describunt ita, ut eam quadrimembram commendent, audiendi non sunt uel eo solo nomine, quod Cicero liberum unicuiq; in hac re suū esse iudicium uoluerit.

Quotuplex perīodus sic.

De memoria.

1 Memoria est, firma animi rerum, et uerborum dispositionis perceptio. Hac una, ut rerum omnium thesauro, mentisq; humane, accogitatio.

Quid memoria.

tatio

tationis custode, omnis disciplina, omnis dictorum, factorumque ratio, omnis humani ingenij commentatio, splendorque eloquentie continetur.

Memoriae virtus duplex.

2. Virtus memoriae duplex, facile percipere, & fidelissime retinere. Memoriam, quae fit per imagines, poteris petere ex eo libello, qui Phoenix D. Petri Rauennatis inscribitur: Item ex Fabio, & Cornificio Sed stet hoc in primis, & nunquam excidat, eam excolendo augeri.

Quid sit pronuntiatio, & in quibus consistat.

De actione, seu pronuntiatione.
1. Pronuntiatio est, apta conceptae elocutionis enunciatio. Haec lexis à uoce, Periergia ab actione dicitur. Ante Aristotelē ferme nulla fuit, mox à Poëtis, actoribus, Scenicis, Tymelicis inducta.

Pronuntiationis partes.
Tres vocis gradus,

2. Pronuntiationis partes duae, uox, & motus, illa ad aures, altera ad oculos auditorū reuocatur.
3. Intendēdae uocis in oratione tres sunt gradus, 1. accentus tres: Primus, grauis, & plenus, ut si in ter coenam in tuis immanibus illis poculis, &c. In redditione collationis producēda sunt omnia, trahendae uocales, aperiendae fauces, quo maior, quā antea, foeditas exprimatur. Secundus acutus sonus est, ut pro Ligario, uide, quam non reformidem, &c. Tertius moderatus, & circumflexus, ut; quid enim Tubero. Sed haec de uoce.

De motu.

Quid motus.

4. Quoniam motus corporis gestus est, & uultus moderatio quaedam, quae probabiliora reddit ea, quae

ea quæ pronuntiantur; sedulo conandum est, ut in motu potissimum decorum seruemus. Motus in uultum. & gestum diuiditur; uultus in facie est, gestus in reliquo corpore.

Quotuplex motus.

Caput mobile sit, non rigidum, & durum. superbum arrogantiam, deiectum demissionem, & pudorem; inclinatum in latus læguorem, & somnum indicat. Iactare caput, & comam rotare fanaticum est; nutat in transuersum cum negamus; in pronum cum concedimus, aut affirmamus. Sed hæc, & alia, quæ ad singulas corporis partes spectant, priuatis, & assiduis exercitationibus reseruantur. Hæc tamen fideli memoria retinenda, quæ sequuntur.

Caput.

Initio dicendi erectus debet esse uultus, sinister pes aliquantulum præcedat; potissimum si dextra manu fiat actio, quæ paululum ultra sinum proferatur; componatur toga, tum ut sit aliquid spatij ad cogitandum, tum quia dicentis cura delectat. Barbam ne demulceas, nec comam dirigas, nec manum intuearis, nec articulos infringas, faciem perfrices, lacunaria suspicias.

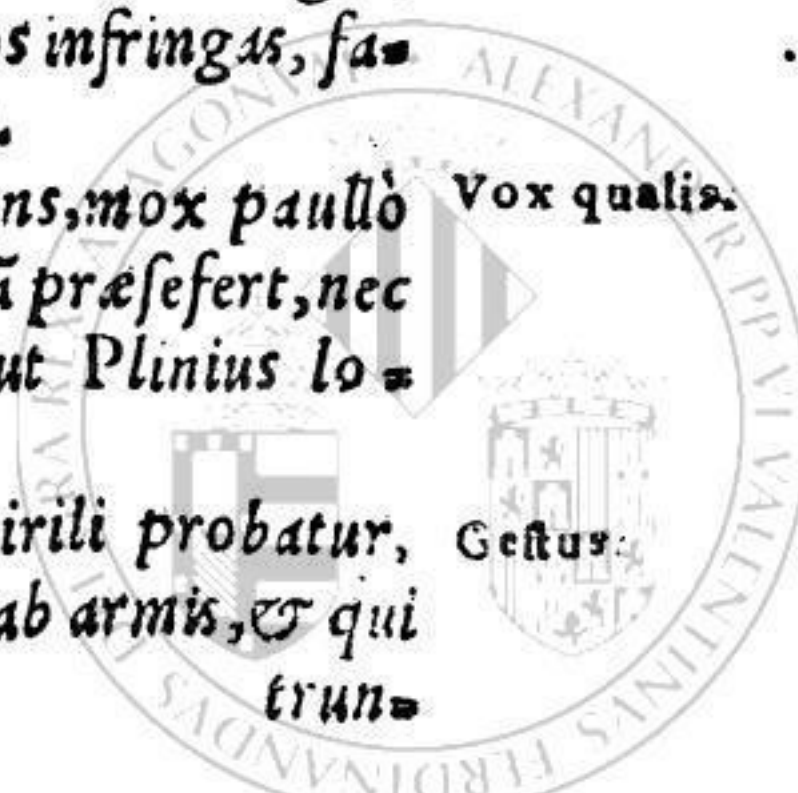
Totius corporis habitus.

Vox sit remissa, non murmurans, mox paullo altiùs assurgat. Sic enim modestiã præsefert, nec fauces opprimuntur raucitate, ut Plinius loquitur.

Vox qualis.

Gestus cum laterum flexione uirili probatur, non à scœna, & histrionibus, sed ab armis, & qui trun-

Gestus.

BREVIS EPITOME

Crusco magis toto uniuersam rem, atq; sententiam declaret, quam partibus demonstret; quamuis in partibus actio quoq; decora est.

Bracchium,

Bracchium tanquam telum in contentionibus proijciendum, contrahendum in remissis: at cum speciosius quiddam dicendum fuerit, ut illud; saxa, & solitudines uoci respondent, exspatiatur in latus.

Manus,

Manus honesta fuerit, digitis subsequens uerba, non exprimens: exprobando autem, & indicando, index plurimum ualet. Ex omni denique gestu mirifice semper placuit initio dicendi uerecundia, & iusti timoris significatio.

Atq; hæc sint, quæ de Rhetorica breuiter à nobis, & in angustum conclusa dici uidebantur posse in eorum gratiam, qui sese nobis in disciplinam tradiderunt.

(?)

VINO

VINCENTII BLASII

Garciae Valētini Orationes duæ,
 quarum altera in Laurentij Palmyre-
 ni Rhetoris clarissimi, Altera in Michaelis Lu-
 uielæ, magni, & nobilis Theologi funere ha-
 bēda fuerat, nisi quidam, quorum erat huma-
 niores literas promouere, pertinaciter
 obstitissent. Cū ergo publicè
 recitari non potuerint, for-
 ras dantur.

Prefatio in sequentem orationem.

NON dubito P. I. uigilantissimi, hu-
 manissime Rector, uiri literarum
 cognitione, & generis claritate
 perillustres, quin hæc Vincentij
 Blasij Garciae præceptoris mei, of-
 ficiosa diligentia, pia recordatio, ex uero, & soli-
 do animi sensu profectæ laudes Laurentij Palmy-
 reni, iam uita functi, manibus gratissimæ sint futu-
 re, si quid maiorum nostrorum sepultæ reliquæ
 sapiunt; si non simul cum corpore sensus omnis
 una, eademq; cōsumptus est tabe. Vnde quiuis fa-
 cile, modo nulla sit maleuolentia suffusus, in-
 telliget, quàm ex animo dilexerit; quanta ob-
 seruans

Officiosa dū
 ligentia.

seruans

ORATIO IN FUNERE

Quæ ab alio
proficiscun-
tur laudes,
non contem-
nendæ suat.

seruantia coluerit illum, dum uiueret, quem mor-
tuum tanta beneuolentia prosequitur, cuius me-
moriam ab interitu, præcellentes uirtutes ab obli-
uione, nomen ab obscuritate, quantum est in ipso
positum, uindicare contendit. Quamuis enim uir,

omni doctrina politissimus, editis nūquam interi-
turis ingenij monumentis, æternam sui posteris
omnibus memoriam reliquerit, uicturusq; sit in ho-
minum linguis, atq; sermonibus ob eximias uirtu-
tes, & plenissimam prope ingenuarum artium co-
gnitionem, tamen uiua non imperiti hominis, & fi-
delissimi discipuli uox, honestissimorū præterea
hominum testimonium addent fortasse aliquid ad
eam nominis, famæq; celebritatē, quam optimus

quisq; auidissimè cōcupiscit. Omnes enim, qui glo-
ria, famaq; ducuntur, mirum in modum laudes, &
encomia ab inferioribus etiā profecta delectant,
uiuaturq; homines & magna, & lata prædicatio.

Cur tam diu
à publico
abstineat.

Quòd autem serius, quam oportuerat, hoc pie-
tatis officium præstare uideamur, & diutius, quàm
par fuerat, suspensas omnium mētes expectatio-
ne hodierni funeris, tenuerimus, illud profecto in
caussa fuit, quòd incerto adhuc rerum euentu an-
cipites, iactaremur; nec satis esset exploratum,
quisnam publico patrum Reipub. consensu in de-
mortui locum esset eligendus, & ad tantum hono-
rem efferendus. At postquam uestra. P. I. clarissi-
mi, prudentia & benignitate tantum fuit præce-

ptori

aquello lo hizo

Sumi ed eser s legido en lugar
del muerto

ptori meo commissum munus, tam difficilis delata
 prouincia, tam inexpectatus habitus honor;
 omnem abruptit moram, nihil cunctatus est; nulli
 labori, nulli sumptui pepercit; modo se mtrē gra-
 tum; & acceptorum beneficiorū memorem osten-
 deret, testatumq; relinqueret in animis hominum,
 apud se de illo fuisse unam, & assiduam cogita-
 tionem, cuius in locum, ac munus, nullo suo plane
 merito, sed lectissimorum hominū auctoritate ac
 imperio, fuit euectus. Cum ergo iudicium expecta-
 ret uestrum, clarissimi P. I. distulit hoc officium,
 repressit aliquandiu ardorem; frænauit cupidita-
 tem illius decantandi laudes, qui & in laude uti-
 xit, & multa laudabilia fecit, tamdiuq; laudabi-
 tur, quamdiu uera uirtus, non fuit insignis pie-
 tas, non superstitio, Christiana religio, non mania
 numina, literæ, literatq; in honore habebuntur.
 Illud etiam uos oro, domine mei præceptoris, ut
 si demissè nimis, & ieiune de laudibus eloquen-
 tissimi uiri, qui post me dicturus est adolescens,
 agere uideatur, id potius magnitudini rerum, quæ
 undiq; obijciuntur, quàm inopiæ; innumerabilibus
 potius occupationibus; quibus districtus magister
 noster tenetur, quàm negligentie, aut ignauiæ,
 pro uestra humanitate, tribuatis. Vix enim satis
 ad meditandum, nedum ad commentandum, otij
 nancisci potest; cum ad sex horas, quibus Valenti-
 nam iuuentutem, nō tam ad eloquentiam Roma-

de personis
 res my
 moradis

Per molesta
 occupatio-
 nes.

ORATIO IN FVNERE

nam, quam ad fidem Christianam, omnesq; uirtutes conformat, duarum in aula regia uix toleranda molestia, & labor accedat. Iam igitur, qui nunquam intermisso octo horarum labore, omnibus diebus grauius exercetur, non uideo, qui, nisi intercanadum, & uenioq; indulgendum hisce uacare exercitationibus possit. Hinc fit, ut dum se ab Herculeis plane laboribus recreat, aut cum amicis, uita, morumq; cadore praestantibus iucundos, & literatos sermones habet, aut in ambulans, ut multi uel iurati possunt confirmare, ad hoc exercitationis genus animum, ac studium adiungat. Faciet tamen uestra benignitas, ac integrum de rebus humanis iudicium, ut, rem hanc totam ex ipsius tantum uoluntate metiamini, atq; nouum oratorum amice, ut soletis, ac patienter audiat, cum ob alia multa, tum ob hoc maxime, quae dicentur, ad eius commendationem referenda sint. qui simul ac in hunc locum ascenderat, ita Valentinus omnes ad se audiendum incitabat, ut cum theatrum hoc satis amplum, tantam hominum, hinc undiq; conuenientium multitudinem uix caperet, Valentia ipsa, urbs alioqui & natura, & situ, & descriptione aedificiorum, & pulchritudine in primis nobilis, & ciuium frequentia copiosissima, in magnas deuenisse solitudines crederetur; Et qui tam celebri spectaculo nequaquam intererant, Valentiam ipsam Valentiae se desiderare clamarent.

Dixi.

VIN

VINCENTII BLASII
Garciae Valentini in funere Lau-
rentij Palmyreni oratio, à N.
publicè recitanda.

VOI astris distinctum, & orna- *vermo scado*
 tum oculis sese nostris caelum of-
 fert P. I. clariss. totidem quondam
 Romana Respub. ^{noble} generosae, inui-
 etaeq; uirtutis Imperatoribus cla- *se sonyalo*
 ruit; qui praeclassimis rebus gestis, & partis in- *suuio gana*
 gentibus uictorijs, animo pariter, & corpore in- *inuencibles*
 domiti nunquam à militari labore discesserunt,
 & Romanum Imperium, armis ubique uictrici-
 bus, longè, lateq; propagarunt. Adfuerunt illi, ma-
 gnis perturbatis, iactataeq; fluctibus, duo (ut reli-
 quos consulto praeterea) foelici sidere nati, Metel-
 lus Macedonicus, & Scipio Africanus, uiri nõ ali-
 ter, quam maiora antiquitatis numina, celebrati.
 Quorũ ille quamuis immortales cum hoc inimici-
 tiis, orta inter eos ob emulationem uirtutis graui
 contentione, gessisset, ita tamen honorificè & lo-
 qui, & sentire Metellus de Scipione solebat, ut
 Scipio inimici testimonio, quod auctoritatis ha-
 bebat plurimum, in caelum euectus, nequa-
 quã assentatorum laudibus indigeret ad glo-
 riam,

ORATIO IN FVNERE

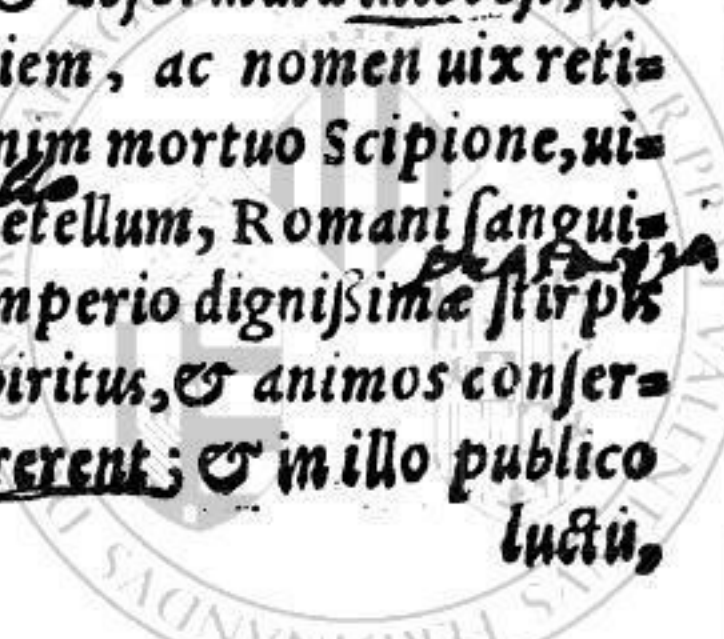
Triam famamq; hominum colligendam. Nam cum
 Scipioni in suo lecto quiescenti, nefaria vis esset
 illata, Metellus ad famam tam diri facinoris, lu-
 tumq; totius ciuitatis excitatus, in publicum se
 proripuit, intimoq; dolore perculsus, animoq;
 deiectus exclamauit: Concurrite, concurrite, ci-
 ues, moenia nostrae urbis euersa sunt. Mox ad fi-
 lios suos mæsto uultu conuersus, eos admonuit, ut
 lecto, quo efferendus erat mortuus Scipio, hume-
 ros subijcerent, addens nūquam postea futurum,
 ut eodem pietatis munere erga uirum, pluribus
 fortunæ, uirtutis, atq; naturæ dotibus insignem,
 fungerentur. O Rempublicam miserrimam, quæ
 illius occasum, & interitum uidit, cuius esset ita
 testata uirtus, & nota innocentia, ut etiam in fen-
 sissimorum hostium non obscura confessione sy-
 deribus ipsis inferretur! Sed ô multo miseriorem
 Academiam Valentinam, & grauioribus malis
 undiq; circumuentam! quæ illum amisit, cuius præ-
 sentia dum fluebat florentissima, & terrarum
 orbis nobilissima reliquis omnibus anteibat; obi-
 tu uerò miserè deiecta, & deformata inibi est, ut
 antiquæ dignitatis speciem, ac nomen uix reti-
 nere posse uideatur. Etenim mortuo Scipione, ui-
 uebant adhuc præter Metellum, Romani sangui-
 nis, & antiquæ, ideoq; imperio dignissimæ stirpis
 Heroes, qui generosos spiritus, & animos conser-
 uandæ Reipub. pares gererent; & in illo publico
 luctu,

meritum

fuere in xerx
et in cas

utalre
ge

aglossameta
varones
truien

averscedi
dolafama

favoreced

deingolpemortal

lafavoresca

seletrasluga

luctu, salutaribus consilijs, & felicibus armis, ne
 quid Respub. detrimenti caperet, intentissima cu- *tuieffenmy*
 ra cauerent. At, me miserum! mortuo Laurentio *igra decue*
 Palmyreno, clarissimo Rhetore, uiro immortalitatis *ta*
 dignissimo, magistro magnæ prudentiæ, acer-
 rimi iudicij, excellentis industriæ, in tanta eru-
 ditorum hominum paucitate, tamq; studiosorum *maiestra*
 corruptis moribus, actū iam esse de fama, de præ- *padas*
 sidijs, ac ornamentis Academiæ, excissam melio- *rum bre*
 ris fortunæ spem, offusam ingenuis artibus sempe
 ternam caliginem, qui non uidet, nihil profectò ue-
 det. Concurrite igitur, concurrite P. I. uigilantiss.
 moenia uestre Reipub. euersa sunt. Concurrite
 Procancellarie, & Rector fulgentissima nostræ re-
 ligionis lumina, huiusq; Academiæ firmamenta,
 parietes huius gymnasij solo æquati, constratiq;
 conciderunt: subuenite, succurrite, adeste, Docto-
 res ornatissimi, labenti ac prope cadenti eloquen-
 tiæ; quæ tanti uiri orbata præsidio, grauissimoq;
 ictu perculsa, atq; prostrata, non habet, unde auxi-
 lium petat, non uidet qui possit opitulari, nisi illi
 aura uestre benignitatis aspiret, uestraq; pruden-
 tia, & sapientia, ueluti cœleste quoddam numen
 affulgeat. Et quando hoc est non modo uestra fa-
 cultatis, sed etiam uolūtatis, ferus sit, ac ferreus,
 qui eiusmodi precibus relictum iri a uestra be-
 nignitate locum, arbitretur. Quod autem ad ho-
 diernum diem spectat, quodq; uestræ prudentiæ est,

ORATIO IN FVNERE

oro, & quantum possum, obsecro, ut me ad minuē-
 dum Academię dolorem, ad luctum doctissimorū
 hominum restinguendum, comprimendas studio-
 rum lachrymas, de Laurentij Palmyreni laudi-
 bus, ab ipsa propemodum aternitate repetito
 instituto, breuiter agentem, eodem, quo illum ui-
 uum amore, beneuolentiāq; prosequuti semper
 estis, complectamini. Non sperabat Metellus a-
 liquando fore, ut clariori ciui, quā fuisset Sci-
 pio, idem pietatis officium prestare filij possent.
 Et erit quisquam in hoc tam nobili cœtu, qui,
 quod ego mœrore confectus, & lachrymis largē
 manantibus, uocemq; in ipsis faucibus oppri-
 mentibus, pene obrutus ad dicendum surrexerim,
 notam mihi temeritatis inurat? non accidet, non
 unquam, accidet, ut unquam erga parem, nedum
 superiorem eloquentia, & maximarum rerum co-
 gnitione, in eodē genere pietatis officiosus existā.
 Ad famam miserabili, inexpectatoq; euen-
 tu, dilacerati à canibus Euripidis, omnium, qui
 unquam ubique terrarum fuerunt Poëtæ, claris-
 simi; tantus Græcorum animos mœror inuasit,
 ut non aliter Atheniensium Respub. in luctu, la-
 chrymis, & squalore uersaretur, ac si Philippus,
 aut Alexander infensissimi hostes cum exercitu ui-
 ctore ciuitatem ingressi, omnia flamma, ferroq;
 vastarent in nobilissima tecta furiose grassaren-
tur, omniaq; ederent, auaritię, & libidinis, & cru-
delitatis

T. 200 2-24

Sazon aglata en buena obra

tan grande de cristera en un sitio lo

omino

luto

andruices en vigurosos

contra casas principales

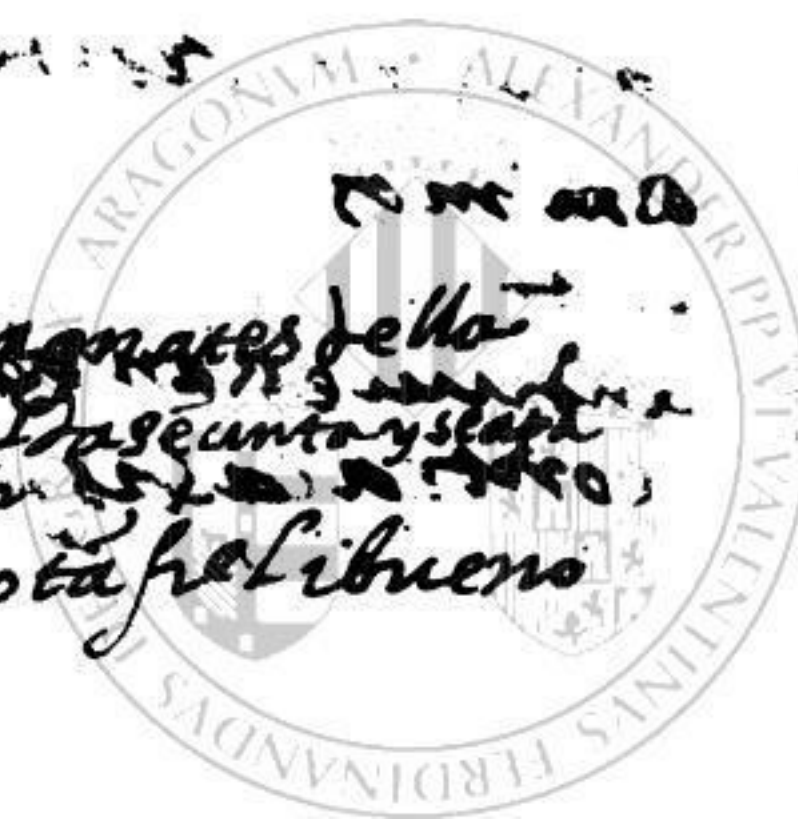
Inferior

eltristeteaxe

... ..

glo bi enaficio
nadao

Los magnates della
pomea p seunta y slat
nyalan
muerto u sioxo ta felibueno

delitatis exempla. Sophocles autem, unitan-
 tum Euripidi in Poëtica laude secundus, lugubri, *euripidis*
 & quæ in timorum sensuum dolorem præsefer- *Laus*
 ret, indutus ueste mimos suos siue coronis, & mi- *suasocita*
 serum in modum deformatos, uniuersa præclaro *tes*
luctu porum habitum prosequente corona, in cer- *metio*
 tamen, tunc temporis celebratum, introduxit. Phi-
 lemon præterea, qui uiuum Euripidem omnibus
tenerioris amicitiae muneribus excoluerat, mor-
 tuum tanta est omnium sensuum propensione ad- *est*
 miratus, ut illius desiderium ferre cum uix posset, *fiat*
 exclamauerit;

„ Quod si reuera mortui, ut quidam uolunt,

„ Sensus haberent, funeri superstites; *los que corruje*

„ Finire uitam mihi laqueo meam uelim; *sonda*

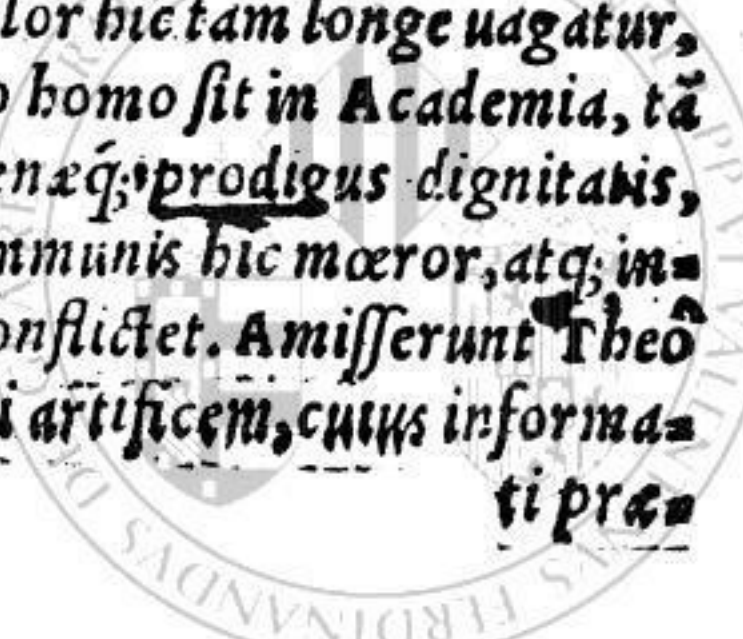
„ Ut pascerem oculos intuenso Euripidem. *manus*

Deplorarunt itaq; Athenienses omnes hone-
 stissimum ciuem, hominem doctissimum, uirum om-
 ni laude, & prædicatione maiorem; qui tunc tem-
 poris nobites Poëtæ uiuebant, Poëtarum maxia-
 mum, Tragicorum Coryphæum, omnis doctrine *almasque*
 Principem nequaquam adulatorer defleuerunt. Quid *taxode*
 igitur, obsecro faciendū censetis Academie Val- *los tragico*
 tinæ? Quid illius proceribus? Quid studiosis omni-
 bus? Quid illis, qui sese nūc, tūc Rhetoris fama cō-
 moti ad studia literarū accingebāt? Dolebit Aca-
 demia, quod extincto fidelissimo alumno suo, pe-
 cis otijq; focia eloquentia, cuius potissimū causa

ORATIO IN FVNERE.

reliquas Academias antegressa, sparserat, ac disse-
 minarat nomen suum in orbis memdriam sempi-
 ternam, uideat mortifero afflictam uulnere, sem-
 piterna propemodum obliuione delendam? Atlā-
 tes huius Gymnasi, qui possunt non intimis sen-
 sibus cruciari cū recordentur, uersari se in uete-
 ri curriculo, illo æmulo, atq; imitatore studiorum,
 ac laborum suorum, quasi quodam socio à se, &
 comite distracto? Iam docti homines, et de liberis
bene meriti in belluinam degenerasse natura, &
 ferinos, omni spreta humanitate, mores induisse ui-
 deri debent, si, amisso duce, & gloriosi consorte la-
 boris, nequaquam, ob tantū literis, literatisq; om-
 nibus illatum detrimentū, lachrymis copiose fluē-
 tibus, animo conceptum dolorem indicarent? Bor-
narum artium candidati, & qui satis sua sponte sa-
 pientie studio flagrātes, eloquētissimi tamen uiri
 clarissima fama pellecti, cœperāt ardentius de stu-
 dijs literarum amplectendis cogitare, deficiāt ne-
 cesse est medio in cursu, & in limine Musarum ita
 hæreant, ut progredi longius non possint, referre
 pedē nolint, doctrinae suauitate, atq; utilitate de-
 limiti. Quid plura? dolor hic tam longe uagatur,
 tam latè patet; ut nemo homo sit in Academia, tã
 excors, tamq; suæ alienæq; prodigus dignitatis,
 quem non attingat communis hic mœror, atq; in-
 timo animi cruciatu conflictet. Amisserunt Theo-
 logi rarissimum dicendi artificem, cuius informa-
 ti præ

rōse ac
 tōndido
 descoras
 nado

para perpetua memoria
del mundo

de q̄ manera pueden de x̄ar de ser acome
tados
que en Seco mucho bienalas letras

los estudiantes
nomidos

no qui era voluer atrás
q̄ es menester mas
gastador
concha inrimodo los

Sera sora dedescubria
Casoreaduta

poruyaguna
ymuyagenada

1871

ti præceptis, laudatissimam concionandi ar-
 tem, eximiam persuadendi rationem, sacro-
 sancta referendi mysteria modum; normamq;
 didicerant. Philosophi uero, qui in huius edu-
 cati gremio, splendidam uerborum copiam, ad-
 mirabile, paucisq; notum perceperant artificiũ,
 cuius quasi ductu, & auspicijs lucem, & claritatẽ
 rebus à uulgi tractatione semotis, & à populari
 sensu non parum abhorrentibus adferrent, misera-
 ram nunc orbitatem sentient, maximoq; in squalore
 uersabuntur. Iacebunt in tenebris; hominum
 conspectum fugient; lucem uitabunt Rhetores; ui-
 tamq; peracerbam ducẽt illius destituti auxilio,
 cuius sub tutela, atq; præsidio latentes summam
 fuerant celebritatem nominis affecuti: eam cum
 in posterum pari fœlicitate tueri non possint, ne
 hominum fama, existimatione, & prædicatione
 decidant, & cæterorum expositi ludibrio, pedibus
 trahantur, uerebuntur quidem, ac pertimescent.
 Nec erit in Academia, nec in uniuersa Hispania
 medicorum conditio melior; nec erunt eorum ma-
 lorum expertes, quæ tanti uiri immaturus nostræ
 Academiæ, inuexit interitus. Nam quod eorum sit
 nomen apud omnes terrarum nationes illustre,
 quod cæterorum extinguant famam, obscurẽt glo-
 riam, laudes obterant, non quidem arti quam pro-
 fitentur solum, quæ tamen satis ipsa per se lauda-
 bilis est. sed elegantie, splendori uerborum, uerber-

malis
y rora

aguer

ORATIO IN FUNERE

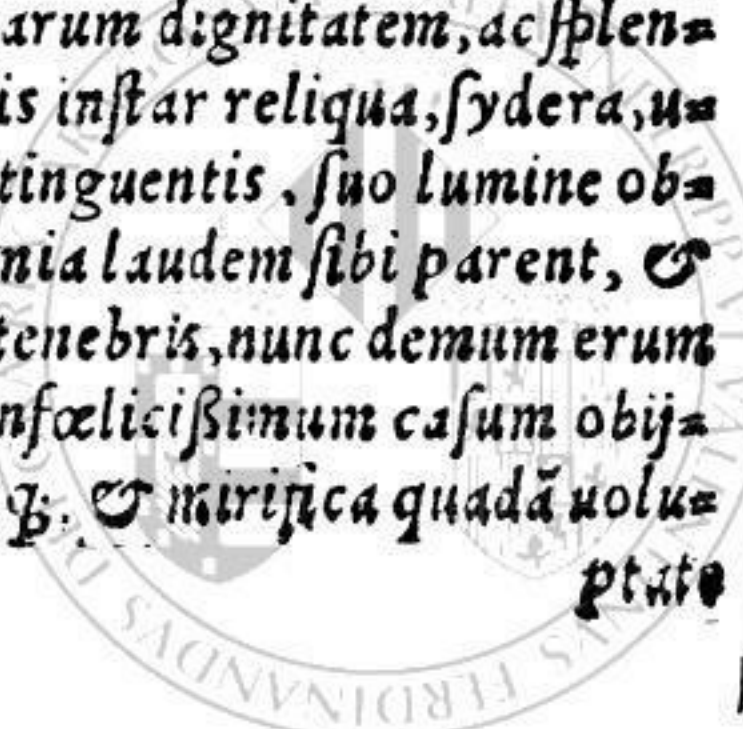
lari, copie, orationi; dilucide (quæ omnia ab eloquentissimo viro, uelut ab uberrimo fonte in illos redundarunt) ferre debent acceptum.

atque in

Que sit præterea imposita plaga iuris utriusque peritis; quantum amisserint dignitatis; quàmque ad eos communis hic luctus pertineat; tunc demùm intelligemus, cum, senescente paulatim, et deficiente candore, puritate; Latini sermonis, inue- etiam sensim, ac latenter ueterem barbariem, clarissimam; monumenta, conuestita paupertate, in- uoluta tenebris; infelici; siccitate uerborum de- formata, non sine uerissimis lachrymis, intuebi- mur. Tandem ipsa Valèntina Academia cum amis- serit ornamenta dignitatis, præsidia stabilitatis suæ, eò est perducta miserie; in id uenit periculũ, atq; discrimen, ut, quæ suo splendore, atq; Roma- næ lingue uera, omnibusq; numeris absoluta lau- de florebat, miserum, ac morti per seruitutis iugũ, ab ipsa barbarie impositum, subire ac perferre cogatur: ac tãdem offussa quasi sempiterna no- cte, naufragiũ faciat, omni amissa dignitate; ideoq; reliquæ Academiæ, quarum dignitatem, ac splen- dorem, hæc nostra solis instar reliqua, sydera, ubi simul exortus est extinguentis, suo lumine ob- struxerat, ex eius infamia laudem sibi parent, et quæ antea latebant in tenebris, nunc demum erum- pant illi insultent; et infœlicissimum casum obij- ciant. Exultabunt namq; et mirifica quadã uolue- ptate

Sequenda

Sequitur

~~scribitur~~

x 20 di Junii scribitur
auctores de fama

Excusa calligine
a suu et a d. a. a. a.
f. a.

ptate triumphabunt, dignitatemq; nostræ Acade-
miæ, nomen, ac gloriam, que omnem infinitatem
ita peregrinabatur, ut nulla in extremitate consi-
steret, inani tantum fama constare predicabunt.
Nec mirum: nam quemadmodum exarescente fonte
necesse est flumē, ab illo nascens non tam capacia
bus, ut antiferatur, alueis, nec trahat tumentes im-
das, sed sensim imminutum, ac paulatim exhaustū
fluere desinat: ita extincto Laurentio Palmyre-
no, à quo, ueluti perenni quodam fonte, fluxus qui-
dam eloquentiæ, & quasi perennitas in omnes ar-
tes, ac artifices promanabat, fieri non poterit,
quin intercipiatur omnino, & campi solito humo-
re destituti, fiant insolita ariditate deformes.

Natam fuisse simul cum Cicerone Romanā elo-
quentiam, & cum eodem nescio quo fato, misero
quidē illo, ac peracerbo, extinctam, ut quam sine
suo auctore, & magistro inter homines uersari,
tractari ab imperitis, usurpari ab indoctis, ueteri
dignitate, & gloria spoliari, & in contemptū in
dies uenire, pigeret, atq; puderet, clarissimi scri-
ptores nominis prodiderūt. Faxit Deus Op. Ma-
ne idē ipsum nostræ cōtingat Hispaniæ ob illius in-
teritum, qui mortuam propemodum excitauit elo-
quentiam; aut, ut letissimē dicam, excussa caligi-
ne, & dissipatis barbariæ tenebris; ut illam oculis
intueremur; tractaremus manibus; ut Academiis
exciperet amplexu; ut illa in nostrū ueniret pro-
scenium;

vse rigori
m yamasse
ma
sacilicid

rou yamio
falkena
sumate
basequia

lesubumorgou
Seatare

quieradios
hodo podera

Sa bladonoma
no encame
tame

scenium; nobiscum pernoctaret; peregrinaretur;
 rusticaretur, effecit. Flagrabat enim tanto deside-
 rio; tanta cupiditate ardebat ueteris eloquentiæ,
 tanta iuuandæ Reipub. erudiendæ iuuentutis, illu-
 strandarum artium æstuabat siti, ut modo Valen-
 tiam, modo Erganicam, modo Casaraugustam
 adiret; quibus omnibus in locis quæ mirabiles fru-
 ctus tulerit, quos in animis hominum Romanæ elo-
 quentiæ amores excitarit; quantam studiorū per-
 sequendorum alacritatem adolescentibus attule-
 rit, testis est Aragonia, quæ illum uenientem ma-
 terna semper est charitate complexa, incredibili
 amore prosequuta; ut autē ueniret, nulli sumptui
 pepercit; amplissimo stipendio conduxit; omni-
 bus humanitatis, & tenerioris beneuolentiæ mune-
 ribus inuitauit; ut abire uolentem retineret, quid
 nō excogitauit, promisit, præstitit? Testis est Er-
 ganica, seu, ut uocant, Alcañizium, patria, nata-
 leq; solum clarissimi uiri, ubi studiosos adolescen-
 tes, quorum operam, & industriam ad aniles nu-
 gas, & pueriles ineptias, meramq; barbariem per-
 summam imprudētiam, dirigi ferebat ægerrimè,
 ad ueram, & germanam eloquentiam conforma-
 uit; eaq; iecit fundamenta Latine puritatis, ac ele-
 gantiæ, ut qui uis uel mediocriter eruditus, inchoa-
 tum ædificium ad extremum perducere colopho-
 nē posset; ac copiosè demetere, quam ille in agro
 bene subacto, ac culto semētē fecerat. Testis Va-
 lentia

lentia ipsa, foecundissima ingeniorum altrix, ac
 parens, unaq; relicta, post excidium Romæ, ad re-
 tinendam, conseruandamq; eloquentiam; quam
 domo profugam, miserè iactatam, sedem, ac do-
 micilium quærentem libenter excepit. Quam,
 profecto Laurentio Palmyreno, mœsta, trists, ac
 sordidata, illius præsentiam desiderabat! quam
 illius absentia, & desiderio contabescebat! Qua
 in re uestram licet admirari sapientiam, atq; Rei-
 pub. curam, & sollicitudinem P. I. clarissimi, qui,
 ut Academiæ desiderium leniretis, cohibere, ac
 frænare studiosorum lachrymas, doctorum suspi-
 ria comprimere possetis, ut deniq; eloquentiam
 eloquentissimo uiro, magistrum discipulis, patrè
 filijs restitueritis, quid non fecistis? quos non ha-
 buistis honores? quæ non detulistis præmia uiro,
 ad omne genus eloquentiæ nato? Et ille, num uana
 inflatus opinione, uestras contempsit preces; aut
 se diutius orari passus est? num studiosorum desi-
 deria falsa spe produxit; aut inani pollicitatione
 lactauit? Nūc uberiores fructus, aut opimiorè con-
 ditionè postulauit? An non uestra uerba, oracula;
 orationem, sanctissimam legem; preces uim ma-
 ximam putauit? O uirum, si Deo ita cordi fuisset;
 longiore uita; longiore autem uita? imo uerò im-
 mortalitate dignissimum! O mirificam hominis
 erga Valentinam Academiam charitatem! O ra-
 rissimi exempli uobis parendi desiderium! Age-
 bat

ORATIO INFVNERE

Bat uir, cum uestro iudicio, tum mortalium omnium consensu clarissimus, sed sua uirtute longè clarior, in sua patria; inter affines, & amicos honorifica, & fructuosa mercede conductus; omnibus charus, nemini inuisus, equè amabilis, equè uenerandus. At cum suam desiderari opem, requiri industriam, expeti diligentiam, atq; conspectum audiisset, relictis rebus omnibus, uix saluata patria, uix, ac ne uix quidem impetrata missione, non sine detrimento, atque iactura rerum charissimarum, sese itineri accinxit, eaq; celeritate, ac studio huc uenire, contendit, ut neglectissimæ foeminae, uxoris suæ preces, nec filiorum lacrymæ, nec humana denique omnia detinere, ac remorari hominem possent. Vnde, si unquam alijs, tunc mehercule deprehensum est, nunquam uerius cecinisse Apollinem, quàm scripsit Seneca; Inuitum dum retines, exire cogis. Exceptus est, quo plausu? qua alacritate? qua omnium uoluptate, atque lætitia? ea nimirum, cui par nulla reperiri possit oratio. Tunc enim Valentina Academia quasi renasci, ac uiuere, e duci è tenebris, erui è caligine, liberari seruitute durissima uidebatur; luctuosissima tempora in lætissima tunc primum conuersa intuebatur; Ideoque cum ad complectendum Palmyrenum procedebat, uenientem ab exilio, redeuntem è solitudine, triumphantem de barbarie, se credens

credens eloquentiam excipere, cantu, & sympho-
 nia personabat, illumq; diem honorū initium, ca-
 lamitatum finem iudicabat; sibiq; non unius annū
 gratulationem, sed multorum seculorū, nec id so-
 lum, sed etiam immortalitatem donatam fateba-
 tur. Nec eam ulla ex parte, quā de clarissimo uī-
 rō habebat, spes fefellit. Non enim Solis Orientis
 luce abiguntur tenebræ celerius, nebulaq; desijci-
 tur, quam eius aduentu barbaries fugata est; re-
 stituta pristinae dignitati, & gloriæ Academia,
 exhilarati omnium animi, & summam, atq; nau-
 fragium minitantem procellam inexpectata, &
 exoptata subsequuta tranquillitas. In nunc, & Rhe-
 torum præcepta in huiuscemodi laudibus observa-
 ri solita, diligenter observa, & uirum rarissimo
 quodam naturæ dono Hispaniæ natum, & nullis,
 nisi rarissimis laudibus dignum, communi, usita-
 to, & nimis iam uetustate contrito dicendi gene-
 re, commenda. Profectò, si quemadmodum hor-
 ridi quidam uetustatis amatores uolunt hunc ui-
 rum in hac funebri pompa laudarem, perinde fa-
 cerem, ac si prægrandi capiti exiguum pileum
 adaptarem. Quam enim putidum esset, illum à pa-
 tria commendare, qui, se ut alter Socrates, munda-
 num fatebatur, ibiq; suam esse patriam dicebat, ubi
 locum inueniret sapientiæ, ubi communem iutare
 rem; promouere literas, omnibus uirtutum orna-
 mentis inuentutem excolere; Romanæ terminos
 eloquen-

ORATIO IN FVNERE

eloquentiæ, fugata barbarie, longe, lateq; proferre posset; ubi denique satis esset opis ad bene, beatèq; uiuendum. Insulsa esset præterea à parētibus commendatio, cūm is, non tam quid à maioribus suis laudis, ac nobilitatis accepisset, attendere so-
leret, quàm, quid ipsemet, propria uirtute subnixus, suisq; tantum bonis, non alienis exultās, posteris omnibus admirationis, et gloriæ relicturus esset. Quos credis huic uiro fuisse parentes? Quā familiam? Parentem habuit, uitæq; authorem, Deum Opt. Max. fontem, originem, ac principiū eius uitæ, quæ re uera est uita nomināda, quæq; ad æternam, omnibusq; delitijs circumfluentem, recto ducit itinere: qui tali parēte, tam sancto, tam benefico, tam misericorde gloriari iure potest; hūc si humanos, terrenos, cito perituros respicere credas, inepte facies. Non ille ita uixit, ut eos quasi ueros parentes suspiceret, per quos esset in hanc, malis omnibus refertam, lucem editus; sed illum, cuius singulari beneficio, in spem beatæ uitæ ex hac misera euocandus esset, et cūm celestium animorum cœtu coniungendus. Hæc est uera nobilitas, quæ non è fumosis imaginibus, non è uanissimis titulis, non ex alienis monumentis petitur, sed, proprijs nixa uiribus, suo splendore decorata, sua nobilitate generosa, sua stirpe clara, statuas, imagines, insignia, colūnas marmoreas, trophæa, monumenta contemnit, ut quæ uel una nō longi

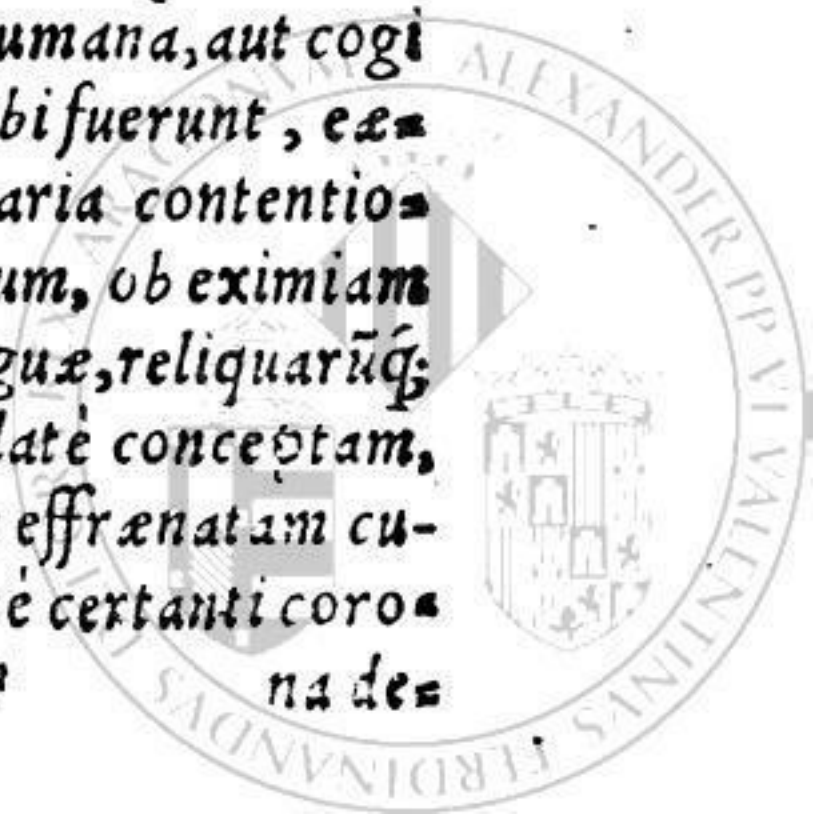
non tam eterna

caus parentis

non uere nobilitati

longi tēporis iniuria, euanesccāt penitus, uel blat-
tis, tineisq; corrosa, uel carie exesa, uel ab ipsa
uetustate consumpta, ad suum nihilum redigātur.
En rarissimi uiri patriam: en gentis: en actiones:
en decora nobilitatis, insignia familiæ; ijs sibi ad
immortalitatem aditum aperuit; uiam ad cœlum
patefecit: & (licet enim bene precemur uiro de re
literaria optime merito, & quod uehementer cu-
pimus speremus) inter cœlites nūc bonis omnibus
magnificentissimè circumfluens uersatur, diuinō-
que nectare, & ambrosia alitur, saturatur, g!-
scit. Salue igitur, ô foelix anime, periculis maxi-
mis, laboribus, molestijs, & honoribus perfunctē:
uixisti laudabiliter, ut gloriosè moreris: in resti-
tuenda pristinæ dignitati eloquentia, in reuocan-
da ueteri disciplina, in erigēda humi depressa Aca-
demia, in instituenda, & ad uirtutem conforman-
da iuuentute uehementissimè laborasti; ut nunc in
cœlestium animorum concilio ea præmia cape-
res, quæ nec auris audiuit; nec oculus, quantum-
uis acerrimus intueri; nec mens humana, aut cogi-
tatio capere potest. Grauiissimè tibi fuerunt, eæ-
demq; periculosissimæ cum barbaria contentio-
nes: superasti inuidorum hominum, ob eximiam
in Hispania Latine, & Græcæ linguæ, reliquarūq;
artium cognitionis opinionem latè conceptam,
dolos, maledicendi libidinem, ac effrenatam cu-
piditatem; ut mox ea, quæ legitimè certanti coro-
na de-

na debetur, Dijs, hominibusq; fouentibus ornare-
 ris. Multa acerba, multa misera pertulisti: uidisti
 interitum, cuius uiri? Semperij nimirum, quem u-
 num intuebat Academia Valentina, cuius aspe-
 ctu recreabatur, cuius industria, & diligentia flo-
 rebat; quem tu unicè diligebas; qui te deniq; in lo-
 co fratris germani colebat. Vidisti luctuosissimum
 obitum uxoris tuæ, lectissimæ fœminæ, eaque per-
 pessus es, quæ luctuosissima iudicantur, habentur,
 acerbissima; ut mortali exutus corpore, quos
 mortuos requirebas, quorum contabescebas de-
 siderio, quorumq; absentiam ferre uix poteras;
 eorum in cœlo præsentia, atque congressu oculos
 pasceres, nunquam inter mortura uoluptate per-
 fessus. Contempsisti diuitias; spreuisti uoluptates,
 non angusta, & abiecta mente, qua igitur? elata
 quidem in cœlum, aspirante ad immensas, eter-
 nasq; opes, anhelante ad ueram, solidam, germa-
 namq; beatitudinem, quæ in Dei fruitione consti-
 tit. Hac eūtem uia nec rerum humanarum curæ,
 nec literas publicè profitendi grauissima onera,
 nec numerosus filiorum grex, nec angusta domi-
 res impedire, aut retardare potuerunt, quin in ter-
 ris adhuc manens, in cœlum mente conscenderet;
 terrenis membrorum uinculis detentus à corpo-
 ris obsequio, indulgentiæque discederet, sese cum
 ipsis cœlitibus immisceret, & quod multò est ad-
 mirabilius, res humanas, atque diuinas, ut illius
 multa

*multa iam edita monumenta testantur, mira foer-
 licitate tractaret. Tandem, certus undecūque esse
 ad superos uiam, parum referre, utrum quis in
 patria inter suos, an in externo solo; inter igno-
 tos, an intra domesticos parietes; in suorum com-
 plexu, an aliena in domo naturæ satisfaceret; an
 plissimo, & solemnī funere, an per exiguo, &
 ignobili efferatur, putauit. Hæc omnia dum ani-
 mus considerat meus, mœrorem omnem excutit,
 & cum bene actum esse cum honestissimo uiro iu-
 dicat, lachrymas, suspiria, atq; singultus frustra e-
 mitti existimat: nisi iam quis non tam Palmyreni
 felicitate letandum, quàm nostro dalandum in-
 commodo, ad suam tantum rem attentus, putet.
 Naturæ, gloriæ, & sempiternæ famæ satis diu ui-
 xit, aut fortasse plus satis, Academiæ quidem sa-
 tis, quòd illi ex eius ludo, uelut ex equo Troiano
 prodierint, qui omni liberali instituti doctrina, il-
 liusq; uestigijs insistentes, inflictū Academiæ uulnus,
 opportune adhibito remedio, factaq; salutari me-
 dicina, sanare queāt. Regina Dido, ut Poëtarū ma-
 ximus, idēq; optim⁹ Virgilius tradidit, deserta mi-
 sere, decepta perfidiose, crudeli peritura funere
 unam ad tanti doloris alleuamentū, mœroris sola-
 tiū, orbitatis remediū, solitudinis, miseriæq; obli-
 uionē paruulū optabat Aeneā, qui patrē referret
 ore, babetu, incessu, et uenustate, qua miserrimæ re-
 ginæ tantopere placuerat is, qui humane crudeli-*

ORATIO IN FVNERE

tatis modū excesserat uir alioqui ob mirificā pietatem æquatus cœlo, illatus syderibus. Academia Valentina quamuis se miserabili oppressam ruina, mortuo Palmyreno, uidet; recreatur tamen, & non admodum iniquè secum actum arbitratur, cum oculos conuertit ad eruditissimos, honestissimosq; uiros, qui ex Laurentij Palmyreni ludo, uelut ex Isocratis schola prodierunt, ingenio peracuti, industria præstantes, excellentes bonitate, Romanæ alumni eloquentiæ, Atlantes Gymnasiij, in quorum industria, nauitate, curâ, opera, & studio foelicissimè conquiescens, contemnit tuta procellas. Quare, agite, eruditissimi uiri, qui tutores relictis estis orbæ eloquentiæ; quos unos habet conseruatores dignitatis, uindices gloriæ, in hanc unam curam incumbite, ut, quæ Palmyreni immatura nobis morte ornamenta sunt detracta, per uos, ad amplissima quæq; natos, quosq; maxima rectè factorum præmia manent, recuperentur; quæ elapsa fluxerunt, seueris legibus uinciantur. Sic enim fiet, ut minus optimi interitus uiri sentiantur; absentia æquius toleretur, desiderium patientius feratur. Habetis latissimos, & amplissimos cæpos, in quibus uestra uirtus latè excurrat, & liberè uagetur. Oblata uobis est diuinitus occasio ostentandi uestram singularem, eximiamq; uirtutē, bene de humano genere merendi, excitandi inter mortuas literas, erigendi pene iacentem Acade-

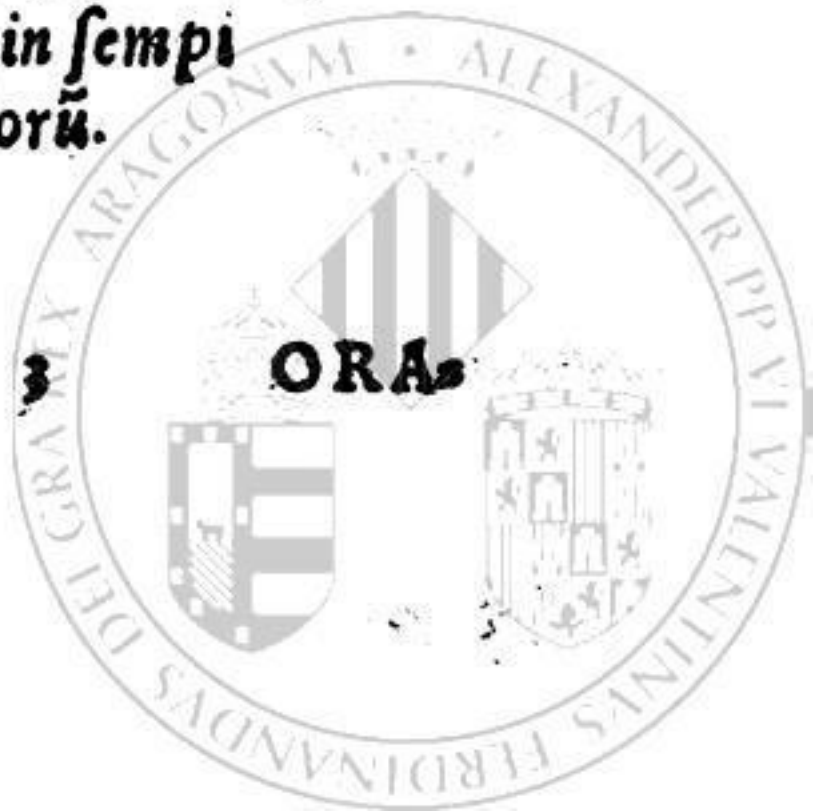
miam;

miã; quæ sunt uestra existimatione, & auctoritate
 curæ dignissimæ. Quod si uestra hortatoribus ala-
 critas, bonitas exemplis, cupiditas ueræ, & solidæ
 gloriæ cuiusquam uocibus indigeret, adhiberem
 ego faces orationis non tam libenter, quàm ne-
 cessariò; orarem uos per huius Academiæ condi-
 tores; obtestarer per eloquentissimi uiri manes;
 precarer per Deum immortalẽ, qui uos tantis re-
 bus præesse uoluit, ut in hac una tantum re men-
 tem, cogitationes, operam, & laborem defigere,
 ac collocare uelitis. Sed ne uidear perinde facere,
 ac si equo, satis sua sponte currẽti, stimulum admo-
 uerem, quod semper est habitum impudentis, illud
 à perenni, eternoq; bonorum omnium fonte tan-
 tum postulo, postulaboq; dum uiuam, ut illum in
 suam sedem, ac domicilium recipiat, & in sempi-
 terna luce cõstituat; uobis uero parem uestræ uir-
 tuti, ac meritis uitæ usuram largiatur. Quod
 non modo ut optem, sed etiam ut sperem, fa-
 cit, qui cœlum terris summo amore con-
 iunxit, quiq; uiuit Deus in sempi-
 terna secula seculorũ.

Dixi.

F 3

ORAs

ORATIO FVNEBRIS,

qua immaturam mortem Mi-
chaëlis Ioannis Luuielæ Doctoris

Theologi. Petrus Trujol ex Gymnasijs

minoribus deplorat, anno ætatis

suæ vigesimo quarto, ab

orbe verò redem

pto. 1580.

(?)

QUIESCEBAT Academia Va-
lentina toto orbe celeberrima au-
reum sortita seculum, Audito-
res & sanguinis splendore, & li-
terarum laude florentes, in sum-
ma quadam, & inaudita uoluptate uersabatur, ita
ut nulla pulchrior species, nulla gratior, nulla
prorsus iucundior excogitari posset. Post longas
procellas, post tempestates immensas, post seuis-
simos uetorum turbines summam tranquillitatem,
& omnibus expetitam quietem assequuta erat;
qua reficiebantur, ac recreabantur, si qui erant
afflicti; nullus tristitiæ locus, nullus dolori, & lu-
ctui uidebatur relictus. Profussa hilaritate, & gau-
dio inaudito complebant eam Theologi, Philoso-
phi, Medici, & Oratores, Gaudebat, serioq. triū-
phabat

phabat Michaële Ioanne Luuiela, in cuius adspe-
 ctu, & colloquio acquiescebat, cum quo cogita-
 tiones, ac consilia sua communicabat, in quo
 maximum posteritatis suæ præsidium colloca-
 bat. Sed nescio quænam Erynnis irritata Ty-
 gride sæuior, efferato Lupo truculentior, foeta
 Læena rabidior. siti exusto Dracone uirosior læ-
 titiam omnem, in insolitam tristitiã, uoluptatem
 in summum mœrorem commutauit. O miseram
 rerum humanarũ imbecillitatem, in qua sunt om-
 nia tam ad omnes mutationes procliuia, ut faci-
 le intelligat quiuis, nihil esse ipsis incertius; nihil
 quod tã facile dilabatur, fluat, extinguitur. Quæ
 solida, ac firmis nixa radicibus putantur, repen-
 te concidunt, nullo in loco, nullaq; in persona con-
 sistunt. Merito luctuosam, & afflictam, merito ue-
 xatam, & laceratam, merito exinanitam, & in-
 fœlicem Academiam Valentinam possumus ap-
 pellare; siquidem quo tempore post multas clades
 respirare inciperet, grauis & atrox plaga est mi-
 seræ, ac miserandæ stupentibus cunctis, inflata.
 Exultabat Michaële Ioanne Luuiela, cui præter
 honestum nihil erat in bonis, in quem intuens
 omnium, quæ exceperat, acerbissimum memoriam
 deponebat, sed illum ei magna fortunæ acer-
 bitate hora fatalis eripuit. Quoniam igitur mo-
 do infortunium hoc interpretari possumus; nisi di-
 camus, nos tanquam indignos spoliatos esse, atq;

ORATIO IN FVNERE

orbatos tanti Theologi doctrina, auxilio, & consilijs. Etenim nobis aduersa fata bona nostra adeo inuident, ut in eos, qui præclaris dotibus, ac diuinis propemodum uirtutibus excellunt, de industria irrumpant; in eosque omnem uim sæuissimè exercent, nobis ornamento futuros existimant: quasi uerò ex nostris accessionibus aliquid iacturæ eorum uirtuti, & potentiae accederet. Versatur mihi ob oculos publicus ciuitatis mœror, grauis admodum Scholæ iactura tam profligatis, afflictis, & perditis temporibus, & in tanta bonorum, sapientumque uirorum penuria, quantam nemo nostrum est, qui non agnoscat, & sentiat. Credebam sanè oblatam esse occasionem, qua ipse exultanti oratione, & debito panegyrico rectorem meritisimum uenientem exciperem; sed proh dolor, acerbato fato laudes omnes, gratulationes, & encomia in orationem funebrem conuertuntur. O si nobis hodie Periclis præstantissimi oratoris fulgura, & tonitrua ab historicis celebrata, adessent, quibus possemus exprimere incommodum, quo Academia Valentina fuit afflictæ ob eius uiri interitum, qui noctem referre uidetur, qua stellæ perspicuæ densissimis nubibus absconduntur, aut diem aureis solis radijs destitutum: parietes ad lachrymas huius morte excitantur, ita omnia retro lapsa feruntur, ut iam literarum studia in peius semper rueri uideantur. Nam tantus animos nostros inuasit dolor;

dolor; tam graui uulnere percussi sumus inexpectata nostri magistri morte, ut uitam nostram acerbam putantes in perpetuo luctu, mœrore, & languore iaceamus. Vos oro, atq; obsecro, ut me attentione, qua soletis amplecti ceteros, auscultetis: confirmabo enim non solum uera esse, quæ dixi, sed etiam in ferinam naturam degenerare, atq; caute Marpesia duriores esse illos, qui tam acerbam cladem siccis oculis contemplantur. Quis quæso, adeo hebes, aut stupidus erit, qui recordatus tanti uiri pueritiã, percurrēs adolescentiam, cognoscens etatem uirilem, & tandem scrutatus eius actiones, non fateatur, huius animum præditum fuisse uirtutum omnium genere? Non dubito, quin alios insigni laude florentes filios pepererit Valentina ciuitas, illustrium uirorum parens; sed inter tot, ac tantos uix quidem unum, aut alterum produxit, qui cum Luuiela conferendus ulla ex parte uideretur. Apparet naturam admodum studiose collegisse quæcunq; in alijs splendida erant, & ad Luuielam ornandũ deriuasse. Nihil enim à mortalibus expetitur, aut exquisitum uidebitis, nulla bona animi, nullas corporis dotes, nulla ornamenta uirtutis, quæ non in mente huius uiri habitarent. Ab adolescentia ad illius scientiæ studium se adiunxit, unde nascitur, atq; alitur moderatio uitæ, unde recta uiuendi ratio, atq; omnis ordo manat. Iam etate prouectus cum difficilem esse in cœlum

ORATIO IN FVNERE

uia iudicasset, initiatus sacris impulsu Spiritus sancti iter illud arripuit, quod sibi ad illam superiorē, ac celestē tēdētī tutius, atq; expeditius intelligebat. Quātus ei uita & cursus fuit, in uirtute totus fuit. Coluit cū alias artes, tū Philosophiā, sed sacrosanctā Theologiā amauit amore quodam ardentissimo; eiusq; studiū à iuuentute cōplexus, nunquā, ne in extremo quidē uitae actu dimisit. Percōtanti uerò, cur tā improbo labore, & pertinaci industria illius studiū profeceretur, respondit; sacrosanctae Theologiae amore magis, magisq; capior in dies singulos. Nec defuit fidelissimus quidā amicus, qui cū in eo admirabile ingenij acumē deprehēdisset, illū ad ius Pontificium ediscendū excitaret; sed prudentissimus uir ad amici uoces tanquā Aethiopes ad prolabētis Nilistrepitū aures suas obturabat. Etenim non mouebatur inani gloriola, quae homines inflando, & humanae auae mancipio dedendo eorū mētes praecipites agere cōsuevit: nec ducebatur dignitatū honore; quando quidē Orceleses nobilissimū dignitatis gradū ei detulerunt; qui honor talis est, ut, cū ab Episcopo discesseris, neminē illi anteponas. Ceterū confessus graue onus, & spissum opus imbecilli humero impositū iri, solita, & antiqua humilitate, quod Rex Philippus deferebat, recusauit. Theologus insignis, & Orator Euāgelicus adeò nobilis fuit, ut nulla fere sit Valentiae Ecclesia, in qua sūmo Dei honore, & huius urbis existimatione non sit concionatus: ita apud omnia

nes bene audiens, & magnetis instar omnium uoluntates, atque animos concilians, ut merito iureq; optimo id ipsum usurpare possimus, quod Poëta Mercurio tribuebant;

Superis Deorum gratus, & imis. Quādoquidē optimates sūmo amore ipsum prosequēbātur, plebeij oēs magno studio uenerabātur: illum Theologi, illū Philosophi, illū Medici, illū Oratores, illū priuati, sui, alieni amabāt, colebāt, obseruabāt. Erat enim tātus audiēdi illius cōciones ardor, ut tēpla ipsa stipata, ac plena audientiū essent, adeo ut sese mutuapropemodū, nimiaq; cōpressionē enecārēt. Mirū nāq; erat, quantū eruditionis ex una illius cōcione caperēt Theologi, ac omnes literati uiri: quantū solatiij, qui afflicto erāt animo, quantū terroris homines improbi, ne ampli⁹ auderēt suis sceleribus maiestātē diuinā offendere: quantū utilitatis, & doctrinæ ad pie, sancte q; uiuendū; quantū deniq; iucūditatis uniuersū. Talē se in uita præbebat, qualem in cōcione edocebat, neq; faciebat, ut mali cōcionatores, qui cū alios perpulchrē ad fortiter, beneq; uiuendū hortentur, ipsi mollissimē uiuūt. Quotidie sacrā synaxim celebrabat, nisi aliquo iusto impedimēto occupatus, aut morbo uexatus esset, semper sacerdoti cōfessariē moribus, & uita illustri peccata sua confitens ut sincerius ad altare Dei accederet, & tam mirabile, stupendūque sacramentum uerbis conficeret, ut ei

animo

ORATIO INFVNERE

animo consentiret, cui corpore adherere desiderabat. Nec ignorabat sacerdotem oportere esse castum mente, & corpore; præ omnibus piū; humilitate multa summissum, patientia firmum; puritate mundum; sanctitate perfectum; omnium denique uirtutum concursu præter ceteros insignē. In uictu adeo fuit continens, ut uno fere cibo in die contentus uiueret; factorum, & dictorum consensu mirus, pudica domus, probitati, & sapientie tota patens, sordibus, & turpitudini penitus obstructa, in qua neque lautitiam, neque elegantiam desiderares; ita ut non domicilium hominis cuiuspiam, sed diuini alicuius uiri uideretur. Tam integra castitas, ut uno ore constanter omnes affirmare audeant, ipsum eam incorruptam, inuiolatamq; perpetuo conseruasse, uita nulla labecula aspersa, ea sanctitas, atq; integritas, quæ uigebit memoria sæculorum omnium, quam posteritas alet, æternitas semper intuebitur. Post uespertinum officium cum reliqui sacerdotes rerum iucundissimarum aspectu, atq; usu animum reficerent, per suburbia ambulantes, aut uarijs sermonibus tempus ducerent, prope aliquos decursus aquarum, aut spatiosis in campis, quando densissimis diffusæ ramis arbores locum ab arbitrjs remotum, ac liberum operant; hic sapientissimus uir aliquē adiutorem querebat, ut ambo officium matutinum alternatim recitarent, ut suo loco, & tempore muneri suo satisficerent.

tis faceret. Comes erat semper liber, quo preces
 horarias recitabat, nunquam ex eius ore uerbum
 unum prodijt, quod non ad Dei laudem, aut eo-
 rum qui aderāt emendationem, & utilitatem per-
 tineret. Dicere solebat, crebrisq; sermonibus usur-
 pabat, uos Christum crucifixum prædicate; nec fa-
 ciatis, ut permulti, qui se ipsos prædicant. O uox
 aureis literis, aut siquid aliud est pretiosius, descri-
 benda! Intelligebat enim prudentissimus uir, alie-
 num esse à religionis Christianæ amatoribus se-
 ipsos prædicare, sed omnia referēda esse ad Chri-
 stum dominum, qui uerè languores nostros tulit,
 & dolores nostros ipse portauit. Excoluerat e-
 nim se pertinaci labore cunctis his artibus, & di-
 sciplinis, quæ homines uera uirtutis gloria per-
 beatos, ac dijs similes efficere consueuerunt. Quo
 factum est, ut tanta apud omnes gratia ualeret, ut
 non uulgarem existimationem apud sapientes, id
 quod eorum testimonio confirmatur, obtineret:
 creueratq; ei tanto assensu auctoritas, perpetuo
 omnis generis hominum, sexusq;, & ætatis studio
 collecta, ut nihil priuatis in domibus, nihil in re-
 bus publicis, nihil apud seuerissimos sacrosanctæ
 fidei censors sine illius consilio rectè geri posse
 uideretur. Admirabantur illius in consilio dando
 fidem, & in sententia dicenda prudentiam, sapien-
 tiamq; singularem. Quis Ecclesiæ Romanæ statu
 florentissimum, ac beatissimum uoluit? Luuila.

ORATIO IN FUNERE

Quis religionem Christianam tetrīs opinionū pe-
 stibus affectam prope sanauit? Luuiela. Quis ra-
 tione, consilio, prudentia, sapiētia, dissensionibus
 de religione modum, finemq; constituit? Luuiela.
 Quis in heresiarchas atra errorū caligine occæca-
 tos, & Catholicā religionē aliqua ex parte labefa-
 ctare conātes, ex literarū sacrarū præscripto acer-
 rimo animo pugnavit? Luuiela. Nullus siquidē, ma-
 iore erga Deū pietate prædit⁹ fuit, nullus ab omni
 earū rerū. quas uulgò homines admirātur, cupidi-
 tate remotior extitit, nullus deniq; in omnib⁹ Chri-
 stianæ charitatis officijs diligētior apparuit. Nec
 est, quod cōmemorē nūc in diuos ipsos religionē,
 & pietatē, neq; in egenos, & pauperes liberalita-
 tē, & misericordiā, quibus operibus, & actionib⁹
 sibi iter in cœlū strauit, & ad superos, ut confidi-
 mus, aditū patefecit, & præmuniuit. Multos mi-
 sellos pauperes, & nubiles puellas omni humana
 ope destitutas ex calamitate ad certā subsidij spem
 subleuauit, & eas ab imminenti periculo uirginita-
 tis polluēdæ submouit; afflictos erexit, perditos re-
 creauit; neminē dimittebat, quē nō aut uerbis, aut
 re, aut cōsilio, aut ope iuuaret. O clemētiā singula-
 rē! ō uirum immortalitate dignissimū! Quod auxi-
 liū, quā aram, quem portū nunc habebunt miseri?
 Quō maximis iactati tempestatibus confugient?
 Quē sibi nūc in summa calamitate patronum, aut
 deprecatores parabunt? Quæ enim tanta inge-
 nij uis,

nij uis, quis memoriae tam diues thesaurus, quæ tãta unquam fuit eloquentia, quæ tot, tantarũq; rerum mole, uirtutumq; maximarum copia, ac uarietate non facile obrui possit? Dies me deficeret, si huius uiri uirtutes, & præclaras animi dotes non modo persequi, & cõmemorare dicẽdo, aut distinguere partiendo, sed etiam recordari cogitando, aut notare conarer obseruando. Triginta tres annos in hac celeberrima Academia iuuentutẽ Valentinam instituit; anno uerò ætatis suæ uigesimo sexto Logicã, & Philosophiam publicẽ interpretatus est, tanta curiositate, ut nemo Aristotelem scrutatus sit diligẽtius; nemo expresserit proprius; nemo melius intellexerit. Etenim nullus Philosophiæ locus occurrebat, quẽ non foelicissimẽ tractaret, nihil tam reconditum, & abstrusum apud Philosophos, quod ei notissimũ nõ esset, in mediumq; proferret, tãquã si in hoc solo genere literarũ nõ unam ætatem, sed multas summo cum studio, & labore consumpsisset. Decurso iã Logicæ, & Philosophiæ curriculo, reliquos triginta annos sacrosã etã Theologiã amplissima mercede, & magna auditorũ frequentia publicẽ docuit; ubi summa eruditione, & subtilitate legem Dei intepretabatur; difficillimos quosque locos facillimẽ explanabat; quæ pugnare uidebantur, aptissimẽ conciliabat; spiritum diuinum ibi latentem ostendebat; præcepta Dei quemadmodum ad usum Christianæ uitæ

ORATIO IN FVNERE

traducere oporteret, demonstrabat. Quo orationis genere explicare potero noctes insomnes, quas duxit, & labores exantlatos, ut ad D. Thomæ intelligentiam perueniret. Quantū alij à somno quietis capere consueverunt, tantū hic à diuinis illis lectionibus iucūditatis, ac fructus percipiebat. Quanta autem felicitate ingenij obscuros sensus tanti doctoris, & aut breuitate uerborū, aut huiuscemodi aliqua caligine inuolutos explicare potuerit, eademq; dilucide, ac copiose tractare, nihil attinet dicere, cū omnes ferē uiderint, quanta facilitate, & curiositate inenodabilia, ac pene inuoluta argumenta, quæ sese in prælectionibus offerebant, dissolueret. Flagrantissima cupiditas Theologorum studia modis omnibus adiuuandi omnem laborem non modo facilē, ac tolerabilem; uerū etiam dulcem, iucundumq; reddebat: quæ uerò alios deterrebat, & exanimabat difficultas, ea ipsum exacuebat, & stimulabat; qui alios frangebat, ac debilitabat labor, eum cōfirmabat, & reficiebat, dummodo ad studiosorum utilitatē omnes illius conatus, omnes uigiliæ, omnia studia referrentur. Non illum uis hyemis, non imbres, non cuiusquam sermones, non morbus interdum ingrauescens à proposito cursu, & à ueri præceptoris officio retardauit; nec futilium rerū cupiditas ulla reuocauit; quin potius quicquid ingenio, quicquid studio, quicquid gloriosis laboribus con-

bus consequi poterat, id totum in discipulorum utilitatem, & commodum grauissimo animo effundebat; ueluti frugalissima apes per amœna omnium tum ueterum, tum recentiorum scriptorum prata peruolitans ex unoquoque quod esset optimum, ad tam egregium opus, & ad suam partem, quod aiunt, exornandam, decerpserit; Cum uero aliquid otij, ac laxamenti nanciscebantur, ita in operibus Augustini, Hieronymi, Ambrosij, Gregorij, Cypriani, Bernardi, & aliorum Doctorum, & Philosophorum præstantiam uersabatur, ut non inde leuia quedam, & plane infrugifera seligeret, sed tantum honesta quedam, & grauia decerpenda existimauit, quibus regna sua Theologia non dedecoraretur solum, sed tanquam flosculis elegantissimis honestaretur. Hac præstanti bonorum omnium copia quam breui auctus, & locupletatus fuerit, disertæ ipsius disputationes, quas cum reliquis Doctoribus de rebus catholice religionis quætidie habebat, in dicio esse possunt. Quantum uero in Theologiæ studijs profecerit, non minus intelligere fas erit ei, qui in uniuersam ipsius uitam, & singularem, ac pene diuinam agendi rationem oculos coniecerit. Neque enim ulla suprema siderum lumina, atque altissimi stellarum ignes dum nocturnis cursibus per cœlum spatiantur, manifestius splendorem suum à solis absentis lumine acceptum referunt, atque innumere istius uirtutes, dum claro lumine oculis non

Iuris se intuendas certatim effundunt, claritatem,
 & lucem omnem ab una hac Theologia desum-
 psisse fatentur. Nullum deniq; amantissimi, fidelis-
 simi, liberalissimi, uel præceptoris, uel socij officiũ
 relinquebat; omnem interpretandi diligentiam
 præstabat, multæ noctes ab ipso uigilatæ sunt, ut
 ex illius quotidianis prælectionibus, diurna exer-
 citatione studiosi omnes multos, magnosq; fructus
 perciperent. Quo factũ est, ut omnes ipsum intue-
 tes (cũ tamen iam magnam spem magnarũ sua-
 rum uirtutum commouisset, sæpeq; specimen cer-
 tissimum maximi ingenij, raræ eruditionis, præ-
 claræq; indolis dedisset) quendam ex annalium
 memoria, & hominem diuinum, atque è cælo de-
 lapsum esse existimarent; ita ut Deo immortales
 gratias agerēt, qui uirũ omnibus uirtutibus cumu-
 latum, sanctissimis moribus excultum, uera pietate,
 ac religione munitũ, quasi lumen in tenebris cõ-
 parasset. Cæterũ inopinata uis fati humana uir-
 tute potentior Academiam Valentinam omni lau-
 de florentem repentino, sæuoq; turbine inuoluit,
 hunc tantũ uirum nobis eripiēs. Quis erit tã du-
 rus, ac ferreus, qui tam acerbam cladẽ contempla-
 tus, non doleat, non lugeat, non mœrore conficia-
 tur? Quæ sunt ex silice excisa præcordia, & Hyr-
 canarum tygium, quæ possint sine lachrymis tã-
 ti Theologi mortẽ audire? Mortuũ fuisse Lauren-
 tiũ Palmyrenum in ipso, ut aiunt, senectutis limi-

ne tolerabilius erat; quandoquidem suis moribus, uita, & doctrina non solum Valentiã, sed ferè uniuersam Europam compleuerat: siquid uero præpropera illius morte imperfectum, atq; inchoatũ relinquebatur, spes erat maxima, aliquem illius discipulum extremam manum illis omnibus iam inceptis additurum. At nos miseri quando assequemur, quod Michaël Ioãnes Luuiela uidebatur polliceri? quonam, quæso, successoris adspectu oculos nostros poterimus recreare, cū appareat nullus, expectetur nemo? Meritò igitur lachrymas emitimus, quòd nulla sit spes recipiendi talem, qualem amissimus Doctorem. Quo tẽpore Israelitæ acerbissimo Saulis Imperio uexabãtur, missus est à Deo Samuel Sacerdos, qui puerum Dauidem sacro oleo futurum Regem designaret. Erat autem non mediocre solatium in medijs ærumnis, uidere crescentem puerum, quem totius regni instauratores expectabant; at nos omni consolationis genere destituti ad Deum Opti. Maxi. oculos conuertamus, necesse est; quandoquidem ille solus potest tantæ calamitati, tantis miserijs subuenire. Non negamus Luuielam florem fuisse, sed ligustrum exprimentem; agnoscimus lumen, sed fulguris coruscantis sydus, sed tamen ex eorum genere, quæ subito absconduntur. O insignem rerum humanarum infelicitatem, quam ingenti bono fraudamur miseri! Amissimus enim perfectissimus probita-

tis, sanctimonie, integritatis, & religionis exem-
 plar; exaruit omnis flos Theologorum; Perijt de-
 cus, ac splendor Academiae Valentinae, quam ille
 mirifice ornabat, ac plurimis, maximisque uirtuti-
 bus suis illustrabat. Tot annorum uirtutes, tot fecun-
 dissimi animi lumina dies unus, una hora, mo-
 mentum unum, abstulit. Dolendum, dolendum qui-
 dem est, quod totius Valentinae urbis clarissimum
 lumen extinctum sit; quod tanta uirtus ex oculis
 nostris abierit; quod sapientissimo uiro, communi
 parente, optimo Theologo orbati simus. Sed iam
 non est extinctus is, qui mortem in immortalita-
 te commutauit. Illum ergo merito, iureque optimo
 ante diem raptum dicemus, qui nusquam bonis mo-
 ribus, nusquam siduis, pijsque precibus Deo opti-
 Max. charus fuit: illum etiam, qui casu aliquo, aut
 morbo ex utero matris rapitur ad tumulum: at,
 qui sacra lustratus a qua e uiuis discedit, non po-
 test repentina morte, aut immatura sublatus ap-
 pellari. Erit autem hoc tam utile, ut sola huius rei
 contemplatione, quando ipsum lachrymis ad ui-
 tam reuocare non licet, dolorem nostrum leuire,
 lachrymas compescere, moerorem ex ipsius mor-
 te conceptum sedare, ualeamus. Nec est quod de
 morte conqueramur: haec enim aequa utitur in om-
 nes truculentia; nullam habet rationem aetatis, aut
 sexus; nec mouetur pulchritudine; nec flectitur ob-
 sequio; tandem illa est, de qua dixit Poeta: *sceptra*
Ligo-

Ligonibus æquans. Siquidem non pepercit Abrahæ fidelissimo, non Moysi, quem summo per e dilexit Deus, non Dauidi, de quo dixit: Inueni uirum secundum cor meum; non Ioanni Baptistæ, de quo extat celebre Domini testimonium: Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista: Non Virgini Dei genitrici, non e discipulis illi, quem Christus unicè diligebat. Vnde merito à Græcis appellatur μέγος ἀπὸ τὸ μέγω. quod omnibus ex æquo distributa sit. Non est igitur, quod doleamus, Michaëlem Luuielam e uiuis discessisse, quãdo quidem post sacrum Baptisma ad annum quinquagesimum octauum perueniens,

Placida compositus pace quieuit.

Qui quidem diuinam illam, ac perfectissimam uitam diu fuerat meditatus, illiusq; suauitatem gustarat, eo gaudio ex hac euolauit, ut qui e teterrimo aliquo, obscuroq; carcere in libertatem, & in lucem emittuntur. Mortem autem, ab ipso morbi principio adeo non exhorruit, ut de ea sine ulla prorsus aut uultus, aut animi perturbatione loqueretur: planeq; ostenderet D. Hieronymi sententiam uerissimam esse; facile contemnit omnia, qui semper se morituum cogitat. Tandem sacramentam Eucharistiam, & reliqua sacramenta, summa animi alacritate, quibus orthodoxi, & religionis Christianæ amatores morituri præmuniari, & Deo conciliari solent, omnia & potenter

ORATIO IN FVNERE

Et magna cum animi demissione, ac diuinæ Ma-
 iestatis ueneratione suscepit. Cæterum persuade-
 bit fortasse aliquis sibi, illum mœrore affectum di-
 scessisse, quod hic familiares suos, quorum dome-
 stica consuetudine utebatur, relinquere, Non
 desunt testes oculati, et auriti, qui ipsum percon-
 tantibus, num ægreferret, quod fideles amicos de-
 serturus esset, respondentem audiuerunt: minime
 gentium; quoniam, ut spero, continuo me eadem
 uia consequentur. Discessit è uita sanctè, pieq̃,
 atque ea constantia mentis, et alacritate, quæ ab
 eo, qui ita, ut ille, uixisset, ac uera religione imbu-
 tus esset, solo poterat expectari. Ille autem, ut cõ-
 fidimus, corporeis uinculis exutus, ac liber, in il-
 las sedes, in quibus puros à scelerum contagione
 animos post obitum uersari accepimus, euolauit,
 ubi promissam pijs omnibus possidet hereditatē,
 quam nec auris audiuit, neque oculus uidit, nec in-
 cor hominis ascendit, quam præparauit Deus di-
 ligentibus se. Diuino profecto fruitur adspectu,
 et in æterno illo rerum omnium lucidissimo spe-
 culo omnia quæcunque sunt, fuerunt, futura sunt,
 numquam conuiuentibus oculis intuetur. Regnum
 itaque terre immortalitate mutauit. Dormit,
 dormit nunc, et pulchrior nouissimis diebus ex-
 surget. Interim precabimur Deum Opti. Max.
 ut ita uitam nostram componat, gressus nostros
 ut possimus facile, absoluto uitæ curricu-
 lo, ean

lo, eandem felicitatem, eadem bona, eosdem fructus, quibus ille nunc in cœlesti illa regione circumfluit, comparare. Dixi.

VINCENTII BLASII
Garcia Valentini in commendationem Petri Trujol, qui Michaelem Luvielam funebri oratione laudauerat, Elogium,

INSIGNE vitiorum dedecus, & turpitudine, dissolutæ, perditæq; uitæ deformitas sepe facit, Patres Iurati clarissimi, Rector humanissime, uiri nobilissimi, ut homines sceleris conscientia perturbati, lucem fugiant, nocturnisque tenebris delectentur, ut ijs occultati, ad omnia flagitia industriam exacuunt, & in omnium scelerum, atque libidinum colluue impudentius uoluentur. At Agesilaus Rex ætatis suæ clarissimus, idemque modestissimus

ab alijs spectari, notari digitis, in luce populi, oculisq; gentium habitare uolebat, ut qui sic uiueret, nihil ut turpiter ageret; sic cogitaret, nihil ut in eius moribus elatum, aut insolens, nihil inconsideratum, aut turbulentum uel oculatissimus deprehenderet; sic deniq; loqueretur, ut ex eius ore nihil efflueret, quod quemquã uel maleuolentissimũ posset offendere. Vnde mirabar equidem, & cum Petri Truiol præclaros ad uirtutes, ac optimas disciplinas impetus agnoscerem, dolebam uehementer honestissimum adolescentem, & in literarum studijs magna cum laude uersatum, in domestica umbra consenescere, malleq; à posteris ignorari, quam industriam suam, nobilesq; progressus in solem, ut aiunt, ac puluerem felici, generosoq; ausu uocare. Sic namq; ratiocinabar mecum: impuri homines, ac scelerati latebras circumspeciant; ab aliorum sese oculis subducant; & ceterorum uitata consuetudine, uasta, & latè silentia loca frequentent: At Petrus Truiol, liberalibus excultus disciplinis, & uirtutis studio haud mediocriter incensus, quid est, cur, diuturno silentio usus, Pythagoræum discipulum agat, nobisq; ingenij sui immortales fructus inuideat. Prodeat, prodeat iam tandem in publicum: ostendat Academiæ, & literatis omnibus lumen ingenij, doctrinæ, atq; uirtutis: nullam, quantumuis acrem censuram, rectè factam conscientia, quæ una est, & germana foelici-

tas, subnixus reformidet. Passus nō est humanis-
simus adolescens, nos diuinius præclari alicuius fa-
cinoris, aut conatus, qui nostris uotis satisfacere,
expectatione torqueri, ne quis inde occasio-
ne maligne captata, configeret, eum ita uiuere, ui-
xissetq; , ut frustra natus uideri debeat. Testatum
ergo reliquit hōdierno die, se auram popularē,
lucem publicam, & fauentis coronæ plausum, nō
ulla ignauia, aut superbia, sed ingenuo quodā pu-
dore refugisse. Audiuitis eum Michaelis Luuie-
le, Doctoris admirabili uirtutū omniū concentu,
& rarissimæ naturæ, atque fortunæ dōtibus præ-
stantissimi, diuinas actiones, & innumerabilia,
quæ in uirum, grauissimis Reip. Christianæ mu-
neribus à Deo Opt. Max. destinatū, cadere pos-
sunt, ornamenta exquisito artificio, & excellen-
ti cū uerborum, tum sententiarum copia com-
mendantē. Quā ex re quantam, prò summe Chri-
ste! iucunditatem hausissemus; quam lætum, ac fe-
licē hodiernus sol diem nobis attulisset, nisi unus-
quisq; nostrū meminisset, non laudari uiuum Lu-
uielam, sed mortuum; non iam nostram, sed alien-
um; non, ut antea, nobiscum agentem, sed inter
cœlites, ut opinor, uersantem; quasi esset in fatis,
nos in summa lætitia, ut est proximus uoluptati
mœror, lethale uulnus accepturos, & eò lethā-
lius, quod ab iniquo fato tanti uiri mors natura-
ta uideatur, ut noui oratoris laudi, & gloriæ ser-

uiret. Me miserum! Non potuit Alexander Macedonicus in uitam nasci, nisi, qua nocte monstratus est terris, eâdem Ephesiæ Dianæ tēplum, quo nihil habuit antiqua superstitio maius, nihil augustius, nihil religiosius, ac sanctius, crudeli incendio conflagraret? Non potuit ornatissimus adolescens ingenij specimen, & reconditæ eruditionis documentum orbi terrarum dare, sine ultimo prope excidio nostræ Academiae, sine luctu, & lachrymis eruditorum, sine iactura præcellentium uirtutum, sine illius interitu, qui erat omnium disciplina magister, charitate pater, omnium disciplinarum Atlas, totius regni firmissimum columen, ueritatis uox, quæ non ut ab homine, sed ut à celesti quodâ numine emissa, & longe, latèq; resonās, mortalium cæcitatem animi in excolenda uirtute, surditatem in salutaribus consilijs admittendis coargueret, & non modo languorem in exequendis Christi præceptis, sed etiam in Deo pie, sanctèq; uenerando, amandoq; soporē exprobraret? Scindite uestimenta uestra, & accingimini saccis, & plangite ante exequias Abner, ait Regius uates David, ad populum conuersus, manibus eiusdem uiri summo cum dolore, & tristi eiulatu iusta persoluentem. Habet, uel potius habuit Academia Valentina suum Abner, quem nunc in cæstis requirat; cuius desiderio in lachrymis, & luctu setur; quo sublato letitiam omnem abiiciat;

atris, & pullatis uestibus induatur; ante eius exequias fleat, ac lamentetur.

Deseruerat Abner profligatissimi, & iure cæsi Regis Saulis filium, Isboseth, quasi insititium, et adulterinū dominum, & studia sua, opes, quæ non erant mediocres, & quod omnium fuit caput, maxime industriū ingenium, & à multa belli, pacisq; experientia solertissimum ad Dauidem, uerum, et legitimum Regem conuersa uoluntate cōtulerat. Ut autem gratissimo aliquo, & precioso munere commendatus, facilius sibi uiam ad regium contubernium aperiret, Saulis filiam Michol, primam Dauidis cōiugem, sed alteri nefario matrimonio iunctam, pernobili furto surripuit, surreptam ueteri sponso, Phaltiel, qui eam nouissimè duxerat, iustis lachrymis. sed nō æquis passibus sequente, restituit. Quo uno facto uir animi maximi sic Regis procerū, ac totius populi uolūtates sibi pellexit, tamq; firmā ab uniuersis gratiam inijt, ut amplissimis honoribus, & grauissimis muneribus exornandus, ad sedandos rebellium animos, ueroq; regi conciliandos. in auspiciatō mitteretur. Regis enim sanctissimi sp̄e, ciuium optimorum expectationē, & strenui uiri tam fortia, quā honesta cōsilia una ambitiosissimi hominis seua manus, & nūquā cædibus saturata delusit. Ioab siquidē uir suspicaci ingenio, & sepe prepropere, ueritus, ne Dauid natura beneficētissimus, & cuiusq; meritis m.

Abner?
Isboseth?

Dauid?

Michol

Phaltiel

Ioab.

Ra præmia persoluens, hostem suum, ingentibus
 sese in regis amicitiam officijs sensim, ac latenter
 insinuantem, reliquis omnibus anteferret; statuit
 metu ferox dignitatis, non uirtutis, qua una im-
 mortales honores acquiruntur, æmulum è me-
 dio tollere, ut David postea uno ipsius imperio
 pro libidine regeretur. Atque ita media in por-
 ta Hebron, quò illum penè retractum à cisterna
 Sira, & nihil sinistri de doloso homine suspican-
 tem, deduxerat, quasi illi reconciliari uellet, & in
 eius complexum uenire percuperet, districto pu-
 gione, quem in eum usum ueste contexerat, impo-
 sito ad inguinem mortifero uulnere, confecit. In-
 fontis uiri miserabilè casum tam indignanter cle-
 mentissimus rex optimusq; testatæ uirtutis esti-
 mator, tulit, ut & iniquissimæ necis auctorem, &
 auctoris omnem posteritatem diris omnibus, ad-
 iectâ prius graui testificatione innocentie suæ,
 deuoueret, & itidem exclamaret;

„ Nequaquam, ut mori solent ignaui, mortuus
 „ est Abner.

Hæc omnia ita doctori Luuielæ, uiro egregie
 pio, integreq; seuero conueniunt, ut non facta,
 sed ficta; non gesta uere, sed à diuini spiritus af-
 flatu concitatis uatibus de eo ante multa sæcula
 prædicta cum uideantur, efficiant, ut nō iam Mi-
 chaël Luuiela, sed Valentinus Abner, non minus

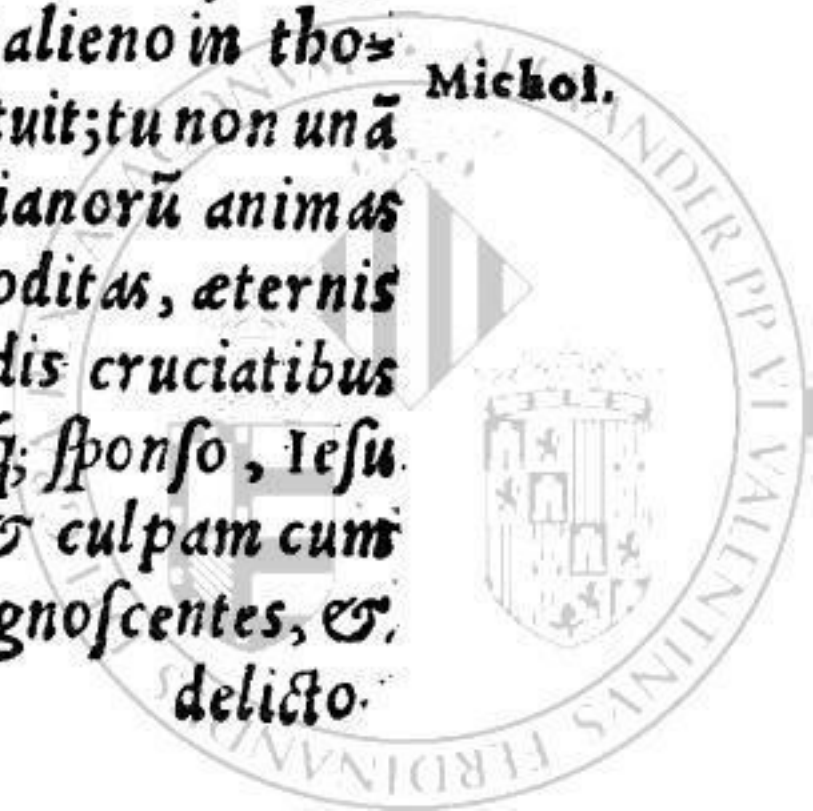
„uo, quam glorioso nomine appellādus censea-
 tur.

tur. Abner, ut auctores sunt grauissimi sacrarum
litterarum interpretes, & diligentissimi abstru-
farum rerum perscrutatores, lucem patris signifi-
cat. Hem Luuiela optime! hem uir longe clarissi-
me! hem anime maximis iam perfuncte labori-
bus, bonorumq; omnium, ut credibile est, concur-
su foelicissime! An non tu lux patris, qui multorū
mentes ignorantiae tenebris impeditas, & quasi
uallatas illustrati sanctissima disciplina? qui re-
bus implicatis, ac turbidis ex sapientiae sole de-
sumptam candidissimæ, ac splendidissimæ inter-
pretationis lucem attulisti? qui caelesti splendore
totus refulgens, plurimorum ingenijs difficilimas
quæstiones pertractatibus immortale lumē præ-
tulisti?

Discesserat Abner ab Isboseth pueri Regis of-
fensus insolentia; tu abdicatis corporeis uolupta-
tibus, spretis naturæ delitijs, terrenis bonis pro-
culcatis, humana omnia despexisti, ipsiq; Isboseth
mundo nimirum, illiusq; obsequio renunciasti. Ille
Michol Davidis coniugem, quæ alieno in tho-
ro spectabatur, priori marito restituit; tu non unā
Michol, sed innumerabiles Christianorū animas
Cacodæmonum fraude nefarie proditas, æternis
flammis comburendas, & horrendis cruciatibus
laniandas, uero Dauidi, legitimoq; sponso, Iesu
Christo, expiatis omni crimine, & culpam cum
summo mœrore, & lachrymis agnoscentes, &
delicto.

Abner?

Michol.

Phaltiel. delictorum ueniam deprecantes, Phaltiel (inferorum manium principem intelligite) frustra saeuiente, easq; tanquam suas repetente, aut extorquere conante, incorrupta fide, tradidisti. Illum Ioab, homo sanguinarius, & inexorabilis impellente inuidia, cæco metu amittendæ dignitatis urgente, uindictæ libidine arma ministrante, adacto per inguinem mucrone immaniſſimè necauit: tibi nullæ alia res, ut medici peritiſſimi, haud infirmis innixi coniecturis existimant, in summa spe longioris uitæ maturauit interitum, nisi seruata pertinaciter pudicitia, & domita semper cupido, cui à puero sæpe reclamanti, sæpe ferocienti, sæpe imperium detrectanti, frænos continentia, & castitatis iniecerat.

diuersis

Nequaquã ergo, ut mori solēt ignaui, mortuus est Abner. Sed, amabo, quomodo is mortuus est, qui in hominum linguis, & sermonibus uiuit? Quomodo flendus, qui immortalitate donatus, sempiterno æuo gaudet? Quomodo miser, qui sese immiscens cœlitibus, excussa mortalitatis cæcitate Deum ipsum intuetur, & in eo spectaculo immobilibus hærens oculis, inexplicabili iucunditate perfruitur? Quod si nec mortuus, nec flendus, nec infelix est, ineptus, & fatuus sit, qui eius fortunæ, perinde ac afflictæ misereatur potius, quam beatitudini, qua nulla contingere maior potest, inuideat. Nos, nos uerè mortui sumus, quibus

fatalis

fatalis hora singulis momentis insidiatur; quosq̄
 dum abest, & semper imminet, graui metu; cū
 adest, ingenti mærore torquet: nos deplorandi,
 quos durissimi casus impotenter exercent, ac diuī
 num numē nostris flagitijs irritatum iniquissima,
 & suo more ludentis fortunæ libidini iactandas
 r. linq̄uit: nos miseri, & erumnosi, nisi cuius admī
 ramur facta; cuius mortem sempiternæ initium
 uitæ, specioso quidem titulo, uocamus; cuius lau
 des libentissimē audimus, ad illius imitationem cō
 formemur. Tu interim, ornatissime iuuenis, da ope
 ram. & quantum potes, enitere, ut, quando tam
 studiose magistri tui uestigia persequeris, eiusdē
 te breui nostra Academia, ut doctrinæ, laudum,
 & gloriæ, sic uirtutum, ac sanctitatis, que,

equè ac fulgentissimum sydus usque ~~persequeris~~
 quaque enituit, intueatur
 baredem.

Dixi.

VIN

VINCENTII BLASII

Garciae Valentini in sequentem
orationem Praefatio.

(?)

SUSCEPIT uita, consuetudoq;
 communis, Patres I. uigilantissimi,
 humanissime Rector, Auditores
 ornatissimi, ut beneficijs excellen-
 tes uiros, uirtutisq; studio flagran-
 tes, in caelum fama, ac uoluntate tollamus, ut debi-
 ta uerae uirtuti merces, et amplissima praemia per-
 soluantur: deinde qui satis sua sponte ad amplexa
 uirtutes, colendaq; optimarum studia litera-
 rum excitatur. Ea spe deliniti, gratia alleli, ijs qua-
 si stimulis incitati, nequaquam mediocribus ac-
 quiescant, sed enixe dent operam, ut ad altiora, et
 illustriora, felici aura prouehantur: qui deniq; in
 studio uirtutis languent, qui negligentes sunt, ac
 dissoluti, qui ob turpem ignauiam. et ignobile ot-
 tium, in omnium ignoratione uersantur, clarissi-
 morum hominum gloria concitati ad studium ho-
 nestatis exardescant. Fieri enim non potest, quin,
 quamuis aliquis stipes, ac truncus sit, ignauiam abij-
 ciat, laborem amet, uitia detestetur, uirtutes expe-
 rat, ignorantiam exhorreat, sapientiae pulchritu-

dmo

IN SEQUENTEM ORATIONEM. 57
dine capiatur eorum accensus æmulationes, quo-
rum laudes intelligit hominum linguis uiuere, ser-
monibus ali. literarum monumentis inueterascere.
Habet uirtus multa præmia, sed nullū seipsa præ-
stantius; At, si ab hoc recesseris, quid, queso, homi-
ni, dum infirma hac corporis compage, & terre-
nis membrorum uinculis detinetur, contingere po-
test ad opes utilius, ad laudem illustrius, ad hono-
res magnificētius, ad quietem certius, ad immor-
talitatem gloriosius, quam omnium ore spargi, ac
disseminari in orbis memoriam sempiternam, exē-
ploq; esse reliquis omnibus; quo uno acuantur he-
betes, somno consopiti excitentur, remissi, ac al-
gentes augustius incipiant de se & sentire, & co-
gitare. Atque ita nihil potuit excogitare pruden-
tius, nihil inuenire futilius, nihil facere melius cū
ad utilitatem, ac gloriam Academiæ Valentiniæ,
tum ad posteritatis commodum, excitandamq; in
animis hominum rerum diuinarum cupiditatem,
Vincentius Blasius Garcia, quàm Michaëlis Lu-
uielæ, uiri ornatissimi, omniq; uirtutum genere cla-
rissimi, laudes, ac uitam, cum summa sanctitate tra-
ductam breuiter, summamq; describere. Neque
enim huius uiri diuina uirtus eiusmodi fuit, ut silē-
tio præteriri, aut uetustate senescere, aut obliuio-
ne deleri debeat. Ex eius autē recordatione quos
possint presentes, atque etiam posteri colligere
fructus, homo non sit, qui non uideat, & plenissi-

ma uoce fateatur. Suppetēt namq; omnium uirtu-
 tum exempla, quæ imitari; documenta, quæ sequi;
 præcepta, quæ seruare quicunque uoluerit, nihil in-
 uita faciet pœnitendum, nihil obscurum, nihil inso-
 lens, aut temerarium, sed omnia cum ratione, atq;
 consilio ita, ut procul ab eius uerbis insolentia, à
 iudicio temeritas, à consideratione rerum humanarum
 turpis procrastinatio, atq; tarditas absit.
 Restat hoc unum, ut dicturum post me adolescen-
 tem benigne, & attentè audiat is tum ob alia pluri-
 sima, tum ob illius gratiam, qui dum uixit, innume-
 rabilia, & ornamenta, & commoda huic Acade-
 miæ, & Reipub. importauit; qui nos tam ex ani-
 mo dilexit, quiq; (ut à diuina clementia, illiusq;
 bonitate sperandum uidetur) pro communis com-
 modo, atque salute fundit; fundetq; apud Deum
 non parum ualidas preces. Distulimus autem in
 hunc usque diem hanc egregiè indoctissimum uirū
 propensi animi significationem; ne eam legem,
 quam Romani, omnis elegantie, & politioris ui-
 tæ magistri religiose seruauerant, impudenter nos
 contempnisse, temere uiolasse uideremur. Ita enim
 castum fuit in duodecim tabularum legibus si quis
 in agro aliquid plantarit, quumque pedes a uici-
 no abesto: si ficum, uel oleam pedes nouem. Habue-
 rat his diebus præteritis eiusdem argumenti ora-
 tionem, excultam eleganter, miro artificio poli-
 tam, & quasi picturatam, honestissimus adolescēs

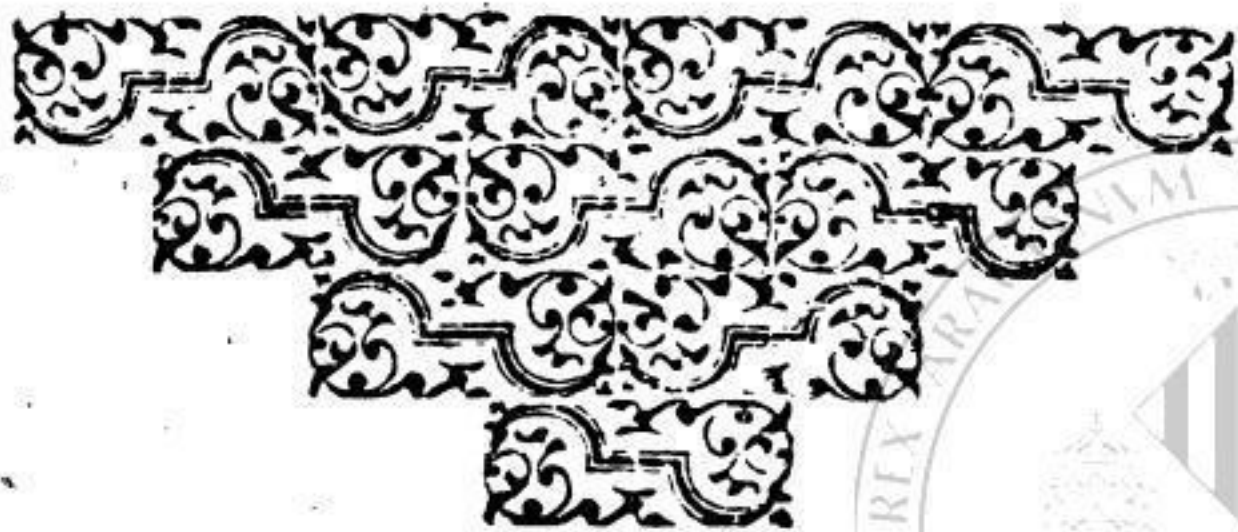
IN SEQUENTEM ORATIONEM. 58

*Petrus Truiol: atque ita indignum uidebatur, & mi-
quum plane, nos continuo in publicum prodire,
idem argumentum tractaturos, si non pari felicitate
secundaq; hominum fama, non admodum ta-
men dissimili diligentia. Erga Academiã, Acade-
mięq; proceres charitate. Voluimus igitur aliquot
dierũ spatium inter illius, nostramq; orationem in-
terponere, ut quas argumenti similitudo, or-
ratorum uoluntas, atque consilium ar-
tissima colligatione deuinxerat,
eas interposita mora dissi-
miles, ac diuersas
efficeret.*

Dixi.

H 2

VINE

VINCENTII BLASII

Garciaë Valentini oratio in fune-
re clarissimi Theologi Michaëlis
Luuielæ, recitata à N. studio-
sissimo iuuenē.

(?)

OLEBANT Aegyptij quorum
multa sunt & cogitata præclare,
& facta prudenter, P. Iurati uigi-
lantissimi humanissime Rector, ui-
ri ornatissimi, ad exhilarandos ani-
mos, & reficiendas uires sese conuiujs excipere
lautissimis, & genio mediocriter indulgere. Veriti
autem, ne, dum uoluptates consecantur, & libe-
rius colloquuntur, inducta humanæ imbecillitatis
obliuione, modestiæ fines excederēt, rerumq; maxi-
marum interpocula, curam abijcerent; ligneam
quandā mortui hominis imaginem, singulari per-
fectam artificio, in mensa locabant, ut obiecta
illa horribili, ad humanæ ludibrium felicitatis, ca-
daveris lignei statua, officij admonerentur; recor-
darentur suæ sortis; comprimerent turbulentos a-
nimi motus; intemperantiam omnem refecarent,
& memores, se tandem morituros, redditurosq;
Deo anteaſtæ uitæ rationem, languidis nequaquā
liqueo

liquefierent uoluptatibus, Sic fiebat, ut qui corpori seruibant, ab illius obsequio, indulgentiaq; discederent; in conuiujs, & computationibus, quibus mens sepe obruitur, ante oculos uersaretur spectaculum illud triste, ac luctuosum, quod exsultantem sepe, & nimis ferocientem libidinem cohiberet. animumq; fallaci rerum imagine captum, in cognitionem adduceret sui. Vtinã sic uoluisset Deus, ut ad inserendam nostris mentibus humanæ infirmitatis, & caducæ, fragilisq; fortunæ animaduersionem, eandemq; perpetuo excitandam, eiuscemodi statu, aut saltem externis exemplis indigeremus, & clarissimorum hominum interitum procul adspiceremus; alienã potius orbitatem, & luctum, quam nostram miseriam, & calamitatem mœrere mus; externorum lacrymas frænare, & adhibita consolatione dolorem lenire contenderemus, quã domesticis incommodis, & proprijs conflictati cladibus, in suspiria, & eiulatus erũpere, ac deniq; infensum huic, & inimicum Academiæ fatum accusare cogeremur. Sed, proh dolor? obliuiscimur iam aliena incommoda; lacrymas uix uel expressas explodimus; propria uero uulnera, & seuisimæ atrocitatem fortunæ lamentamur, & ex uero, solidoque animi sensu eas lacrymas effundimus, quæ uerum, non simulatum, domesticum, non peregrinũ, proprium, non externum dolorem præferre uideantur. Contigit idem propemodum nostræ Academiæ,

ORATIO IN FVNERE

Alij fecus
scripserunt.

demiæ, paulò ante florentissimæ, sed nunc misera-
bilem in modum deformatæ, & Valentino regno,
cui Michaël Luuiela, uir nunquam sine magno
uerborum honore nōminandus, multorum maxi-
morumq; caussa commodorum fuit, quod olim Po-
lo Histrioni. Is enim, cum plenissimo theatro, &
paratis omnium ad audiendum animis, acturus fa-
bulam quandam, in qua nescio cuius interitum de-
plorabat, exspectaretur; renunciatum est uniuersæ
concioni, Polum quidem non solùm unum actum,
sed totam fabulam ætatis peregisse. Subito namq;
animi deliquit extinctus fuerat. Opprimitur ergo
Academia Valentina eo dolore; eo mœrore conta-
bescit; ea fortunæ iniquitate cruciatur, ut tantùm
absit, ut alienum dolorē dolere possit, ut suum uix
misera sustinere queat. Date igitur hoc, & conce-
dite mihi, ut in maximo luctu clarissimorum homi-
num, ac acerbissimo, proprio indulgeã dolori; que-
rimoniis effundam maximas; nec orationem, obse-
cro, eleganter, & artificiose excultam, & ceber-
rimi Doctōris laudes continentem, sed gemitus, &
ciulatus; nec dicendi artificium, in quo sese Orato-
rum solet ingenium iactare, sed suspiria, intimorū
sensuum cruciatus ostendentia, atque singultus,
uocem in ipsis faucibus opprimentes, ab homi-
ne misero, & doloris magnitudini succumbente,
expectata. Sinite me, per Deam immortalem,
de aduersa fortuna grauitè, ac christi ignè conquē-

ri, accusare auersum à nobis fatum, mortemq; ipsam, optima quæq; , maximeq; necessaria superbe uastantem, & sine ullo discrimine consumentem, detestari. Suppeditabit mihi eloquentiam iustus dolor, eo certius quòd animos mihi faciat rei de qua dicturus sum. maiestas, amplitudo, & ubertas, quæ tanta est, ut materiã, infinito patetem cuius tardo, & hebeti; quamuis nõ quærat, obijciat: uestra deinde humanitas, atq; benignitas, est explicatu difficillimum. quanto pere me diffidentem, & cunctabundum, & graui metu subactum confirmet, audacemq; reddat ad id suscipiendum, quod eloquentissimorum hominum iure fugisset, ac formidasset audacia. Audietis breuiter, atq; summam Michaëlis Luuicæ Theologi maximi laudes, eiusq; uiri uirtutes, cuius nos si uiri boni, id est. si grati esse uolumus, habere debemus uitam, ut chrystallinum speculũ, in quo ueram & ad uiuum expressam uirtutum omnium imaginem licet intueri: mores. ut unicum specimen, & documentum pie, religiose, Christianè, sancteque uiuendi; mortem. ut exemplum humane infirmitatis, spem felicioris uitæ, aditum deniq; ad Dei Opt. Max. patriam, ubi, ut credi potest, inter celites degit, atque sempiterno æuo perfruitur.

Apparuit nunc tandem, Audito clarissi, quam sint ad miseriam singulari fato nati uiri precellenti uirtute nobiles: quam eorum uita breuis, anni quam angustis terminis circumscripti, quando eo

ORATIO IN FUNERE

celerius ex nostris oculis, gremio, congressuq; subducantur, quò est orbi notior eorum probitas, clarior fama, nomen illustrius. Etenim cum magnus esset Theologorum numerus, in quos antiquum suum in viros, humana conditione maiores, inuidia pestilentissimum virus mors posset effundere, eum tamen è medio sustulit, quem sanctissima disciplina, mores mirè pijs ac religiosi, ardentissimū vere, solidæ, germanæq; beatitudinis desiderium, incensa humani generis iuuandi cupiditas, antequam moreretur, immortalitate donauerant. Proditum est ueterum Romanorum monumentis, omniumq; ore decantatum: cùm Romani Deorum hominumque fauore cunctis nationibus formidabiles, & ad libertatem nati, iniquissimo ferrent animo, se alieno imperio parère, eorumque non esse liberas uoces quorum animi nunquam seruitutem subiissent; regemq; adolescentem nimis insolenter agentem ægris oculis intuerentur, illius imperium detrectasse, & animis ad rebellionem paratis opprimendi tyranni occasionem quæsiuisse; horum autem insolentiam, ut Rex opportune reatunderet, & defectibus auctores graui supplicio afficeret, in caussa fuisse senem patrem, qui apprehensa legati, quem filius misserat manu, in hortum ingressus, summa papauerum capita amputauit, innuens, si Romanos proceres, uirosq; potentissimos è medio tolleret, fore breui, ut reliqui, alieno

peris

periculo, & nece cautiores facti, dicto essent audientes, & seruire discerent melioribus, nisi eandē, diram illam quidem, & seuam, subire conditionem uellent. Non aliter sese nobiscum, & cum Academia Valentina mors gessit. Nam quos ingenio, uirtuteq; præstantes uidit, & supra mortalitatem elatos agnouit, in hos graui facto impetu, magnā diuinorum hominum stragem fecit, & luctuosissima inuecta solitudine, & uastitate, nobilissimam hanc deformauit Academiam. Florebat opinione uirtutis, sanctitatis, omnisq; eruditionis Ioachimus Molina; hunc, uehementer infensa mors tam diu seuo, & lento morbo implicuit, donec debilitatis uiribus, & reductum ad incredibilem maciem extinxit. Quid ego de Laurentio Palmyreno dicam? Hab miser, cur ego toties cogor, mihi ipsi quasi manus afferre eius recordatione renouata, qui moriens secum delicias huius Gymnasij abstulit, iustumq; nobis, orbitatem, solitudinem, & sempiternam lugendi reliquit occasionem. Tandem Michaëlem Luuielam, Theologorum principem, fidei Christianæ acerrimum defensorem, ueræ religionis patronum, & antiquæ simplicitatis uirum, ut qui antiquos patres omnibus uitæ actionibus, & exemplo foeliciter exprimebat, ita inuisum, & inimicum habuit, ut is solus, aut nemo alius exclamare potuerit; præcisa est tanquam à texente tela mea, & cū adhuc ordiret succidit me. Quot homi-

ORATIO IN FVNERE

num millia numerari nunc possunt; qui confecto
 suæ vitæ cursu ad extremam ætatem peruenerunt
 inglorij, & ignobiles, nec sibi utiles, nec alijs fru-
 ctuosi: leni tamen, & quæta senectute perfruun-
 tur. In hos nullum exercet mors odium; his blan-
 ditur; hos quam diutissime superstites esse sinit,
 quoniam, cum primum inter uiuos esse desierint,
 sempiterna obliuione delebuntur, & ex animis ho-
 minum sic effluent, ac si nunquam uixissent: & iu-
 re; quia male turpiterq; uixerunt. At Michaël
 Luuicla, uir eximia uirtute; doctrina, morum
 puritate, uitæ innocentia ornatissimus, quo-
 riam sibi; uiuens adhuc, mortalitatem strue-
 bat, subito est ex hominum oculis, non tamen
 ex mente, & linguis ablatiis. Voluit namque in-
 uidens Valentiniæ fœlicitati fatum nostras abs-
 cindere spes; illius conatus impedire. qui hoc uo-
 num agebat, ut eie&ta uitiorum omnium ex Va-
 lentino Regno sentina, Deum Opt. Max. menti-
 bus omni labe puris, religiose coleremus, abdi-
 catisq; impuri&simis uoluptatibus, eas consecra-
 remur, quæ puræ, quæ solidæ, quæ immortales
 nullam facietatem pariunt, & tamen omnem uel
 infinitam cupiditatem complent, ac satiant.
 Id moliebatur fatum dirum, ac insolens; id co-
 nabatur; in hoc uno laborabat; sed hoc unum,
 quod minime uolebat, præstitit, nimirum, ut
 quiuis intelligat, noluisse cœlam, cœlites, ac cœ-
 li,

li, cœlitumq; Regem eius præsentia diutius ca-
 rere, cuius consuetudine, congressu, animi ma-
 gnitudine, grauitate, constantia, iustitia, integri-
 tate, & sapientia indigni mortales uidebantur.
 Hic enim solus fuit, in quo non uel mores erudi-
 tione, uel eruditionem moribus, uel uitia quædam
 uirtutibus quisquam, etiam si maledicentissimus,
 compensaret: sed quem citra delectum ullum, totum,
 ac tuto possimus, ac debeamus effingere. Huius do-
 ctrinam si quis contempletur, quid rarius? Si uitã,
 quid incorruptius? Si eloquentiam, quid admirabi-
 lius? Si festiuitatem, quid dulcius? Legistisne unquã
 apud Poëtas, qui res non modo probabiles, sed e-
 tiam uerissimas fabularum inuolucris occulere uo-
 luerunt; Legistis unquam Apollinem aurea cytha-
 ra, mirabiliq; harmonia, atq; concentu mortales,
 atq; immortales incredibiliter recreare, ac refi-
 cere solitum? Legistis Orphæum cantu fidibusq;
 lapides mouisse, feroces immanium belluarum in-
 petus fregisse, nemora, rupesq; traxisse, & pe-
 rennium fluminum cursus retardasse? Legistis
 Mineruam, omnium scientiarum concursu, artiumq;
 disciplinis excultissimam cæteris deabus sapientie
 nomen præreptum sibi uni uendicasse? Mercuriũ
 sua illa uirga liberis hominum mentibus dominan-
 tem? Nouem illas sorores, atque elegantioris lit-
 teraturæ præsides, tum charites cunitatis, &
 humanitatis Deas; Heliconia Tempe, fontem,

qui eas uocales redderet, quorum ille aqua suauissi-
 ma, & salutari sitim extinxisset? Legistis Pytho-
 nam, quam Latini Suadelam uocant, ab humanis
 mentibus cuncta impetranter, cuncta extorquen-
 tem? Legistis quidem uel sepe. An uos hæc inania
 figmenta, aut otiosorum hominum somnia puta-
 tis? Non equidem arbitror uos ita ueterum inuen-
 ta contempnere, aut monumenta negligere, ut res
 magni quidem ponderis, atq; momenti, quasq; Mi-
 chaël Luuicla representauit, apud uos ipsos sor-
 dere patiamini. Etenim, quid, quæso, per Deum im-
 mortalem, uox illa hominis dulcis, blāda, molliter,
 atque suauiter in animos hominum illabens, in-
 dexq; diuinæ mētis fuit, nisi Phæbea Cythara mor-
 talium animos à terrenis cogitationibus abstra-
 hens, & in cœlum attollens; educens abiectissimarum
 rerum cupiditatem, excitans diuinarum si-
 tim; extrahens morbos pestilentissimos, & sanita-
 tem adferēs, quæ non Hippocrati, aut Galeno, sed
 medico cœlesti referri debet accepta? Quis præ-
 terea tam duræ ceruicis? Quis tam stupidus, aut ex
 ebore dolatus esset, quem non molliret suauitas il-
 la, & quasi Orphica oratio Luuicla? Non exci-
 taret ad pietatem? Non inflammaret ad solidæ
 beatitudinis desiderium? Age uerò illa è candidissi-
 mo pectore profluens oratio, lenis, elegans, non il-
 lita fucis, non pigmentis insignita, nōne Castalij
 fontis perennitates, atque decursus exprimebat?

Eam dum bene nati adolescentes assidue auribus
 (ut sic loquar) imbibebant, & sermone nitebantur
 referre, nonne quasi uocales, & disertis efficieban-
 tur? Porro cum sic eruditione docebat, sic acumine
 reluctantibus uim inferebat, orationis uarietate,
 & copia delectabat; quis non uelut praesens Mi-
 neruae numen agnoscebat? Quoties autem ho-
 nestissimis, iisdemque festiuissimis salibus, ser-
 mones, quos serebat cum amicis, aequè facetus,
 aequè grauis, cōdiebat, nonne Veneres omnes, Cha-
 rites, omnes urbanitates, lepōres omnes, atque fa-
 cetiae ex eius ore fluere putabantur? Cum inaudito
 quodam artificio ad aliorum se uoluntates compo-
 nebat, & quosuis in animis hominum motus exci-
 tabat, aut excitatos sedabat, nonne Mercurium ip-
 sum superabat? In huius profecto unius labijs Py-
 tho illa Flexamina seſſitare credebatur: uiuere cum
 eo, sermones instituere, ab eius ore pendere, eius uo-
 cem audire nihil aliud erat, quàm in Parnassi ne-
 moribus degere, & delicijs omnibus circumfluere.
 Denique non desiderabat Musarum chorum, qui-
 cunque aut eius lateri hærebat, aut ab illius disci-
 plina instituebatur. Quid plura? homo non erat,
 qui non iam uirum hunc (quem nescias natum potius
 ad huius Regni utilitatem, quàm ad luctum)
 propter liberales artes, aut liberales artes pro-
 pter hunc uirum non inciperet mirari, amare, cō-
 lere. Hic ergo unus nobis erat Orpheus; hic unus
 Apollo,

ORATIO IN FVNERE

Apollo, hic unus Minerva, hic unus Mercurius;
 hic Musas, hic Charites, hic Suadelam, hic deniq;
 omnem ueterum felicitatem, & fabulosa numina,
 ablata omni impuritate superstitionis, attulerat.
 O miseram Academiam Valentinam, quæ talem
 uirum, tam importunis, & calamitosi temporibus
 amisit? O iacturam doctrinæ, sapientiæ, eru-
 ditionis nullis unquam sæculis sarcendam! O in-
 sanabile uulnus, & eò magis, quod post multa alia,
 est huic Reipublicæ ab atrocitate fortunæ
 impositum. Proh Deum immortalem! nisi for-
 tasse eum frustra appello, qui multas iam aliena-
 tæ à nobis, ob innumerabilia, & nefaria scelera
 nostra, uoluntatis suæ significationes dedit, quod
 tantum in se Valentinum Regnū, & Academia fa-
 ctius commisit? quod tantum concepit dedecus, ut
 graui ictu percussa, & quasi attonita nō modo ia-
 ceat, sed eodem funere cum Atlante suo, atq; patro-
 no elata, & sepulturæ mandata uideatur? Etenim
 quo primum tempore fuit nobis tātus, tamq; in om-
 ni genere laudis, & gloriæ excellens uir immatura
 morte præreptus, sublata fuit prudentia, quàm ne-
 mo fallere, bonitas, quæ neminē dici pere poterat:
 extincta iustitia, quæ nec deliniri gratia, nec præ-
 mijs duci, nec pollicitationibus lactari, nec preci-
 bus flecti, nec metu deterreri consueuerat, quo mi-
 nus suum unicuiq; tribueret; dissidentes concilia-
 ret; errantes in uiam reduceret; omnes tandem,
 in qui-

in quibus aliqua melioris vitæ spes effulserat, in officio contineret: erepta fides, & in fide constantia, & in constantia consilium, ita ut fidem nulla rerum asperitas labefactaret; constantiam nullus uel durissimus, acerbissimusq; casus, nulla longinquitas temporis, atque uetustas inminueret, cum maturo quodã, diuinoq; consilio omnes vitæ suæ actiones metiretur. Tantũ in eo pietas in Deum uoluit, ut omnis abesset simulatio; nihil fucatum, & mistum cerneretur: sed omnia recta pura, & ex sanctissima disciplina florerent. Contigerat huic, diuino munere, ingentiq; beneficio, in uindicandis hominum sceleribus, uitaq; ad uerissimum Dei cultum, sanctissimamq; religionem conformanda, iusta seueritas, usque adeo Dijs, hominibusq; iucunda, ut nulla, quod est prorsus admirabile, superbie suspicio subesset, essetq; illius sermo erga omnes mira suauitate, atque lepore conditus. In administrandis negotijs, quæ illi ad publicam salutem, fidei cõseruationem, & elidendis improbitatis, & prauitatis fibræ, maxima, & plurima commendabantur, eam adhibuit diligentiam, ut omnis temeritas abesset; omnis festinatio, quæ non modo periculum crearet, sed periculi suspicionem adferret, excluderetur. Grauitati sic studuit, ut cum leuitatis nulla, aut procrastinationis nota resideret, omnia suo tempore faceret; & captata opportune rei gerendæ occasione, deliberandi tarditatem

exsequendi celeritate compensaret. O nos ærum-
 nosos, & Luna quarta natos, quibus uix lux periu-
 cunda, & salutaris apparuit, cum nox statim erū-
 pens, circumfusus clarissimis tenebris, quidquid re-
 liquum fortuna fecerat, obruit, atq; compressit?
 Atque mihi, hæc omnia perpendenti, & nouissi-
 ma primis comparati, uerè quidem exclamasse uis-
 deri solet Poëta nescio quis in hunc modum: La-
 crymās morior, lacrymans natus sum, in lacrymis
 ” uniuersam comperi uitam. O genus hominum lamē-
 ” tabile, luctuosum, fragile, caducum, eductum in ui-
 ” tam miserrime extractum celerrime? Quantum
 ” sui reliquit desiderium huic Academiae uir longe
 ” optimus, & sapientissimus? Quantum Valentino
 Regno? Quæ præsidia securitatis, quæ ornamenta
 honoris, quæ decora nobilitatis, quæ monumenta
 gloriæ amisit templum ipsum maximum, bono-
 rum sedes, sanctitatis domicilium, ueræ religionis
 propugnaculum? Iam acerrimi fidei Christianæ
 defensores, extirpatoresq; prauarū opinionum,
 & ut loquimur, Inquisitores, uix credibile est, quā-
 to cum animi sensu, atque dolore consortem san-
 ctissimi laboris, consiliorumq; omnium participē
 desiderent, in tanta præsertim bonorum paucita-
 te? Ille enim multa, atque adeo innumerabilia, au-
 thoritate sua, oratione ex diuinis hausta fontibus,
 impetrauit, & confecit, quæ uix ferrum, uix uis,
 uix bella, ac cædes extorsissent. Ille, ille, contuma-

ees, refractarios, & cæca animi obstinatione deprauatos, quosq; neq; mortis turpitude, neq; ignominia post mortem sempiterna, neq; horribiles flammæ, neque æterni supplicij metus, neq; apud inferos intolerabiles cruciatus ab insanissimo errore, & pestifero sensu deterrere potuerunt, fuis ad Deum precibus primum, deinde cœlestium bonorum commemoratione, mox adhibita sacrarum literarum uerissima interpretatione, ad extremum argumentis rectè, sapienterq; conclusis, perniciosis conuictis erroribus, & planè iugulatis, in pristinam mētis sanitatem restituit, Ecclesiæ uindicauit, ab orci faucibus eripuit, Deoq; Opt. & Max. conseruauit. Hæ illum curæ exercebant; hæc illius erant oblectamēta; hæ uoluptates atq; deliciae; hæc amplissima sacerdotia; hæ nobiles præfecturæ; hæ diuitiæ; hæc una felicitas. Nullius pij, & docti conuisionatoris uox, quæ semper habita est præcipuum Dei instrumentum, ad constituendam in animis hominum fidem, mouendamq; pietatem liberius est audita, iucundius admissa ad animum, firmitus, ac diutius in omnium auribus perstitit. Nemo confidentius, aut maiori auctoritate impia, & pestifera dogmata rationibus, & argumentis confutauit, confutata ex hominum memoria absterfit, absterfa contriuit, contrita deleuit; ueram ac salutarem disciplinam cōfirmauit, ac stabiliuit; catholicæ religionis usum, & exercitationem restituit, ac re-

ORATIO IN FUNERE

nouauit. Quid ita? quia nemo fere tanto labore
 studuit, tanta contentione laborauit, ut uitæ, ac
 morum suorum exemplo ad bonas partes adduce
 ret, sacrosanctæq; religionis studio, & cupiditate
 inflammaret. Erudiebat namque non minus exē
 plo, quàm uoce: nihil præcepit, quod ipse prius
 non exequeretur; nihil imposuit, quod non subi
 ret. Quid immoror? tota illius uita nihil aliud
 fuit quam salutaris quedam, ac sancta disciplina.
 Laudabatur tamen in eo præter cæteras uirtu
 tes rarissimi generis continentia, & inuicem
 exempli pudicitia, adeo, ut nunquam sese polluis
 se, aut Venerem degustasse; sed nobilissimum uir
 ginitatis donum anxie atque sollicitè seruauis
 se dicatur. Exierat in solitudinem, desertaque
 loca, ut urbani tumultus, ac strepitus molestia
 liber rerum à natura inuolutarum contempla
 tioni uacaret, Aesculapius, omnium qui unquam
 ubique terrarum fuerunt medicorum sine ulla con
 trouersa præstantissimus. Cum autem oculos, ut
 sepe fit, uariis in partes, animi gratia, conuertis
 set, atque iam primos laboris, in itinere suscepti,
 fructus percipere cœpisset fortuna, solita semper
 illius cœptis aspirare, tunc si unquam alias suæ pri
 stinæ consuetudinis egregie memor, uotis arrisit.
 Incidit enim, raro quidem, sed felici casu, in quen
 dam pastorem, qui sese bacillo, quæ peritissime amb
 abus manibus regebat, à seuisimo, & mortiferis

momento uirus Dracone strenue defendebat. Hæ-
 sit in uestigio medicorū princeps uehementer ad-
 miratus, & quasi attonitus, quod tamdiu pastor
 adoleſcens Draconis uim, impetum, ac pestilentē
 afflatum sustineret; nec sustineret modo, sed imma-
 nis beluæ caput, ac terga repetitis ictibus uerbera-
 ret, grauiusq; cōtunderet. Accessit ergo propius,
 moræ prorsus impatiēs, & rei nouitate pellectus;
 cœpit pastorem ipsum à capite ad pedes contem-
 plari, admirari uenustam faciē, in qua tantū belli-
 ci uigoris, & ximiæq; fortitudinis inesse cōspexerat.
 Etenim qui habitu, & specie agrestis, atq; rusticus
 uidebatur; decore formæ, flore ætatis, uiribus ut ex
 tacita corporis figura cōiici poterat, præalta si-
 pe natus apparebat. Cingebat illius caput, eleganti
 & sarte, & grato pallore dilucida, decēter ornatū,
 corona uarijs ex floribus, sertis, & frondibus artifi-
 ciosè cōfecta. Illam cū primum uidit Aesculapius,
 suspicatus id quod erat, pastori, acriter cū Draco-
 ne dimicanti, in eaq; tantū cura defixo, ut hostem
 prosterneret, suspensis uestigijs appropinquans, è
 capite extremis digitis deturbauit. Vix ea, (mirū
 dictu solum attingerat, cum misellus pastor exa-
 nimatus concidit: breuiq; miserabili mortis genere
 periisset, nisi Aesculapius incipinato casu terris
 lacētis, ac prope spirantis capiti coronā e qua pul-
 cherrimi iuuentis salutem, ac uitā pendere, admirā-
 bili experimento didiscerat, extemplo readidisset.
 Ea restituta, restitutus est postrato animus,

ORATIO IN PVNERE

adeò, ut se, auctus iam uiribus, erigens, acrior ad pugã rediret. & uim ira suscitaret. Letus Apollinis filius, & mirifice exultans, quod admirabile cõtra uenenati draconis uim mortiferam remedium inuenisset, statuit, quinam esset ex multis floribus, qui pastoris caput redimebant, in quo tanti miraculi caussa lateret, uel cum alienæ salutis discrimine. perscrutari. Contendit ergo ad strenuum, nouiq; generis bellatorem, coronã, fugata prius pestilentissima fera, è capite aufert: flores omnes elegantissime defixos detrahit, eosq; sigillatim, humi iam strato pastori (subitò namq; deliquio exanimatus conciderat) admouit. Excitari autẽ, aut reuocari in uitam non potuit, donec Aesculapius suprema cura anxius, atq; periculosissimum experimentum, & experimenti euentum ancipitem pãuete animo detestatus, post multos flores eum applicuit, qui candore gratissimo, & suauissimo odore mirus, acutisq; armatus spinis, & Aesculapium tristi cura, & pastorem indigna morte liberauit. Non tam lac lacti simile est, aut ouum ouo, quàm hæc cum Michaelis Luuie uita, moribusq; consentiunt. Hic egregius, ac uigilantissimus ouium Iesu Christi pastor ac custos, cum generis humani hoste sempiterno, antiqua serpente, acerrimè dimicauit. cumq; illius castissimum, & in quo plusquam Platonica residebat sapientia, caput coronã omnium uirtutum, ac scientiarum uenustissimè cingebat.

singeret; qui innumerabiles uicerat, uictos demis-
 serat in tartara; demissos, in sempiternos crucia-
 tus arripuerat, ab hoc uno non modo infectare, u-
 naue accepta plaga, sed toto capite imminuto se-
 pe discessit; totiesq; repulsus est, quoties suam fra-
 ctam uim, & non semel ludificatos conatus in il-
 lum conuertit. Qui istud, quæso? Quia inter eos
 flores, quibus tempora sanctissimæ prudentiæ ple-
 nissima ornarat, unus erat candore admirabilis,
 sed spinis armatus, qui ueneni omnem malignita-
 tem, ac seuitiam retundeat, eneruabat, extingue-
 bat. Queritis, quinam iste flos fuerit? continētia,
 castitas, pudicitia; dicā apertius ut soleo, & debeo,
 uirginitas, pulcherrimarum rerum multo pulcher-
 rima, sed acutis undiq; spinis horrida. & non pa-
 rum laboribus exercita. Hæc una reddiderat ho-
 minem inuictum; fecerat contra omnia, ut sic lo-
 quar, caco demonum terricula impavidū. hæc fue-
 rat rarissimum contra mortiferum libidinis uene-
 num, & tela Cupidinis antidotum. Hanc, ut ille
 conseruaret, retineretq;, quid, proh sancte Chri-
 ste, quid inquam, non pertulit? quid non excogita-
 uit? quos non exantlauit labores? quibus se non cō-
 fecit uigilijs, attriuit curis, inedia, uerberibus? Quis
 enim non didicit, expertusq; est, quàm egre tan-
 tum Dei Opt. Max. munus, optimæq; parentis na-
 turæ donum, quo labore, & sudore conseruetur?
 sustodiatur? Addam & hoc aliud. Plinius senior,

ORATIO IN FVNERE

acerrimus earum rerum investigator, quas natura ab hominum oculis subtraxit, atq; recondidit, auctor est, erui è terra uisceribus ebur lōge candidissimū intermixtis durissimis lapidibus; cuius ea sit uis, ea natura, ut cadauera in eo condita, à uermibus, & tabe conseruet. efficiatq; ne uilla propemodum etate, aut carie exedatur. Ebur hoc extractū è terra continentia est, aut castitas, cum ea uirtute coniuncta, quam sacræ literæ humilitatē uocant; intermixti lapides labores sunt plusquam Herculei, quibus se frangendos obijciunt, & acerrimè cōflētāt, qui animum omni labe purum, corpus nulla libidinis nota inquinatum, nullis impuritatibus impressum uestigijs tueri ac cōseruare pro uirili parte contendunt. Produxit natura; excogitauit hominum immensa cupiditas, & immoderatum corporis obsequium innumerabilia delectamenta, blandas delicias, solidæ uoluptatis fucata specie mentibus humanis, doloq; malo blandientes, uoluptates, & uoluptatum illecebras: quæ falsa suauitate permista morum integritati, & puritati insidias tendere consuescunt, quas dum casti, & integri homines uitant, quibus attriti curis, confecti uigilijs, exhausti laboribus incedunt? Hi sunt lapides duri, & horridi, qui simul cum ebore è terra erumpunt. Ex hoc ebore constructum fuisse, & erectum sepulchrum, in quo Darius Rex maximus, & optimus conditus fuit, clarissimi nominis, sum-

meq; prudentie uiri prodiderunt. Darius fertis-
 lem. ac fecundum significat; Quis, obsecro, hoc
 nomine clarior, hac laude illi strictor; hac fecundi-
 tatis fama nobilior extitit. quam Michael Luue-
 la; is enim cum castitatis, ac puritatis curam ha-
 beret antiquissimam, omisit omnes uoluptates,
 reliquit stultiā delectationis; spreuit ludos, iocos,
 conuiuia; sermonē etiam pene omnium familia-
 rium deseruit. Hinc ergo minus mirandum est, si
 illius nomen, gloriam, eximiasq; uirtutes fama ip-
 sa in cœlum efferat, & earum memoria in omnium
 mentibus assidue uersetur. Etenim tanta fuit ha-
 ius dum uiueret, rerum humanarum contemptio,
 tanta honorum dispicientia, tantum ambitionis
 odium, ut, quæ res alios insolentissimos fecisset,
 ea uirum, cœlestibus animis prope parem, mo-
 destiorem redderet, & in sui contentionem quo-
 tidie magis induceret. Vere hic unus uirum, & ui-
 dens in eoque castitatis, durissimos lapides, labo-
 res nimirum immensos & grauissima onera con-
 tinente, & è terra quasi humilitatis eruto sepul-
 tus iacuit: Et ideo nullis uitij inquinatus, nulla la-
 be pollutus, nullis sceleribus coopertus, sed purus,
 mirificè collucens, uirtutibus longe, lateq; cor-
 ruscans & innumerabiliū discipulorum fecundi-
 tate felicissimus in cœlum (sic eueniat Christe san-
 cte) elatus est. Egressus est iquit diuinus Vates
 Hieremias, à filia Sion omnis decor eius; facti

0, sunt Principes eius uelut arietes, non inuenientes
 0, pascua, & abierunt absque fortitudine ante faciē
 0, subsequētis. Egressus itidem est ab Academia Valē-
 lentina pristinus ille uenustatis, & elegantie dec-
 or, studiosorum omnium alacritas, & feruentissi-
 mum studium restinctum est; concidit omnis spes
 secundioris fortunæ; languescit deniq; illorum in-
 dustria, qui se totos ad diuinæ uirtutis, quæ in no-
 stro Doctore (nunquam enim noster esse desinet)
 stupentibus cunctis elucebat, imitationem effingē-
 tes, nihil humile, nihil uulgatum, ac tritū, sed præ-
 clara omnia, & excelsa, & cum perenni gloria
 coniuncta, mente cogitationeq; complectebantur,
 erantq; nō modo studiosis omnibus utiles, ac per-
 honorifici, sed etiā uniuerso regno gloriosi. Quid
 uerbis opus est? Actum fuisset de Academia Valē-
 tina; exaruisset omnis flos nobilitatis; uix nunc ha-
 beremus, in quem oculos conijcere, in cuius præ-
 clara uirtute spem reponere possemus, nisi felici
 fidere affulsisset labātinostre fortunæ Ioachimus
 Mijauila, Gymnasiarcha omni encomio maior.
 Hinc illa uox morientis Luuiele, præclare à mul-
 tis exaudita fuit: se quamuis sciret inflictum iri lit-
 teris, & litteratis omnibus sua intempestiua mor-
 te, lethale uulnus, placidissimè tamen mori, in Dei
 patria cœlestiq; domicilio semper uicturum, quod
 superstitem relinqueret eum uirum, qui, ut pru-
 dentissimus, & utriusque fortunæ experiētissimus,

ita in omni consilio egregiè circumscriptus, & cau-
 tus ad Academiae clauum sedes, tanquam peritus,
 ac foelix gubernator nauem seuientibus agitatam
 fluctibus, & uentis metuendis, miserabileq; naufra-
 gium minitantibus, saluam, ac tutam in portu col-
 locaret. Nec iniuria: eos enim quemadmodum par-
 coelestis desiderium beatitudinis arctissima colliga-
 tione deuinxerat, ita mirificè utriusq; in regenda
 Academia congruentes sensus alterum alteri com-
 municatis generosè occultioribus consilijs notissi-
 mum reddiderant. Atque, ô Mirauilæ literis, monu-
 mentisq; decorandam erga amicum pietatem! O,
 maximum, & unicum amicitiae documentum! O,
 amoris uinculum, cuius ne Poëtae quidem fictum
 pro animi libidine exemplum adferre potuerunt.
 Etenim quamdiu in amico sensus fuit, semper ei
 mira sollicitudine, atq; constantia adstitisti, omni-
 bus perfunctus officijs, quæ in tam atroci præcel-
 lentis uiri casu, & intempestiua morte à diligen-
 tissimo, & fidelissimo amico proficisci uideban-
 tur posse. At is in utrunque morbi euētum animo,
 & cogitatione paratus, peccatis omnibus, quæ hu-
 manæ mentis imbecillitas sæpe contrahit, rite ex-
 piatus, effusa maxima uilacrymarum, & in cœ-
 lo totus mente, animoq; defixus, sacrosanctum
 IESV CHRISTI corpus de manu Sacerdotis
 desumpsit tanta ueneratione, ut cum se inutilem
 seruum appellaret, & indignum tanto beneficio,

ORATIO IN FVNERE

pio. & ingenuo ore fateretur adstantium, & inuisentium iudicio, iam cœlo receptus, & immortalitate donatus; uersari inter cœlites, diuorum mensæ accumbere, diuino ali nectare, & ambrosia crederetur. Tandem uultu decenter composito, eoq; sua ueteri pulchritudine intuentium oculis iucundissimo, qui multorū animas ex unguibus impurissimorum spirituū ereptas Deo obtulerat, suā quoq; reddidit. ouantem illam quidem, & de deuisis humani generis hostibus infensissimis, & ob Christo strenue nauatam operam triumphantē. Quid ego nunc studiosorum fletus? quid piorum hominū lacrymas? quid bonorum omnium suspiria? quid orbitatē Academię recenseam? an ut cruentissima uulnera, quę obducta quasi obliuionis cute sanata uidebātur; renouata luctuosissimi, & in omnem aui, posteritatisq; memoriam deplorandi diei recordatione, uehementius recrudescant? Dolendum non est, eū ē uita misera, breui, laboriosa excessisse, qui cum sacrarum litterarum mysteria diuino ore nobis recludebat, se ipsum doctrinæ, atq; memorię felicitate supergressus, dignus cœlo iudicabatur. Aequum erat præterea, ut qui animi pietate, candore, constantia priscis illis, atq; sanctissimis aurei, & uere Christiani seculi patribus æquabatur, cœlitibus ipsis misceretur; id quò facilius assequeretur, exuenda mortalitas illi fuit; deponendum graue corpus; deserendi mortales, ad eundem cœlestes

lestes spiritus; in quorum cœtu collocatus præmia
 caperet bene antea et a vita à Deo Opt. Max. con-
 stituta. Et certè, quid erat iam in vita, cur uiuere
 diutius uellet? An ut ampliorem maximarum re-
 rum supellectilem compararet? At nihil erat uel
 præstantis doctrinæ, uel reconditæ artis, quod ar-
 dens eius ingenium, & semper uiuendum lateret.
 An, ut adeptus uirtuti debitos honores, se, suosq;
 omnes, & patriam nobilitaret? At gloriøsus est
 spreuisse nobiles præfecturas, & opima sacerdo-
 tia, quam habuisse. Quidquid, uerènda semper est
 fortuna, quæ sæpißime, ut impotenti, & seuo mo-
 re instabilis, in festaq; uirtuti, ita superbe, ac trucu-
 lenter, quos extulit propitia, aduersa deturbat.
 An, ut ex eius cõsuetudine, atq; præsentia uberio-
 res fructus perciperemus? Id quidem esset nostrũ
 incommodum, non eius iacturam mœrere. Nos er-
 go te, anime cœlo recepte. quanquam ex merita
 pietate haud dubie cœlesti fœlicitate beatum, fru-
 stra singulis horis cum fletu requiramus; tamen
 tuo bono, & felicitate longe maxima letari debe-
 mus; nisi tibi malorum finem; & perennis boni par-
 tam possessionem impie, aut impudenter inuidea-
 mus. Castus ergo, Auditores amplissimi, purus, in-
 teger, incorruptus, bonis etiam studijs, atq; arti-
 bus ex politus. leni quodam, ac facili lapsu, Mi-
 chaël Luuiela a natura sui similem, id est, ut pie
 cõiudimus, ad Deum Opt. Max. per uolauit. Dixi.

VINCENTIVS BLA-
sius Garcia Valentinus Lauren-
tius Palmyreno primæ classis
præfecto S. P. D.

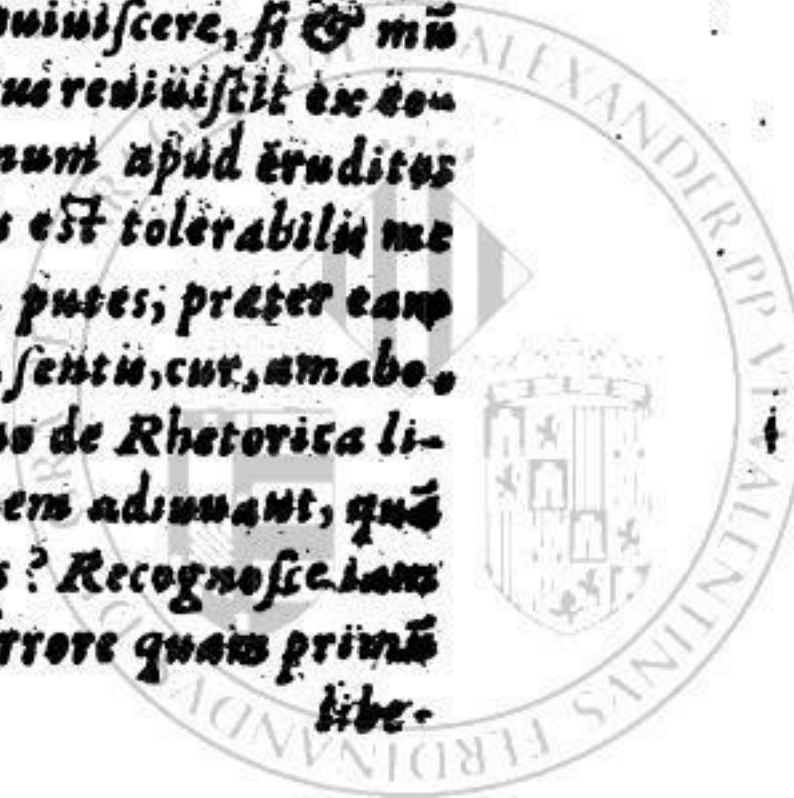

*E*go verò, præceptor optime, mihiq; multis
nominibus charissime, incredibili cumu-
lor gaudio, tibiq; non vulgares ago gra-
tias pro ea, qua me, meaq; omnia charita-
te complecteris. Non enim mihi tam uti-
le fuit, habuisse te olim (*Dij immortales quem virum!*)
in eloquentia Romana studijs præceptorem, quam glorio-
sum nunc est, eundem vitæ ducem, morum censorem, scri-
ptorum iudicem, ac emendatorem agnoscere. Id cum meo
nullo adductus merito, sed Christiana tactus religione, tā
so studio, tanta contentione & diligentia facias, tam me
tibi debere fateor, quantum hominem homini debere fas
est. *Hæc nimirum sunt actiones, viro integerrimo dignæ,
dignæ eloquentiæ Doctore, Palmyreno autem viro inte-
gerrimo, & eloquentissimo longe dignissima. Hæc gradi-
bus, hac pietate, hoc iuvandi generis humani ardore, homi-
nes illi, antiqua simplicitatis, in cælum adscenderunt: quo-
rum tu cum facta diligenter imiteris; vitam vitæ exprimes:
eorundem gloriosum si speras exitum, iure facis. &
ut semper facias, auctores tibi illi sunt, quorum est de re-
bus humanis iudicium laudatissimum. Didicisti siquidē
vel etate doctus, vel multorum exemplis admonitus, ve-
ro factorum præmia à Deo potius, quam ab hominibus
expectare, omnemq; gloriam nō in verborum honore, sed
in ipsa re, atq. adeo in virtute collocare. Cave ergo putes,
contigisse mihi in vitæ quidquam vel ad utilitatem me-*
lius,

illus, vel ad famam honestius, vel ad honorem amplius, vel ad celebritatem nominis illustrius ista tua in meis scriptis corrigendis officiosa diligentia. Perge, quaeso, in hoc preclaro, diuinoq; sensu: retine in bene agendo perpetuitate: noli in tam excellenti opere defatigari: doce nos, doce posteros, quam cautè, quam sollicitè, quam anxie, scribendum sit, his praesertim temporibus, in quibus obtrectandi licentiam maximam maxima est impunitas consecuta. Quod si feceris: facturum autem qui te probe norunt, non dubitant: & tibi ipse, cuius est maximū in Hispania nomen, & mihi, qui quidquid dixeris oraculum putabo, gloriose consulēs: nec modo meam, sed tuam itidem causam ages. Tuam primum: quia non tibi mediocri erit laudi, si percrebuerit, te non solum ad eloquentiae fontes digitum intendisse, sed eos etiam generose cunctis mortalibus aperuisse: meā deinde, quia notior mihi factus, circūspectius scribam, & diligentius cauebo, ne quidquam in meis scriptis deprehendatur, quod grauium virorum censuram, & iudiciūque pertimescat.

¶ Stultus ego, qui me ab Anio Paleario, satis laudato nostra aetatis auctore, decipi imprudenter passus sum. Is enim, Ciceronem imitatus, in oratione de prudentia sic scriptum reliquit; Speciem quandam videre videor reuiuiscere in mundi, cum M. Tullius, reuiuiscens Reipub. dixisset. Hinc mihi facile persuasi, & secula reuiuiscere, si & mundus, & Respub. & dignitas, & Senatus reuiuiscit ex eorum sententia, quorum valere plurimum apud eruditos debet auctoritas. Sed quid: nonne satis est tolerabile me saphora: nisi forte laudabilem nullam putes, praeter eam quae M. Tullio familiaris fuerit. Si ita sentis, cur, amabo, tanto labore illius praeccepta nobis in tuo de Rhetorica libro tradidisti, quae nihilo plus orationem adiuuant, quae bello utiles sunt in tabula picti milites? Recognosce iam eandem disciplinam tuam; & hoc nos errore quavis primo libe-

Secula reuiuiscant.

libera per humiditatem, quam in te admirantur omnes:
 utinam imitari vellent, perque triginta annos, quos in
 erudienda, & ad virtutem pariter, atque ad Romanam
 linguam instituenda iuvenute consumpsisti. Quare,
 aut eleganter ista coniungentur, sacula reuiuiscunt, aut
 inscitia condemnandus Palearius, & e medio tollen-
 da metaphora, nisi quas M. Tull. usu triuerit: aut aliud
 substituendum verbum, quod eum saculi nomine, exem-
 plo Ciceronis, copuletur. Nec est, quod sacula redire, aut re-
 uerti, dicas probatam esse loquendi rationem, eamq; a no-
 bis, Romana eloquentia studiosis, usurpari tuto posse con-
 tendas. Ista siquidem duo apud M. Tullium, quem tu vni-
 cum admiraris, & sequeris, nec ego aliter sentio, tam in-
 usitata sunt, nec paulo minus, quam sacula reuiuiscunt.
 Vides in quas sit res angustias detrusa: non probas hanc
 phrasim, ut minus Ciceronianam: meliorem doce, cuius sit
 apud Ciceronem usus frequentissimus.

¶ Sed age, sit conditio par; quae tibi licere vis, & mihi li-
 ceat. Antonium Ioannem Andream, adolescentem Phi-
 losophia studiosum, Eclogis publico laudaturus hac voce
 (concolor) nec Ciceroniana, nec valde Latina semel, &
 iterum usus es. Dionysium Martinum, adolecentem hu-
 manissimum, commendaturus, dixisti sapius; Nobis propin-
 quis Dionysium. Ego representas: aut agis, aut effingis do-
 xissem potius. Quid faciam? alia non noui, nec, ut contem-
 tue, meliora quaerenda mihi esse duxi. Consueti sunt, pro-
 soliti sunt, arbitrabar, antea stolidus, & in Cicerone pla-
 ne catus, nec dici posse, nec debere. Quod, si cuius auctori-
 tate fretus, dixeris, benigne docueris, a studiosis omnibus
 gratiam inibi singularem, modo a Cicerone, aut a Ce-
 sare non recedas. Legi namque apud Terentium, optimam
 latinitatis auctorem, consuetum amorem, & apud Plau-
 tum consuetissima verba: at istorum neuiter est Cicero,
 cuius tu non in illud dicendi genus, sacula reuiuiscunt;
 seuerē

Concolor.

Proponis
 Dionysium.
 Confecti
 sunt.

seuere cōdemnas. Quod si a quibus tibi. Te velim;
 & Terentij, atq. Plauti exemplo ve mistam vsurpare
 de sinam; qui potero concedere, vt in agenti voce, consuetū
 sunt, & non in patiente, vt Grammatici loquuntur, vsur
 pes. Nam, si accuratē, quæ à Grammaticis didici, eorum
 memoriam recolo, statim inuenio huius verbi consuesco
 præteritum esse consueui: non consueui sum, vel fui. Quæ
 in re, si Grammatici præceptores decepti sunt, & me in
 fraudem compulerunt, ab ijs proculdubio mercedem repē
 sam [Dionysius es, sed non Dionysium illum] nullo inter
 posito verbo, è quo quartus ille casus pendeat, in eodem Ec
 logio dixisti: Id quæ ratione tueri possis, etiam si me in om
 nem partem mentis cogitatione conuertam, nō inuenio;
 atque hoc tibi non significassem, nisi litterati quidam vi
 ri, pro sua auctoritate, quæ maxima est, persuasisset. Al
 lia nonnulla, quæ in tuis editis libris, quos antiquitati au
 dacter oppono, mihi parum probantur, fortasse, quia non
 intelliguntur, secunda hebdomada proferam, fretus te in
 hoc honesto, laudabili, & officioso labore mihi æqua
 quam cessurum. Vale, & me ita ama, vt liquid de iudic
 io, nihil de benevolentia detrahatur.

Dionysius
 es, sed non
 illum.

¶ Beneuolo Lecto:

Vt quæ vacua futura fuerat pagina implerentur, vi
 sum est ad ostendendam cunctis hominibus L. Pal
 myreni doctissimi, & eloquentissimi viri humanitatem,
 qui tam modeste passus est admoneri à me, epistolam hæc
 scholarum foribus olim affixam, in qua nonnulla, quæ vir
 humanissimus meis in Eclogis reprehenderat, deserui
 tur, apprehere. Et mehercule si nunc idem ipsum faceret: no
 bis liceret, comprimere facile multorum ora, qui suam
 doctrinam magnificis verbis venditantes, alienam leprō
 mentes, sua se iactant in aula, insclementer in nos maledicta
 dicunt, eaq; reprehendunt, tanquam parum vsitatis. qui
 bus est vsitatus nihil.

De Rull. 2. in
ante penulti-
ma periodo,
hodierna die
legitur

Nam solacisimum incidisse contendunt, quod
[hodierna aie] in oratione quadam dixerimus, cum haec
legantur in Verris 8. b. Ex ea die in hanc diem qua feci
isti, in iudicium voco, ignorantiae suae, & stulte vanitatis
pœnas iamdiu dedissent: ideoque meliores facti, & prudē-
tiores, minus se amare inciperēt. Ecquae sunt, obsecro, ista
portenta, quae saepe ab istis scripta sunt? E caelo promana-
tus: nullo sermone consequi potest: laetissima prudentia:
desidia in minimis ponenda, ad opus redigere, dictum est
ab Apolline, & etiam à Phœbo: Et puer ille fuit canta-
ri dignus, & ista: cantari media brevi, cum sit praesens
infiniti modi verbi cantor, aris, tempus. Sed erumpet ali-
quando vera vox, quae istorum inscitiam, & ignorantiam
terrarum orbi reserabit, quae nacta patronos, & fautores
sui similes cum sapientium maximo dolore impunere regnat,
eruditisque viris insolenter, & palam insultat. Speramus
siquidem post tenebras lucem, post caliginem Solem, post
surbulentam tempestatem, tranquillitatem, & portum,
ubi Deo merito praefixi, & Academiae fructuosi Valen-
tinae, superata uni invidia, fractisque imperitorum confi-
dijs, conquiescere possimus. Vale candidissime Lector, no-
stroque in isto dolo condona. Nam cum isti linguam non
moderentur, stygium qui possumus temperare?

A L E N T I A E.

Ex Calcographia Viduae Petri
Huete, in platea herba-

ria. 1581.